

Kostanjeviške novice

*Glasilo Občine
Kostanjevica na Krki*

december
2021

številka 68
Brezplačni
izvod

Kostanjeviške novice

številka 68 | december 2021

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki
Ljubljanska cesta 7
8311 Kostanjevica na Krki
E-mail: kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorna urednica
Alenka Žugič Jakovina

Uredniški odbor

Anita Grubar
Nejc Jordan
Marjana Krhin
Kristina T. Simončič

LEKTORICA

Valerija Stopar

OBLIKA IN POSTAVITEV

Janja Baznik

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Maruša Lapuh

TISK

Tiskarna Igma-Graf, Martin Škofljanec, s. p.

NAKLADA 900 izvodov

Kostanjeviške novice so vpisane v razvid
medijev pod zaporedno številko 2196.

ISSN 1854-9284

Časopis je v elektronski obliki dostopen na
spletni strani občine: www.kostanjevica.si,
kjer najdete tudi arhiv preteklih števil.

V programski zasnovi *Kostanjeviških novic* je zapisano, da je to časopis, ki poroča o delu organov Občine Kostanjevica na Krki, o delu gospodarstva, zavodov, društev in drugih, ki delajo za skupno dobro občine in občanov, ter informira o dogajanju na različnih področjih življenja občine. Spodbuja javni dialog, odzive in komentarje v zvezi z razvojem okolja in izvajanjem razvojnih programov.

Ob vseh možnostih, ki jih imamo v sodobnem času na voljo za obveščanje o aktualnih dogodkih, in ob dejstvu, da so sredstva, viri in čas, ki jih imamo na voljo za ustvarjanje časopisa, omejeni, si mislim, da je predvsem pomembno, da preprečimo pozabo zgodb in ljudi, ki segajo dlje in imajo rok trajanja daljši od trenutka, ki smo ga dandanašnji pripravljene nameniti informaciji, ki iz raznovrstnih medijev prileti do nas. Nekako si želim verjeti, da *Kostanjeviške novice* niso nekaj, kar daste po treh dneh na kup, kjer zbirate star papir. Zato smo se odločili za to številko, ki prihaja k vam v dneh, ko upamo, da bo v hitrici vsakdanjika čas za daljše postanke, napisati predvsem veliko zgodb. Vse najpomembnejše dogodke leta 2021, o katerih poročajo tisti, ki sodelujejo pri sestavljanju časopisa, smo prihranili za prvo številko v letu 2022, ki bo prehitro tukaj.

Pred dnevi sem v rokovniku, ki ga imam namenjenega za pisanje zaznamkov za *Kostanjeviške novice*, našla kopijo lista iz knjige, ki ji ne vem naslova. Čeprav ni vedno vse preprosto, so navsezadnje najpomembnejše enostavne stvari, ki jih stvarstvo ponuja prav vsem.

Učimo se od veselja

Od sonca se učimo žarenja.

Od lune se učimo spreminjanja.

Od zvezd se učimo, da si eden od mnogih.

Od vetra se učimo spodbujanja.

Od oblakov se učimo lebdenja.

Od dežja se učimo razdajanja.

Od nevihte se učimo strasti.

Od rož se učimo cvetenja.

Od dreves se učimo ukoreninjenosti.

Od kamnov se učimo vztrajanja.

Od grmovja se spomladi učimo obnavljanja.

Od plodov se poleti učimo zorenja.

Od listov se jeseni učimo prepuščanja.

Od zemlje se pozimi učimo počivanja.

Od ritma dneva in noči se učimo, da se po vsakem mraku spet zdani.

Od letnih časov se učimo, da se življenje vedno znova začne.

Naj se dobro začne ...

— Alenka Žugič Jakovina

Vse, kar je bilo, se bo prelilo v spomine. V tiste večne, lepe in prijetne ali v tiste težke, žalostne in temne.

Ne glede na to, kakšni so spomini, vemo, da je za vsakega naslednjega, ki bo ostal v nas, pomemben le en čas – ta trenutek.

»Jutri je zaklet v včeraj, le ta trenutek je za zmeraj,« je v eni izmed svojih pesmi zapisal B. A. Novak.

Naj bo vsak trenutek v tem letu vaš najboljši čas,

vam želim župan Občine Kostanjevica na Krki

Ladko Petretič s sodelavci

Poročilo župana o **investicijah in delovanju** občine v letu 2020 in plan za leto 2021

Spoštovane občanke, cenjeni občani!

Leto 2020 je bilo za vse nas, tudi za občino, velika preizkušnja, saj smo se večji del leta spopadali z epidemijo, posledično pa z zaprtjem vrtcev in šol. Gospodarstvo je obstalo, predvsem gostinska in turistična dejavnost, ki sta v mirovanju še danes, pa vendar smo lahko zadovoljni, saj je bilo kljub temu zelo investicijsko naravnano in v ta namen porabljeno več kot 2 milijona EUR.

Cestna infrastruktura

Največja investicija je rekonstrukcija približno 700 m odseka ceste od samostana proti Vodenicam. Omeniti je treba tudi obnovo ceste z asfaltiranjem Vrbje–meja z Republiko Hrvaško, ki je bila financirana s strani Ministrstva za notranje zadeve. Zgrajene so bile mulde od samostana do Orehovca in cesta Orehovec–Grič. Vaščani Črneče vasi pa so, kar je zelo pohvalno, v lastni režiji izvedli pripravljala dela za asfaltažo treh odsekov cest v Črneči vasi. Občina se že vsa leta trudi asfaltirati in prenoviti čim več javnih poti, kajti vzdrževanje teh cest nam vsako leto predstavlja velik strošek občinskega proračuna. Tako je ostalo še par manjših odsekov, ki bodo po načrtu dokončani v naslednjih letih. Prav tako so bile redno vzdrževane vse javne makadamske poti in dobro organizirana zimska služba. Postavljeni sta bili tudi dve novi avtobusni nadstrešnici pri Žolnirju, tako da je občina sedaj v celoti pokrita s tovrstno cestno infrastrukturo. Ostaja samo še postajališče na Dobah, ki

pa je glede na to, da poteka ob državni cesti, v domeni države. Uredili pa smo tudi manjkajočo cestno in turistično signalizacijo. Kar nekaj hude krvi in ostrih besed pa je bilo potrebno, da je Direkcija RS za ceste uredila odvodnjavanje pri gasilskem domu na Prekopi, kjer je bila cesta ob vsakem močnejšem nalivu poplavljena in začasno delno zaprta.

Komunalna infrastruktura

Potekala so pripravljala dela na komunalnem opremljanju Ljubljanske ceste, s poudarkom na kanalizacijskem sistemu, pri čemer je prišlo do zapletov glede priključitve na primarni vod, zaradi česar je bilo treba preprojektirati obstoječo dokumentacijo. Pridobljena so vsa soglasja in gradbeno dovoljenje za izvedbo del. Obnovljen je bil del vodovoda na Oštrcu, prav tako dva vodohrana, nova priključitev vodovoda do Griča s črpalno postajo, s katero je rešena vodooskrba celotnega dela občine do Ržišča. S to investicijo smo postali samostojni in neodvisni od Komunale Novo mesto. S tem smo izboljšali kakovost pitne vode, ki se sedaj napaja iz filtrirne naprave pri zajetju Jama in ob vremenskih nevšečnostih ne bo več potrebno prekuhanje vode. Tako je sedaj cca 99,8 % občine pokrite z javnim vodovodom in kakovostno pitno vodo. Na vaški vodovod sta tako priključeni samo še naselji Vrbje in Vrtača.

1. decembra lani je bil v uporabo predan zbirni center kosovnih odpadkov pri čistilni napravi v Kostanjevici >

na Krki. S tem smo, vsaj upamo, preprečili nastanek novih črnih odlagališč po gozdovih in drugod po naravi. Menimo, da je to velika pridobitev, kajti kosovnega odpada ni več treba voziti v zbirni center v Krško.

Intenzivno so potekala dela Telekoma na optičnem omrežju, ki se je kot pomanjkljivost izkazalo prav v času epidemije in šolanja na daljavo, zato imamo njihova zagotovila, da bodo v letošnjem letu še bolj pospešeno nadaljevali z deli.

Reševanje poplavne varnosti

Skozi vse leto je bilo veliko energije in aktivnosti vloženih v poplavno varnost Kostanjevice, kar je tudi vroča tema naših sestankov in razprav v zadnjem času in kar bomo podrobneje predstavili na naslednjih straneh *Novic*.

Šolska in predšolska vzgoja

Kljub dokončani energetske sanaciji OŠ so se v letu 2020 še vedno izvajala zaključna dela na telovadnici in pomožnih prostorih, namenjenih bivanju gostujočih skupin, ki so bila zaključena do poletja. V ta namen je bil popravljen in delno zamenjan parket, zaključena so bila vsa dela in narejen tehnični prevzem. Šlo je za kompletno prenovu telovadnice z ostrešjem. Nato so se pojavile napake na ogrevalnem sistemu, ki so bile tekom poletnih počitnic sanirane in je pouk s 1. septembrom stekel nemoteno. Pri sanaciji je bilo ugotovljeno, da sta primarni in sekundarni vod v zelo slabem stanju in bo v prihodnje treba razmišljati o celoviti prenovi ogrevalnega sistema. Ob tem ugotavljamo, da imamo odlično izvedeno sanacijo starega in novega dela šole, telovadnice, vrtca ter športno rekreacijskih površin. Izvedena je tudi nekoliko spremenjena zunanja ure-ditev z obnovljenim ribnikom ter restavriran mozaik »Bitka na Krškem polju«. Ostala je še obnova sanitarij pri športno rekreacijskem centru, kar je predvideno v letošnjem letu. Kljub naši majhnosti si šteujemo v ponos, da imamo v celoti tako dobro urejeno in organizirano šolsko, predšolsko in športno vzgojo, kar izstopa tako na regijskem kot državnem nivoju.

Turizem

V letu 2020 smo zaključili in dali v uporabo eno večjih investicij na področju turizma, in sicer postajališče za avtodome. Opažamo, da je bila investicija dobra naložba za razvoj turizma, kajti postajališče je bilo skozi celotno

sezono polno zasedeno. Plačljiva je bila zgolj poraba elektrike in vode, v bodoče pa se predvideva uvedba parkirnine in zapornice, če se bomo za to odločili.

Občina vsako leto namenja precejšnja sredstva v razvoj in promocijo turizma. V ta namen je bila izdelana nova karta pohodnih in kolesarskih poti. Prav tako pa se je občina aktivno vključila v izgradnjo kolesarske povezave od šentjernejske do krške občine, ki poteka po našem ozemlju. Zaključek investicije se predvideva v letu 2023. Dejstvo je, da se nam turizem iz leta v leto povečuje. Ta segment pri nas uspešno povezuje TIC, ki je do potresa 29. 12. 2020 deloval v Lamutovem likovnem salonu. Ker ta po pregledu strokovnjakov Zavoda za varstvo kulturne dediščine ni več varen, smo nove prostore za TIC uredili v prostorih nekdanje mestne tržnice na Kambičevem trgu 5. Določen del sredstev pa se vloga tudi v Galerijo Božidarja Jakca. Vsako drugo leto se namenjajo sredstva za mednarodno uveljavljeni kiparski simpozij *Forma viva*, ki predstavlja veliko promocijo kraja. Veliko vlagamo tudi v urejenost kraja, in sicer od čiščenja cest do vzdrževanja zelenic, zasaditve cvetja, čiščenja naplavin pod mostovi in sofinanciranja obnove fasad. V ta namen je občina na Bledu prejela turistično priznanje za urejenost kraja in bronasti znak Zelena shema slovenskega turizma. Občina ima v izdelavi tudi novo strategijo razvoja turizma, ki nam bo v pomoč pri novi finančni perspektivi 2021–2027.

Kulturna dediščina

Maja 2020 smo od Župnije Kostanjevica kupili grad Kostanjevica ali stari farovž z Lamutovim likovnim salonom ter pripadajočimi zemljišči, kar bo osnova za uresničitev ciljev v zvezi z obnovo objekta in določitev vsebin. Po zamišljeni strategiji naj bi bil poudarek na starejši populaciji, saj bi se uredili prostori za dnevni center starejših ter prostori za mladino, s čimer bi povezali medgeneracijsko sodelovanje in pomoč. Predvideni so novi prostori za pihalni orkester ter druga društva, ki bodo izkazala interes, nekaj prostorov pa bo namenjenih razstavnim vsebinam (etnološki muzej itd.). Prav tako se načrtuje obnova kapele sv. Ane, v kateri naj bi spet potekali poročni obredi, in škofove sobe.

Aktivno se je pristopilo k obnovi kulturnega spomenika, stare šole v Črneči vasi, ki je v zelo slabem stanju. Lani je bilo obnovljeno kompletno ostrešje šole, naročeno stavbno pohištvo in izdelava projektne dokumentacije ter pridobljeno gradbeno dovoljenje. Ker pa so občani izkazali velik interes in pripravljenost za sodelovanje

pri obnovi, je k projektu pristopila tudi občina, zato upamo, da bomo s skupnimi močmi prišli do obnove objekta. Sama vsebina je že določena, in sicer naj bi spodnji prostori služili medgeneracijskemu druženju vaščanov Črneče vasi in okoliških vasi. Zgornji prostori pa bi bili namenjeni lokalnemu muzeju ter po potrebi namestitvi šolskih in študijskih skupin.

Od Zavoda za varstvo kulturne dediščine je občina pridobila konservatorski načrt za južni, severni in Tercialski most. Na tej osnovi smo se prijavi na razpis za obnovo kulturne dediščine. Če bomo uspešni, načrtujemo v letošnjem letu pripravo lesa in vso projektno dokumentacijo, v letu 2022 pa iti v izgradnjo novega južnega mostu. V ta namen se je občina odločila za odkup deležev mestne korporacije na dveh parcelah. Les iz navedenih parcel bo namenjen izključno novogradnji vseh treh mostov in po potrebi še drugih manjših mostov ter objekta na mestnem kopališču, ki ga je občina odkupila od Škofije Novo mesto. Članom korporacije se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje.

Gospodarstvo in kmetijstvo

Gospodarstvo je v letu 2020 doživelo največji zlom v zadnjih 30 letih, še posebej gostinstvo in turizem. Okrevanje bo zagotovo dolgotrajno. Bile pa so izjeme, ki so kljub težki situaciji lahko delale in skušale obdržati glavo nad vodo. Občina sicer nima nekih vzvodov in sredstev, da bi se lahko aktivno vključila v sanacijo po koronakrizi, zato upamo, da so se vsi prizadeti za pomoč obrnili na ustrezne državne institucije. Ne glede na situacijo se je v obrtni coni zgradil nov poslovni objekt, prav tako so se začele aktivnosti za izgradnjo nove kmetijske trgovine, ki se bo z otoka preselila v obrtno cono. Občina je lani subvencionirala tudi nakupe za kmetijsko mehanizacijo, kar je bilo v celoti izkoriščeno in se bo podpiralo tudi v bodoče.

Društva

Občina se je kljub epidemiji aktivno vključila v delovanje društev, saj je skoraj v celoti pokrila svoje obveznosti iz razpisov. Društva, ki tudi zaradi epidemioloških razmer niso izvedla celotnega programa, so bila financirana delno. Na občini se zavedamo pomena njihovega delovanja, ki temelji predvsem na prostovoljnem delu posameznikov in njihovem prispevku k promociji ter razvoju kraja in občine. Pri tem ne smemo pozabiti na pripadnike obeh prostovoljnih gasilskih društev in Civilne zaščite, ki so za zaščito, reševanje in pomoč v dobro vseh občank

in občanov vedno pripravljeni priskočiti na pomoč za zaščito naših življenj in premoženja. Glede na navedeno bo občina tudi v prihodnje izpolnjevala vse svoje pogodbene obveznosti do upravičencev ter podpirala napredek in razvoj društev.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem sodelavcem v občinski upravi, predvsem pa občinskemu svetu za konstruktivno, korektno, strokovno in povezovalno delovanje tako v njihovih volilnih okrajih kot na nivoju občine. Vsem skupaj in vsakemu posebej iskrena hvala.

Plan investicij za leto 2021:

- aktivno sodelovanje pri projektu poplavne varnosti,
- nadaljevanje sanacij brežin reke Krke,
- nadaljevanje projekta kolesarske povezave z Občino Krško,
- pridobivanje projektne dokumentacije in gradbenega dovoljenja za grad Kostanjevica ali stari farovž,
- nadaljevanje obnove šole v Črneči vasi,
- rekonstrukcija ceste Kostanjevica–Podbočje od OŠ do meje (ribnik Karlče),
- komunalno opremljanje naselja Ljubljanska cesta,
- obnova Resljeve in Hmeljske ulice z obnovo komunalnih vodov,
- asfaltiranje določenih odsekov makadamskih cest,
- popravilo mostov in priprava na gradnjo južnega mostu,
- izgradnja pločnika od Žolnirja do bencinskega servisa,
- obnova zdravstvene postaje (strelvod in ogrevanje),
- dokončanje objekta na športno rekreacijskem centru (sanitarije, garderobe, tuši),
- prestavitev TIC iz Lamutovega likovnega salona na Kambičev trg 5 (ureditev prostorov) in
- plačilo kupnine in prenos lastništva na gozdni parceli članov mestne korporacije.

Kot vedno smo si tudi tokrat zadali kar konkreten nabor del, ki pa nam jih bo tako kot do sedaj s skupnimi močmi in dobro voljo nedvomno uspelo tudi uresničiti. Navsezadnje smo vsi skupaj tukaj zaradi vas in za vas.

Želim vam vse dobro, pazite nase in drug na drugega, da čim prej pridemo iz te koronakrize, predvsem pa, ostanite zdravi.

— Župan Ladko Petretič

Prebivalstvo Kostanjevice na Krki v številkah

LETO (stanje na dan 31. 12.)	2017	2018	2019	2020
stalno prijavljene osebe	2503	2521	2512	2500
novorojeni otroci	22	23	17	21
umrli	25	15	21	35
število gospodinjstev	947	955	954	947

COVID ŠTEVILKE NA 30. 11. 2021

Doslej potrjeni primeri: 530 (21,7 % prebivalcev)
Cepljeni z vsemi odmerki 1.251 (51,1 % prebivalcev);
z enim odmerkom 56,6 % prebivalcev)

Vir podatkov: NIJZ in COVID-19 Sledilnik

Obvestila za občane

AMBULANTA ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE V ZP KOSTANJEVICA NA KRKI

Od 4. oktobra dalje v 1. nadstropju ZP Kostanjevica na Krki zopet deluje ambulanta za otroke in mladostnike, kjer za zdravje otrok in mladostnikov skrbita Klara Suhadolnik dr. med., spec. druž. med., in sestra Špela Kočnar. V ambulanti lahko izberete osebne pediatri in se naročite na kurativni ali preventivni zdravstveni pregled.

Ambulanta deluje v polnem delovnem času od ponedeljka do petka, ordinacijski čas je ob ponedeljkih popoldne od 13. do 20. ure, od torka do petka pa dopoldne med 6.45 in 13.45. Kontaktni podatki ambulante: amb.suhadolnik@zd-krsko.si, tel.: 07 49 88 328.

Ambulanta je pomembna pridobitev za prebivalce občine Kostanjevica na Krki in širšo okolico in le z vašo pomočjo lahko ostane in se razvija skupaj z obstoječimi zdravstvenimi dejavnostmi.

BREZPLAČNI PREVOZI PROSTOFER

Občina Kostanjevica na Krki in Zavod Zlata mreža obveščata občane občine Kostanjevica na Krki, da se storitev brezplačnih prevozov PROSTOFER izvaja nemoteno. Če storitev potrebujete, pokličite na že znano, brezplačno številko 080 10 10.

Udeleženci v projektu PROSTOFER, tako vozniki kot uporabniki, se morajo držati varnostnih ukrepov in načina prevozov v skladu s smernicami NIJZ. Opozarjamo, da kljub upoštevanju vseh predlaganih ukrepov možnost okužbe v vozilu ni popolnoma izključena.

Prav tako vabimo v svoje vrste nove voznike. Vozniki, ki želijo postati prostoferji v občini Kostanjevica na Krki, naj pokličejo Anito Krajnc, na telefon 08 20 50 619 ali pišejo na e-naslov: anita.krajnc@kostanjevica.si.

SPREMEMBE NA KOSTANJEVIŠKI POŠTI

Pošta Slovenije obvešča, da je s 1. marcem 2021 začela delovati kot pogodbeni pošta na obstoječem naslovu.

Delovni čas pogodbene pošte je: ponedeljek, sreda, četrtek, petek od 8.00 do 12.00 in od 14.00 do 17.00; torek od 8.00 do 12.00 in od 14.00 do 18.00 ter sobota od 8.00 do 12.00.

SELITEV PISARNE TIC-a

Občane obveščamo, da se je pisarna TIC-a, ki je delovala v prostorih Lamutovega likovnega salona, preselila v prostore Občine Kostanjevica na Krki na Kambičevem trgu 5, v prostore tržnice. TIC v novih prostorih deluje od 1. aprila 2021. Vsi drugi kontakti TIC-a ostajajo nespremenjeni: telefonska številka: (07) 49 88 152, elektronska pošta: tic-gbj@galerija-bj.si.

STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI ZA OBDOBJE 2022–2032

Razvoj potenciala turizma je ena izmed prednostnih nalog Občine Kostanjevica na Krki, naša vizija pa zelena, aktivna in zdrava destinacija. Prav zato smo se lotili priprave nove Strategije razvoja turizma za obdobje od 2022–2032. Pri tem potrebujemo pomoč vseh občanov. Če imate svoja videnja, vizije in morebitne ideje, v katero smer razvijati turizem v naši občini, vas vabimo k sodelovanju. Vaše ideje in predloge zbiramo na elektronski naslov: anita.krajnc@kostanjevica.si in lea.colaric-jakse@vsgrm.unm.si.

BIBLIOBUS V PRVEM POLLETJU 2022

Bibliobus Posavske potujoče knjižnice, poln raznolikega branja za vse generacije, se je v letu in pol že dodobra udomačil tudi po gričih in vaseh naše občine. V prvi polovici leta bo s polnimi policami knjig razveseljeval ob ponedeljkih na začetku meseca. V naši občini bo 10. januarja, 7. februarja, 7. marca, 4. aprila, 9. maja in 6. junija, in sicer na Dolnji Prekopi od 12.30 do 13.00, v Orehovcu od 13.15 do 13.45, v Črneči vasi med 15.00 in 15.30 ter od 15.45 do 16.15 na Oštrcu. Članstvo v Posavski potujoči knjižnici je brezplačno. Prijazno vabljeni, da postanete del velike družine bralcev.

CEPLJENJE PROTI COVIDU-19

V cepilnem centru ZD Krško cepijo s cepivom Pfizer:

- v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 7.00 do 13.00 ure,
- ob sredah od 9.00 do 17.00 ure.

Cepite se lahko brez predhodnega naročanja. Prosijo vas, da si, če imate možnost, privolitveni obrazec za cepljenje proti covidu-19, ki je dostopen na spletu, doma natisnete, izpolnite ter prinesete s seboj na cepljenje.

Testiranje s hitrimi testi

HAGT brise izvajajo samo drive-in/iz avtomobila od ponedeljka do petka od 6.30 do 9.00 ure. Pred testiranjem pripravite zdravstveno kartico, osebno izkaznico in telefonsko številko.

Osebe, ki so pozitivne na HAG (samotestiranje), se lahko naročijo na PCR testiranje pri svojem izvajalcu zdravstvene dejavnosti. S sabo morajo prinesiti pozitivni test na samotestiranju.

Kontaktne mail: info@zd-krsko.si.

Covid telefon: 041 463 148 (od ponedeljka do petka od 6.30 do 10.00 ure).

SOFINANCIRANJE STERILIZACIJE LASTNIŠKIH MAČK IN KASTRACIJE LASTNIŠKIH MAČKOV V LETU 2021

Občina Kostanjevica na Krki bo v letu 2021 sofinancirala sterilizacijo lastniških mačk in kastracijo lastniških mačkov, za kar morajo lastniki izpolnjevati pogoj, da imajo stalno bivališče v občini Kostanjevica na Krki, kar dokazujejo z veljavnim osebnim dokumentom.

Celotna vrednost storitve sterilizacije mačke znaša 60 evrov, lastnik bo plačal 30 evrov, razliko v višini 30 evrov bo izvajalcu povrnila Občina Kostanjevica na Krki. Vrednost storitve kastracije mačka znaša 35 evrov, lastnik bo plačal 15 evrov, razliko v višini 20 evrov bo izvajalcu povrnila Občina Kostanjevica na Krki.

Storitev za leto 2021 na podlagi pogodbe izvaja Veterinarska bolnica Brežice, Prešernova cesta 17 a, Brežice. Kontaktna telefonska številka je (07) 49 61 156.

Ob obisku veterinarja s seboj prinesite veljaven osebni dokument in davčno številko. Priporočljivo je, da pred posegom mačkom odpravite notranje zajedavce.

Višina razpoložljivih sredstev v letu 2021 znaša 1.500 evrov. Občina Kostanjevica na Krki bo storitev sofinancirala do porabe sredstev.

SPREMENJEN OBRATOVALNI ČAS KRAJEVNEGA URADA

Krajevni urad v Kostanjevici na Krki obratuje vsak prvi četrtek v mesecu, od 7. do 12. ure in od 12.30 do 15. ure in ne več vsak prvi in tretji četrtek v mesecu, kot je bila to praksa do nedavnega.

Na Krajevnem uradu Kostanjevica na Krki opravljajo naslednje storitve za državljane:

- vodenje matičnega registra ter izdajanje izpiskov,
- vodenje registra stalnega in začasnega prebivalstva,
- pojasnila in pomoč občanom v zvezi s postopki pri upravni enoti,
- vodenje uradnih evidenc za potrebe državnih organov,
- vodenje postopkov za izdajo osebnih izkaznic in potnih listin,
- potrjevanje podpor volivca.

V času obratovanja lahko pokličete na telefonsko številko 0749 87 007 ali 07 49 81 414 na Upravno enoto Krško, vse druge dneve.

OSKRBA MALIH ŽIVALI V LETU 2021

V letu 2021 storitev oskrbe malih živali izvaja zavetišče Turk, d. o. o., Zajčji Vrh pri Stopičah 4, Novo mesto. V primeru najdbe zapuščene živali pokličite zavetišče ali njihovo kontaktno osebo, Marjana Turka. Dosegljivi so na telefonskih številkah: 041 609 240, 070 609 240 ali 07 308 94 30.

Ukrepi za zmanjšanje poplavne ogroženosti Kostanjevice na Krki

14. oktobra letos je predstavnik skupine vrhunskih strokovnjakov s področja hidrotehnike in hidrodinamike iz družbe IZVO-R, d. o. o., Matjaž Udovč, v okviru nalog Direkcije RS za vode v Kostanjevici na Krki predstavil izsledke obsežne študije – Hidrološko hidravlične in prostorske analize poplavnih območij vzdolž reke Krke. Javna predstavitev je potekala v prostorih Galerije Božidar Jakac, na kateri je sodeloval tudi direktor Direkcije RS za vode, Roman Kramer.

Zgodovinsko mesto Kostanjevica na Krki redno ogrožajo poplave, ki povzročajo škodo na stanovanjskih hišah, spomeniško zaščiteneh objektih in omejujejo razvoj spomeniško zaščitenega mestnega jedra in tudi občine Kostanjevica na Krki. Vsi se še spominjamo katastrofalnih poplav v letih 2010 in 2014, ki so ogrozile praktično celoten otok in naseljene površine južno in severno od otoka. Občina je tako v naslednjem desetletju aktivno iskala možnosti in posredovala tako na regionalni kot državni ravni, da so se sredstva v okviru programa Interreg preusmerila v reševanje poplavno

enega najbolj ogroženih mest v Sloveniji. Letošnjo jesen je Direkcija RS za vode, takoj po tem ko so bila odobrena sredstva iz Kohezijskega sklada, skupaj z Občino Kostanjevica na Krki organizirala javno predstavitev študije Kostanjevičanom in drugi zainteresirani javnosti.

Bistven del študije je bil poleg hidrološke analize in preučitve prostora ugotavljanje učinka posameznega protipoplavnega ukrepa na zaščito Kostanjevice ob stoletnih vodah. V študiji so preučili scenarije, oblikovane iz naslednjih ukrepov:

- Ukrepi v strugi reke Krke (poglobitve).
- Ukrepi za aktivacijo poplavnih površin (Krakovski gozd).
- Ukrepi za zaščito vdora vode na ogrožena območja (lokalno varovanje).

Obrazložitev rezultatov je sicer obsežna, bistveno pa je to, da scenariji, oblikovani iz ukrepov v strugi in aktivacije poplavnih površin v Krakovskem gozdu nimajo nobenega konkretnega učinka. Znižanje gladine vode ob stoletnih poplavah bi bilo največ 1 cm, kar je

zanemarljiv učinek za poplavno varnost. Za podobno neučinkovitega se je izkazal tudi scenarij z razbremenilnikom – kanalom, ki bi del poplavne vode speljali mimo Kostanjevice – in zadrževalnikom na območju Trstenika v Krakovskem gozdu. Delovna skupina strokovnjakov je, tudi z namenom razjasnitve principa lokalnega zadrževanja poplavne vode v naravi, preverila še dodaten hipotetičen scenarij, ki bi preprečil poplavljanje Kostanjevice. Ta scenarij, ki so ga namenoma imenovali ZF (t. j. znanstvena fantastika) je predvideval zapornico (jez) na Krki pri vasi Drama in odvod presežne poplavne vode v obsežen zadrževalnik vode, ki zajema skoraj celoten Krakovski gozd in nato kontroliran izpust po potoku Senuša nazaj v Krko. Groba ocena za izvedbo tega scenarija je 200 mio EUR. Realizacija tega ukrepa pa bi bila nepredstavljivo grob poseg v okolje Krke in še posebej Krakovskega gozda ter njegov zaščiten živalski in rastlinski prostor, kjer bi bila višina zadrževane vode približno 2 m, ponekod pa tudi več. Okoli gozda po skoraj celotnem obsegu bi bilo treba zgraditi nasipe in zidove v višini okoli dveh metrov.

Strokovnjaki z Direkcije RS za vode in strokovne skupine iz družbe IZVO-R, d. o. o., so zaključili, da je edini učinkovit in izvedljiv način protipoplavne zaščite Kostanjevice ukrep lokalnega varovanja mesta. S tem ukrepom se območje mesta pred poplavami zavaruje z aluminijastimi mobilnimi stenami, ki se jih postavi zgolj v času poplav, trajnimi zemeljskimi zatravljenimi nasipi in, kjer bo možno, s trajnimi armiranobetonskimi zidovi. Najpogostejša višina teh preprek je 120 cm, odvisno od njihove lokacije (nižje, kot so tla, višja je potrebna višina) pa je predvidena višina od najmanj 40 cm do največ 220 cm. Kjer so predvidene montažne stene, se v tleh izvede armiranobetonski temelj, tako da je viden le njegov nastavek za montažo, širine cca. 30 cm in višine cca. 5 cm nad terenom. Zemeljske nasipe se oblikuje z blagimi brežinami, da so v prostoru čim manj zaznavni. Če bodo geomehanske raziskave to pokazale, se v zemlji pod temelji in nasipi izvedejo tudi tesnilne zavese, ki omejujejo prehod podtalnice. Da lahko z izračuni sploh preverijo učinkovitost ukrepa, je bila izdelana groba idejna zasnova teh ukrepov na območju Kostanjevice, ki je bila na predstavitvi tudi predstavljena občanom. Če predlog dobi ustrezno podporo, sledi izdelava prave idejne zasnove kot podlage za usklajevanje z vsemi deležniki, nato projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekta za izvedbo. Preden so se začeli postopki

zagotavljanja finančnih sredstev za načrtovani ukrep, so bili pridobljeni projektni pogoji Zavoda za varstvo kulturne dediščine, Zavoda RS za varstvo narave, Zavoda za gozdove Slovenije in številnih drugih nosilcev urejanja prostora, ki so na načelni ravni pod določenimi pogoji prikimali projektu. Podporo predlaganemu ukrepu je na predstavitvi javno izrazil tudi mag. Dušan Štepec, vodja območja enote Novo mesto Zavoda za varstvo kulturne dediščine, saj se s predvidenimi ukrepi zaščiti tudi kulturno dediščino mesta.

Kmalu po javni predstavitvi se je oblikovala *Iniciativa občanov proti idejnemu predlogu protipoplavne zaščite*, ki se sicer je zavzela za enake vrednote kot ostali občani, vključno z županom in občinsko upravo, le da se je iniciativa opredelila proti edinemu učinkovitemu in izvedljivemu ukrepu protipoplavne zaščite. Po številnih enostranskih medijskih objavah in dopisih na najrazličnejše naslove s strani iniciative je direktor Direkcije RS za vode Roman Kramer na Občino naslovil dopis, s katerim Občino poziva, da v kratkem roku sporočimo, ali lahko zagotovimo pravico graditi za vse predvidene protipoplavne ukrepe, v nasprotnem bodo primorani s projektom zaključiti in porabo sredstev preusmeriti v druge projekte. Predstavniki Direkcije je namreč osebno navezal stik z določenimi posamezniki, ki so nasprotovali predlogu, z namenom iskanja kompromisne rešitve, vendar ti posegov na svojem zemljišču ne dopuščajo. Ker direktor Kostanjevičanom ne želi vsiljevati predloga, ki ga občani zavračajo, je na ta način pozval občane, da izkažejo svojo odločitve. Župan je na 14. redni seji občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki 16. 11. 2021 predlagal Sklep o podpori projekta »Ukrepi za zmanjšanje poplavne ogroženosti Kostanjevice na Krki«, ki ga vodi Direkcija RS za vode, da se o njem izrečejo tudi občinski svetniki, demokratično izvoljeni predstavniki občanov. Svetniki so z večinsko podporo sklep sprejeli. Župan se je ob tem osebno zelo angažiral, da je v Kostanjevico ponovno pripeljal predstavnike Direkcije RS za vode in družbe IZVO-R, d. o. o., in ponovno izpeljal sestanek s štirimi predstavniki iniciative. Na sestanku je bila študija ponovno predstavljena, v razpravi pa, kar smo prepričani, so bila strokovno odgovorjena vsa vprašanja, tako da dvomov v pravilnost strokovne odločitve ni več.

Občina Kostanjevica na Krki se je in se bo še naprej zavzemala, da protipoplavna zaščita Kostanjevice ne bo povzročila nepotrebne škode v naravi, kulturni dediščini in na zasebnih zemljiščih in da bo omogočila zaščito >

mesta pred to naravno nesrečo, ustavila uničevanje stavb, spomeniško zaščitene tkiva in pospešila ekonomski, turistični, prostorski, družbeni in kulturni razvoj tega bisera med slovenskimi mesti. Zavedamo se, da brez vložka in »loplate v obrežju Krke« ne bo napredka, zato so predstavniki Občine že začeli pogovore z lastniki zemljišč ob Krki z zavestjo, da ima

vsak posameznik to moč – omogočiti ali onemogočiti protipoplavno varnost in splošen napredek ob izjemni in neponovljivi priložnosti, ki nam jo ponuja država v obliki skoraj 7 milijonske investicije.

— Matej Kuhar

višji svetovalec za gospodarsko infrastrukturo, urejanje prostora in varstvo okolja

Kam greš, Kostanjevica?

Deset let je preteklo, odkar smo bili v Kostanjevici priča konferenci o protipoplavni zaščiti leto dni po katastrofalni poplavi 2010, kakršno je kraj doživel nazadnje leta 1939. Tedaj se nikomur ni niti sanjalo, da bo ponujena rešitev deset let pozneje povzročila razdor v kraju. Na konferenci so sklenili iskati sonaravne rešitve, ki bi ohranjale značaj kulturne krajine in zavarovale tisto najdragocenejše, kar Kostanjevica ima. Deset let pozneje nam dopovedujejo, da ni nikakršne druge možne rešitve razen industrijske, po kateri naj otok ogradimo ter atmosfersko in podzemno vodo izčrpavamo. Bojim se, da pri tem planiranju nimamo v rokah ničesar razen nekaj univerzalnih tehničnih risb različnih tipov protipoplavnih pregrad in skico z njihovo približno razporeditvijo na mapni kopiji otoka. Vse drugo naj bi dorekli med podrobnejšim načrtovanjem: načrtovanje, mikrolokacije trase pregrad in nasipov, dogovarjanje z lastniki parcel za služnost, kapaciteta črpališč, zagotavljanje intervencijskih zmogljivosti (okoli 100 gasilcev), stroški vzdrževanja sistema, stroški krizne rabe sistema itd. In imamo prvi obrok denarja, ki naj bi se v letu 2023 sprostil do višine 6,7 milijona evrov. Imamo ultimat, da se odločimo, ali denar vzamemo ali prepustimo nekemu drugemu in že nakazanega vrnemo. Denar, ki ga lahko porabimo samo za nakup betona in železja za neko rešitev, ki se na koncu lahko izkaže, da ni rešitev, ampak nov problem.

Kje so se dobri nameni sprevrgli v nespodobno ponudbo? Med februarjem 2019 in 2. oktobrom 2020

so načrtovalci nenadoma ugotovili, da pasivni sistemi zniževanja višine poplavnih voda ne dosegajo zadostnih učinkov in je edina možna rešitev ograda otoka. Leta 2020 so zaključili mednarodni projekt *Donavske poplavne ravnice*, ki ga je v velikem delu financirala Evropska skupnost in njegovo vodilo je bila obnova poplavnih površin. Kostanjevico so izbrali kot pilotni primer. Srž problema ni v izračunih in meritvah ali izbiri učinkovitega sistema, temveč v izhodiščih in pristopu k reševanju problema. Študije so namreč narejene samo v okviru občinskih meja. Sonaravni ukrepi, to je v prvi vrsti obnova že obstoječega sistema jarkov in ureditev vodotokov, so zdaj pritaknjeni idejnemu projektu industrijskega urejanja problema, ki je finančno sam podhranjen. Očitno je sistem, ki bi deloval samo pod pogojem, da je popolnoma zaključen in ob logistični učinkovitosti vseh vključenih služb že zdaj obsojen na fazno izvedbo s finančno nepokritim koncem.

Dobri nameni so se iztekli z menjavo vlade. Vizija gospodarskega razvoja ministra Vizjaka je angažirati domače potenciale za ustvarjanje gospodarskih sinergij (v gradbeni industriji), kar pomeni, da je v projektu za zmanjševanja poplavne ogroženosti prepoznal možnost za potrošnjo 3000 m³ betona in gradbenega železa ter okoli 1000 m³ uvoženih lamel. Račun za degradacijo okolja bo plačala naša skupnost. Za vse večne čase bomo imeli v bregove Krke na otoku vlitega 3000 m³ betona.

Za privesek sonaravnih ukrepov je že sedaj jasno, da

denarja v predloženem financiranju ne bo, verjetno ga ne bo niti za nabavo lamel in infrastrukturo za hrambo in vzdrževanje opreme. Po izračunu so se gradbeni materiali in storitve podražili za 30–50 %. V Krški vasi so se odločili, da lamel ne marajo in so raje pristali na 2,5 m visoke zidove. Razlog je na dlani: postavljanje, podiranje lamelnih pregrad, skladiščenje in vzdrževanje opreme bi se kot strošek pojavili na položnicah občanov. V našem primeru nimamo nikakršnih izračunov stroškov hladnega vzdrževanja ali stroškov kriznega posredovanja. Izgradnja takšnega protipoplavnega sistema bo dodatno obremenila postavko komunalnih storitev, ki bo stiskala občino in gospodinjstva, za novogradnje pa zagotovo ne bo ena od privlačnih prednosti. Še več, naj se izkaže, da sistem ne bo tako učinkovit ali zanesljiv, kot nam zagotavljajo na papirju. Obstaja možnost, da bo skupnost šele tedaj ugotovila, da si takšnega sistema ne more privoščiti in ga preprosto ne bo uporabljala. Sicer pa bo vzdrževanje sistema nepravilno vsaj do tistih občanov, ki bodo še naprej izpostavljeni poplavni nevarnosti na celotnem levem bregu Krke, protipoplavno zaščito pa bodo kljub temu plačevali.

Trditev, da je izbrana rešitev edini možen ali učinkovit sistem protipoplavne zaščite, preprosto ne drži. Na voljo so veliko manj invazivni in hkrati veliko enostavnejši sistemi za krizno ukrepanje. Nasipi in betonske pregrade bodo še vedno prepustni, dopolnjevala pa jih bo še padavinska voda. Kolikor je bilo mogoče videti na obstoječih primerih v Nemčiji, voda za nasipi kljub izčrpavanju stoji decimeter ali dva visoko. To pomeni, da stika poplavne vode in objektov za ogrado tudi najbolje delujoč sistem ne bo preprečil. Za izčrpavanje načrtovalci že sedaj vedo, da bo treba dodati vsaj še eno, če ne dve črpališči na otoku. V njihovih predstavah so črpališča vezana na odvajanje meteorne vode iz kanalizacijskega sistema. Kanali meteorne vode potekajo pod uličnim tlakom, obe ulici pa sestavljata greben na otoku. Če bi hoteli učinkovito izčrpavati vodo z otoka, bi morali znivelirati celotno površino otoka znotraj pregrad in zagotoviti naklon proti kloakam na Ulici talcev in Oražnovi ulici. Neznanka ostaja odtekanje atmosferske vode izza pregrade ob vsakokratnih padavinah, saj bodo vertikalne kovinske zagatnice in betonske pregrade ovirale njeno odtekanje po naravnih poteh.

Tako je videti kritični pregled vsega, kar danes vemo o izbranem načrtu protipoplavne zaščite. V strahu, da bi nam država odrekla predvidena sredstva, sta se občinska

uprava in občinski svet odločila podpreti izbrani projekt. Pri tem nihče ne pomisli, da takšna odločitev nasprotuje interesom občanov. Teh niso preverjali oziroma so prvo predstavitev pripravili že, ko so imeli v rokah že prvi obrok po 14. julija 2021 prejeti shemi financiranja. Morda se to komu zdi kot reševanje dodeljenega denarja, vendar to ne drži. To je sredstvo izsiljevanja odločitve, da bi denar sprostili. Zdaj ne gre več za zmanjševanje poplavne ogroženosti, temveč za financiranje gospodarskih sinergij. Države ne zanima financiranje protipoplavne zaščite, temveč financiranje gospodarstva, kakršnega Evropska unija ne dopušča. Zato je zahteva direktorije za vode ultimativna, kajti oni bodo denar v vsakem primeru vložili tako, da bodo zagotovili sinergije, pa je popolnoma vseeno kje. To je sporočilo Romana Kramerja, ki je avtor propadlega zakona o vodah.

Direkcija je občino in župana, ki si že deset let prizadeva zagotoviti varnost občanov pred poplavami, zavajala. V zadnjem hipu pred iztekom projekta je pograbila najbližjo rešitev in jo predstavila kot edino možno. Zagotavljala je, da bo z novim zakonom vse urejeno. Vi samo glejte in se čudite! Ko je referendum zakon pokopal, so vroči krompir zagnali županu v naročje in od njega zahtevali takojšen odgovor. Projekt, ki je inženirsko in logistično izjemno zahteven, je prav tako zahteven po komunikacijski plati. Komunikacija terja še več časa kot samo načrtovanje, tu pa so nas postavili pred odločitev 14. oktobra in nam dali sedemdnevni rok za odgovor. Tedaj je nadaljevanje projekta postal nenadoma samo naš problem in naša odgovornost.

Zagovorniki se zanašajo na soglasja stroke oz. različnih strok, ki jih zadeva nameravani poseg. Vendar je treba vedeti, da stroka ne deluje v interesu neke božje previdnosti in še manj pravičnosti. Na tej stopnji je stroka povsem indiferentna. Stroka napravi izračun tako, kot mu naročnik opredeli nalogo. Pri Janezu Ferbarju, sijajnem profesorju fizike, smo v gimnaziji računali, kako daleč leti sit vrabec. Pri tem se nismo spraševali, kakšna je bila hrana, ki jo je zaužil, v katero smer je letel, na kakšne ovire je med potjo naletel in ali ni na koncu poleta morda poginil. Stroka poišče odgovor na postavljeno vprašanje ob definiciji pogojev in znanih podatkov, te pa pripravi naročnik.

Država se je že davno potrudila, da je stroko razdelila med naravovarstveno, kulturnovarstveno, vodarstveno in še številne druge. Tako kot se občina in njen svet zanašata na strokovne službe, da so opravile >

svojo nalogo, tako kot je treba, se tudi stroke zanašajo druga na drugo z enakim pričakovanjem in oddajajo svoja soglasja, opremljena z nepomembnimi varovalkami. Nihče nima pravega nadzora nad celoto razen investitorja, ki želi zagotoviti potrošnjo betona in železja. Vsi vemo, da nam trgovci obljubijo vsemogoče, da nam prodajo nekaj, česar ne poznamo prav dobro in morda celo ne potrebujemo, nato pa jih ni nikoli več blizu. Stari Laokoont je ob trojanskem konju vzkliknil: »Bojim se Danajcev, četudi prinašajo darove!« Nihče ga ni poslušal. Podrli so del obzidja, da so konja lahko zvelikli v mesto. In s tem je bila usoda Troje zapečatenata.

Nosilec javnih funkcij in direktorjem podjetij ali javnih zavodov njihove funkcije nalagajo dolžno skrbnost. Dolžna skrbnost v našem primeru nam vsem nalaga, da najprej dobro pregledamo ponudbo, premislimo o njenih dobrih in slabih straneh, pridobimo dodatne informacije neobremenjenih svetovalcev in se po tem odločamo. Deset let smo čakali, da smo prišli do konkretnega predloga rešitve. Pravo načrtovanje se dejansko še ni začelo. Tudi če si vzamemo še leto ali dve, da pretehtamo možne alternativne rešitve, ki obstajajo, in dobro premislimo, kako kombinirati posamezne elemente različnih sistemov, s tem ne bomo zamudili ničesar. Vzeli si bomo čas, da najdemo takšne rešitve, ki bodo vsaj tako učinkovite kot predlagana, hkrati v

največji možni meri skrčili posege v naravno okolje in kvalitete prostora in jih prilagodili interesom lastnikov. To je politika, ki je umetnost možnega, kot pravijo, in to moramo voditi skupaj. Samo povezani na ta način s potrpežljivostjo in vztrajnostjo bomo lahko premagali pretno narave. Prepričan sem, da z odločnostjo in povezani lahko najdemo sogovornika na drugi strani.

Največjo nevarnost predstavlja ustvarjanje vtisa nujnosti in slikanja nevarnosti, da bo vse vloženo delo propadlo, če ponudbe ne sprejmemo. To je ustrahovanje! Treba je imeti pogum, da se upremo skušnjavi ponujenih steklenih biserov. Treba je imeti modrost, da zavrtnemo nekaj, česar si ne moremo privoščiti. Treba je imeti ponos, da državi dopovemo, naj ne postavlja nemogočih pogojev za nekaj, kar je obljubila urediti. Skupne napore moramo vložiti v to, da sedemo nazaj za pogajalsko mizo in prepričamo investitorja, da preuči alternativne in manj invazivne načine zmanjševanja poplavne ogroženosti. Preuči naj takšne, ki si jih kot majhna občina lahko privoščimo, takšne, ki jih bomo mogli sami upravljati, in takšne, ki ne bodo nepopravljivo spreminjali naravnih vrednot in kvalitete prostora, naših bivalnih pogojev in edinega resničnega gospodarskega kapitala, ki ga Kostanjevica na Krki ima.

— Andrej Smrekar

Član civilne iniciative

MAŠNIŠKO POSVEČENJE V STOLNI CERKVI SV. NIKOLAJA V NOVEM MESTU.

foto: osebni arhiv

Jakob Piletič: Skušam sprejeti, kar mi bo v Previdnosti ponujeno

Verjetno bi večina Kostanjevičanov pritrdila misli, da je bil Jakob Piletič vedno nekoliko poseben otrok, fant, mladenič. Tukaj ne gre za tisto »drugačnost«, ki jo prilepimo ljudem, ko niso povsem skladni z večino, ki določa, kaj je prav in »normalno«. Jakob je običajen fant, a hkrati smo ves čas čutili, da njegova življenjska pot najbrž ne bo čisto običajna. Vseeno odločitev za duhovništvo – pot, na katero se dandanašnji poda vse manj ljudi, ni bila

preprosta, tudi ne vedno gladka. Gotovo pa je, letos poleti, ko je obhajal novo mašo, potrdil sebi in svetu, da je izbral prav. Trenutno opravlja službo kaplana v Župniji Metlika, je tudi tiskovni predstavnik Škofije Novo mesto. Hkrati dela doktorat na Teološki fakulteti in zaključuje študij klasične filologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V vsej tej obilici dela, učenja in izzivov je s Kostanjevico povezan bolj virtualno in na daljavo.

Živimo v zelo nenavadnih časih. To leto je posebno za vse nas, za tebe je brez dvoma še bolj. Po vrhuncu, na začetku poletja, se je verjetno tvoje življenje sedaj v jeseni nekoliko umirilo, utirilo. Kakšen je tvoj novi vsakdan?

Vsak čas je na neki način nenavaden, ker se nenehno spreminja, ker je naš in ker ga soustvarjamo mi sami. In vsak je nenavaden in torej izviren posameznik. Podobno je tudi z mojim novim vsakdanom, saj je tako rekoč vsak nov dan nenavaden, neobičajen ali vsaj drugačen. Počasi se navajam na duhovniško življenje, razpet med kaplanskim delom v Metliki, obveznostmi na škofiji in študijem v Ljubljani. Četudi bi bila umiritev po precej razburljivem in napornem poletju v jeseni močno zaželena, pa se je duhovniško življenje zares šele dodobra začelo, pri čemer se pogosto spomnim na besede mnogih svetnikov, ki so vedno znova odgovarjali: »Tu moramo delati, v nebesih pa bomo počivali.«

Tvoja nova maša, prva po letu 1975, ko jo je obhajal salezijanec Franc Drobnič, je bila velik dogodek za kostanjeviško župnijo, za ves kraj in občino. Praznik, ki je povezal in združil skupnost, verujoče in neverujoče, tako vseobsežno, kot se že zelo dolgo ni zgodilo. Krasno je bilo videti, kako so bili ljudje pripravljeni sodelovati, kako množično in radostno so te pospremili na duhovniško pot. Kako si to doživljal, čutil ti? V prvih pogovorih glede nove maše sem, kakor se mnogi spomnijo, dejal, da je nova maša praznik naše skupnosti, praznik vere, praznik vseh ljudi dobre volje in ne (le) moj praznik. Ko sem opazoval novomašno dogajanje, sem vesel opazil, da je moj odgovor Božjemu klicu tako resnično postal le povod za praznovaje celotne skupnosti. Pogosto smo namreč slišali, da v Kostanjevici nič ne poveže vseh društev, da se društva ne znajo med seboj povezovati in podobno ... Vesel sem, da je ravno praznovanje nove maše pokazalo in dokazalo, da temu ni tako, da Kostanjevičani še znamo stopiti skupaj, se

znamo poveseliti, četudi se v vsem ne moremo povsem strinjati. Za veliko reči in pomoči posameznikov zaradi obilice vsega niti ne vem, sem pa zato iskreno hvaležen vsakemu posebej, zlasti tudi mojima staršema, vsem, ki so kakor koli pripomogli k praznovanju, četudi le s svojo prisotnostjo, odprtostjo in dobro voljo.

Za novomašno geslo si si izbral besede »veritatem facientes in caritate,« v prostem prevodu »vršite resnico v ljubezni,« iz pisma apostola Pavla Efežanom. Zakaj te besede?

Te besede sem vzel iz opomina svetega Pavla, v katerem apostol narodov mlado krščansko skupnost v Efezu spodbuja k edinosti, k enotnosti, k enosti. Ta je mogoča le, kadar deležniki ob stožeru Resnice, ki je Kristus, živijo v ljubezni. Resnica je temelj edinosti, dosežemo pa jo z življenjem, z delovanjem v ljubezni. Resnica, če jo sprejmemo ali pa ne, je Kristus v vsej celovitosti, ki pa jo lahko sprejmemo in spoznamo le po ljubezni. Ali drugače, če skušamo vodilo v nekakšnem socio-psihološkem smislu prenesti na konkretno skupnost, morda celo našo občino, naše mestece, da se je mogoče in potrebno ob eni ideji poenotiti, to pa le na način ljubezni, ne z nasprotovanjem, tekmovalnostjo, dokazovanjem svoje superiornosti, temveč v ponižnem učenju drug od drugega, priznanju, da včasih ne vemo vsega, v iskrenosti, spoštovanju, solidarnosti in dobroti.

Čas, v katerem živimo, pogloblja individualizem. Pogosto je v ospredju beseda jaz, moj prav, moje pravice. Ob vsem, kar opazujemo, se včasih pojavi vprašanje, koliko je človek sploh še pripravljen narediti, žrtvovati za sočloveka, za skupnost. Odločitev za poklic duhovnika je v svojem bistvu čisto nasprotje tega načina dožemanja sveta. Verjameš, da se bo nekoč med nas vrnilo sočutje, da se bomo spet zblížali?

Bolj kot bodo ljudje živeli posvetno, brez Boga, težje bomo živeli sočutnost, težje bomo to družbo napravljali solidarno. Bolj ko to človeštvo zavrača resnico Boga, bolj med nami padajo tudi naravni, humani(stični) temelji družbe. Bolj ko bomo nasprotni Presežnemu, bolj kot bomo antikristi, bolj bomo postajali tudi antihumani, ne le ahumani, anti humani ... Evangelij, Cerkev in krščanstvo so s svojim družbenim naukom začrtali in postavili temelje evropskosti, temelje tega, kar imenujemo civilizacija, humanost, etičnost, četudi lahko v zgodovini krščanstva najdemo tudi manj svetle trenutke, >

NOVA MAŠA V KOSTANJEVIŠKI FARNI CERKVI.
foto: osebni arhiv

tega dejstva ne gre prezreti. Jasno pa je, da se je danes ideja evropskega zahoda začela rušiti, naše generacije so želele zgraditi najvišjo stolpnico človečnosti, toda pozabile so, da so še bolj kakor zunanji zidovi pomembni temelji. Bili smo idealisti, hoteli smo postati moderni, postali pa smo nihilisti, post (trans)humanisti. Ko smo tako najprej iz središča našega mišljenja spravili Boga, in smo sedaj izvrgli še človeka, kaj nam torej še preostane? Vsak dan smo priča, kako si evropski človek seka krščanske korenine, toda vsi razumemo, da drevo brez korenin ne more obstati. Tako ne bo mogla obstati niti Evropa. Ne moremo živeti evropskih vrednost, če ne živimo krščanskih krepostih. Če pomislimo na zadnjih 150 let filozofske misli, vidimo, da je kar nekaj odličnih mož poskusilo predstaviti sistem družbenega ustroja, etike in mišljenja brez Boga, pa jim to v širšem smislu ni uspelo, ker preprosto ne gre. Naša civilizacija je zato obsojena na propad in bo brez spreobrnjenja, brez pozitivnega vrednotenja lastne tradicije propadla kakor grška ali rimska, pri čemer je naravnost osupljivo, kako podobni postajata (ne)moralnost antičnega sveta in (ne)moralnost sedanjega sveta. Prišle bodo torej nove civilizacije kakor za Rimom in Atenami. Vprašanje je torej le še kdaj. Obstoj naše družbe je seveda mogoč, toda zavedati se moramo, da ne tudi absoluten in da bo potrebna tudi naša konkretna aktivna participacija v tej obnovi.

Na kaj pomisliš ob besedi svoboda?

Na mir. Miru pa človek ne more občutiti v napačni svobodi; nekdo, ki beži od odgovornosti, se morda zdi,

da ostaja svoboden, toda gre le za navidezno svobodo, saj v begu ne (p)ostaja miren. Mir je znamenje svobode in je končno znamenje Božje navzočnosti. Živčnost in hitenje sta vedno znamenja nečesa drugega. Mir pa tudi ni lenobnost, vedno gre za aktivnost, aktivno tihoto in zbranost, tako tudi svoboda ni ležernost, ni »tja-v-en-danost«, pač pa jasna usmerjenost, vedrost duha in sprejetje lastne omejenosti, vsekakor pa danes razmeroma redka lastnost objektivno »svobodnih« ljudi.

Verjetno so leta študija in spoznavanja duhovniškega poslanstva pripomogla k jasnejšemu zavedanju in gledanju na to odločitev. Kaj je za tebe bistvo duhovništva?

Bistvo duhovništva je v osnovi enako bistvu vsakega kristjana, katolika ... To pa je, da bi bili sveti, da bi bili z Gospodom, duhovniki na toliko bolj konkretni, radikalen in edinstven način. Bolj ko je duhovnik eno s Kristusom, ne le v zakramentalnem bistvu, kar nedvomno je, pač pa tudi v vsakdanjem, duhovnem. Bolj ko zataji sebe ter njegove misli postajajo Kristusove misli, njegova dejanja Kristusova dejanja, njegove besede Kristusove besede, bolj uresničuje svoje bistvo, ki je povzeto v besedah preroka Janeza Krstnika: »On mora rasti, jaz pa se manjšati.« (Jn 3,30) Prava duhovniška veličina je torej v majhnosti. Le iz združenosti s Kristusom se lahko rodi pravo in nesebično služenje bližnjemu.

»Duhovnik si ne prizadeva za to, da bi ugajal ljudem, ampak da bi koristil dušam,« je skoraj sto let stara misel J. M. Russolilla. Novi novomeški škof, msgr. dr. Anton Saje, je v intervjuju v Družini rekел, da bomo čez 15 let imeli polovico manj duhovnikov, kar pomeni, da bo verjetno potrebna tudi drugačna organizacija duhovniške službe. Izzivi, s katerimi se soočate novomašniki na začetku svoje duhovniške in pastoralne poti, so verjetno precej drugačni, kot so bili leta nazaj. Kakšen mora biti duhovnik danes, duhovnik sodobnega časa?

Duhovnik danes mora biti bolj kot kdaj prej osredotočen in osredotočen na Boga, sicer temu svetu ne more koristiti. Lahko zveni še tako zastarelo, ozkogledno, celo komu, ki bo tale intervju bral, ampak tako je. Duhovnik ni in ne sme biti kulturni, socialni ali psihoterapevtski delavec, čeprav to vse deloma tudi je. Toda velikih umetnin, ki jih hrani naš samostan, naša galerija pač ni navdihnila praznina, razen morda kakšnega sodobnejšega umetnika. ☺ Duhovništvo, ki ni najprej živa priča živega

INTERVJU

Kristusa, nikomur ne koristi. Papež Frančišek na nekem mestu opozarja, da naše cerkve ne smejo postajati muzeji in duhovniki ne njegovi čuvaji. Krščanstvo in Cerkev ne moreta konkurirati privlačnosti sveta. Verouk ne more in tudi ne sme konkurirati nebrzdani mladostniški zabavi in ga ne smemo imeti za nekakšno prostočasno, obšolsko dejavnost, v istem rangu kot denimo glasbeno šolo ali trening ali kaj podobnega. Verouk ni niti pol toliko zanimiv in to tudi ni njegov namen. Gre za bolj temeljno premiso: če smo kristjani, moramo vedeti, kaj verujemo, sicer je vse skupaj nekoliko za lase privlečeno. Vprašanje verskega pouka je tako bolj temeljno od morebitnega glasbenega ali športnega udejstvovanja, ker zadeva našo identiteto. Ko bi duhovniki, in pogosto so, postali preveč posvetni, bi postali za ta isti svet sicer morda privlačni, postali bi ljubljenci množic, toda obenem bi zanje postali neuporabni, saj ne bi več oznanjali Boga, marveč sami sebe. Kristusov evangelij v svojem bistvu ne more ugajati, toliko manj današnji miselnosti, ker nas vabi, da izidemo iz cone udobja in nas usmerja v presežno, v tisto onkraj in kar je več od tega, kaj bomo jedli ali pili, imeli ali dosegli.

Kaj ti pomeni molitev?

Molitev je stožer mojega življenja, vsaj tako se trudim. Brez nje ostanem brez moči. Molitev je veliko več kot zgolj in samo recitiranje obrazcev, gre za dialog, predajanje misli, situacij in vprašanj, izročanje svojih skrbi, svojih težav v Božje roke, gre za razločevanje, kaj moram storiti, gre za zrenje Boga, zahvaljevanje in občudovanje velikih Božjih del v mojem življenju in življenju ljudi okrog mene. Molitev je veselje, kot bi šli s svojim najboljšim prijateljem na kavo, in je obenem neskončno več od te slabotne primerjave. Včasih se zdi, da me vse želi odtegniti od molitve, toliko obveznosti, toliko skrbi, toliko pogovorov, zato si moram čas za molitev pogosto dobesedno iztrgati in samemu sebi ukrasti, tudi večkrat čez dan. Molitev je ta, ki daje dnevu ritem in okus, če bi jo opustil, vse postane brez smisla.

Zadnje čase se pogosto zalotim ob misli, kako stari so ljudje, ki vodijo in usmerjajo naš svet, v mikro in makro okoljih. Nikakor ne zanikam izkušenj, modrosti, vsega dobrega, kar prinesejo leta, toda z druge strani, pogosto pogrešam svežino, entuziazem, drugačne poglede, nove poti. Morda so danes mladi premalo glasni, lahko pa rečemo tudi, da so premalo slišani. Verjetno je to tema,

Z OSNOVNOŠOLSKIMI SOŠOLCI NA NOVOMAŠNEM KOSILU.
foto: osebni arhiv

ki je aktualna tudi v Katoliški cerkvi ...

Razumem, na kaj namiguješ, toda svežina in entuziazem nista vezana le na leta. Iz meniške tradicije puščavskih očetov se lahko naučimo, da so izkušnje in starost nujno potrebne za doseganje popolnosti, napredka. Stari in v vsem hudem preizkušeni puščavski očetje so mladim in pogosto zaletavim mladeničem nalagali na videz preproste in nelogične naloge, pogosto brez jasnega cilja. Še danes puščavski očetje mladeniče, ki v puščavi iščejo smisel življenja, postavljajo na realna tla, jim nalagajo manjše askeze, kot pa bi jih v mladostniški vihravosti radi nosili, in zaukazujejo manj molitve, kot bi jo sprva želeli opraviti. Kljub vsem tem omejitvam in zapovedim mladim menihom puščajo prostor svobode, prostor, da včasih naredijo kaj narobe, da doživijo poraz lastnega načrta, lastne predstave, saj vedo, da jih bo prav to izgradilo v boljše, pristnejše in trdnjše može, menihe ter da jih bo to, končno, tudi osrečilo. Težava, ki si jo opisala in ki smo ji pogosto priča v svetu in končno v Cerkvi, pa torej niso starci sami po sebi, sploh ne, pač pa so težava starci, ki ne ustvarjajo okolja, v katerem bi se mladi mogli izbrusiti, v katerem bi mladi mogli rasti, ne le nebrzdano dosegati lastne cilje, marveč se ob kakšnem padcu tudi česa naučiti. Težava je torej pri razumevanju napredka, gre le za vprašanje količine. Ali gre za kvalitativno vprašanje? Hočem reči, ali je pomembno le to, kaj nekdo doseže, ali pa tudi kako to doseže in kako ga je to obogatilo.

Pomislimo na Berninijev znameniti kip Apolona in Dafne, v marmor ujet trenutek Ovidijevih Metamorfoz, ko se Dafna v Apolonovem objemu začneja spreminjati v lovor ... Vedno znova, ko uzrem ta kip v galeriji Borghese v Rimu, me presune svetloba, ki pronica skozi, tako se zdi, kakor las debel kos marmorja ... Veliko kamna je moral iz kamnitega bloka odstraniti Bernini, preden >

KOT TISKOVNI PREDSTAVNIK ŠKOFIJE NA ŠKOFOVSKEM POSVEČENJU MSGR. DR. ANDREJA SAJETA.

foto: osebni arhiv

mu je uspelo v trd kamen vtisniti tako mehko ... Tako je z nami, včasih potrebujemo veliko klesanja in še več brušenja, da bi iz nas mogla nastati kakšna podobna umetnina. Brusiti pa se ne moremo sami, potrebujemo ljudi okoli nas in bolje je, da nas brusijo izkušeni umetniki kot pa čisti začetniki, kajne?

V začetku oktobra se je v Vatikanu začela sinoda, ki nosi naslov Za sinodalno cerkev: občestvo, udeležba in poslanstvo. Cerkevni zbor, ki bo trajal dve leti, potekal »od spodaj« in bo vključeval vse krščene, je papež Frančišek označil s tremi glagoli: srečati, poslušati, razločevati. Kako ti to razlagaš, živiš v svojem okolju in kaj meniš, da lahko pričakujemo od sinodalnega dogajanja pri nas in v svetovni Cerkvi.

Kristusov evangelij Cerkev vedno znova vabi, da bi razpoznavala znamenja časov, da bi znala oznaniti resnico evangelija vsakemu človeku v vsakem času in na vsakem kraju. Tako tudi to sinodo Cerkev pričinja prav v tej želji, da bi kot skupnost Kristusovih učencev mogli odgovoriti na potrebe sveta, ki pa v svojem bistvu ostajajo enake. Sinoda ne more in ne bo spremenila resnic naše vere, ne bo uvedla nečesa popolnoma novega, ne bo prišlo do nekakšne verske revolucije, kot bi jo nekateri želeli. Želi preprosto le slišati človeka in njegove potrebe, ga srečati v njegovi življenjski situaciji ter razločiti, kako in na kakšen način mu lahko pomagamo verovati in živeti svojo vero v skupnosti Cerkve.

Kaj najbolj pogrešaš v tem svetu?

Tako rekoč nič, svoje misli vedno skušam usmerjati v večnost. Marsikaj bi bilo v svetu lahko boljše, veliko stvari lahko pogrešamo, toda dejstvo je, da je to življenje le slab poskus posnetka tistega, kar šele pride. Seveda se moramo truditi za slogo, truditi za dobro in ni vseeno,

INTERVJU

kako živimo tu, vendar pa so naš cilj nebesa. Brez tega cilja si včasih pozabimo prizadevati tudi za boljši svet tu.

Vzporedno s teologijo si študiral tudi klasično grščino, latinščino in književnost. Tudi za to tvojo (so)pot bi lahko rekli, da je precej neobičajna za današnji čas, da je klasična izobrazba neuporabna v našem hitrem bivanju. Ampak ravno tega nam manjka ...

Da, svet, ki stremi le po naravoslovno znanstvenem napredku, po napredku tehnologije, in pozablja na duhovno, kulturno dimenzijo našega življenja, končno vseeno propada. Postajamo družba umetne inteligence, v njenem razvoju doživljamo izreden napredek v zadnjih letih, obenem pa postajamo razčlovečena družba. Latinščina in stara grščina sta jezika kot vsi ostali, metoda študija in učenja pa se seveda, ker svojih maternih govorcev nimata, močno razlikuje od študija sodobnih jezikov. Sistematični pristop pri učenju klasičnih jezikov, kakršnega ubiramo v nekdanjem habsburškem prostoru centralne Evrope, vpliva tudi na naše dojemanje sveta in urejenost v lastnem življenju. Na drugi strani pa nas klasična kultura, ujeta v literaturi, ki nam jo odstirata stara grščina in latinščina, sooča s temeljnimi vprašanji naše človečnosti in zahodne, latinske kulture nasploh. Če to združimo s krščansko filozofijo in teologijo, so nam vrata do srčike naše kulture, do človekovega bistva na široko odprta. Za vzporedni dvopredmetni študij latinščine, stare grščine, kulture in književnosti sem zaprosil zlasti, ker sta ta dva jezika orodji, s katerima se lahko dokopljem do zaklada izročila teologije. To prebijanje skozi grške ali latinske vrstice zapisov in prepisov misli in učenja brezštevlnih menihov, svetnikov in cerkvenih učiteljev ali pa tudi preprostih vsakodnevnih prigrad pred nekaj sto let je naravnost vznemirljivo, zaradi tega je (bilo) vredno žrtvovati vsako uro spanca ali prostega časa.

Gotovo tvoja klasična izobrazba vpliva tudi na tvoje razlaganje vere, tvoje pastoralno delo. Kako to povezuješ, vključuješ, prenašaš v svoj duhovniški vsakdan? Gotovo je latinščina in nenazadnje grščina del ... del mene, kar so jasno opazili tudi že otroci pri verouku in zlasti ministranti ter sploh vsi, ki prisluhnejo kakšni moji homiliji.

Večkrat si rekel, da čeprav te je Božji klic spremljal že od malega, odločitev za duhovništvo ni bila čisto

samoumevna in lahka. Doživljal si vrsto dvomov, vprašanj, iskal si se. Kaj bi svetoval mlademu človeku, vsakomur, ki niha v odločitvi, izbiri? Človeku, ki razmišlja o poti, ki morda ni tako premočrtna in pome-ri običajnega sveta, množic.

Poslušati je treba svoje srce, prositi za razsvetljenje, to pa je sredi sveta izjemno težko, če že ne nemogoče. Treba se je torej umakniti in tam premisliti. Le v tihoti svojega srca moremo sprejeti pravo odločitev.

Prihodnost, kako razmišljaš o njej?

Načrti za prihodnost človeka pogosto omejujejo. Lahko mu sicer dajejo novega zagona, pogosto pa zaradi nedoseganja svojih načrtov pada v malodušje. V duhovništvu je to precej lažje. Svojo voljo in svoje življenje namreč zaupamo in tudi simbolno položimo v roke škofa ordinarija. Po škofu se namreč razodeva Božji načrt, tako verujemo. Včasih je kakšno odločitev težje sprejeti, vendar obenem nas ta nezaskrbljenost (to ni vseenost!) napravlja neverjetno svobodne. To ne pomeni, da sem brez želja, toda skušam ostati od njih svoboden in sprejeti, kar mi bo v Previdnosti ponujeno.

Konkretno pastoralno delo lahko dobro opravljaš samo kot postavljen človek, je bilo zapisano v novomašni številki *Družine*. Gotovo v tvojem življenju obstajajo stvari, ki te osrečujejo, ti omogočajo odmik, polnjenje z energijo še na drugačen način ...

Seveda, teh trenutkov je iskreno precej malo, pa vendar ostane nekaj časa vedno za kakšno srečanje ob kavi, debato ob pivu ali kaj podobnega, hiter skok domov, obisk sobrata, sošolca, kakšno kvalitetno leposlovje, osupljiv razgled, sprehod ali pobeg med uteži ...

Počasi vstopamo v praznični decembrski čas. Božič velja za enega najpriljubljenjših praznikov vernih in nevernih ljudi. Se mi zdi, da je to tudi čas velikih nasprotij: praznovanje Jezusovega rojstva, tihe svete noči in na drugi strani gotovo najbolj potrošniško usmerjen praznik. Kakšno je tvoje sporočilo ob božiču, kakšno je tvoje voščilo za novo leto?

Sporočilo je eno – božič brez Boga, malega Boga – Božiča nima smisla. Brez Kristusa je to poceni in kičast praznik, ki ljudi zaradi prevelikih pričakovanj po vzoru hollywoodske čarobnosti in zaradi zgrešenega bistva pogosto pusti prazne in razočarane. Pravijo, da je to praznik upanja, seveda, toda upanje je Kristus, kako drugače. Mojim dragim Kostanjevičanom zato ob prazniku rojstva našega Gospoda želim, da ne bi ostali oropani Boga v teh svetih dneh ter da bi upanje, veselje in pogum, ki ga daje učlovečeni Bog, v svojih družinah in našem kraju ohranili in pomnožili tudi v novem letu. Ostanite povezani, še naprej si stojte ob strani, tako bo življenje v našem malem mestu lažje, boljše in prijetnejše.

— Vprašanja je postavila Alenka Žugič Jakovina.

Dnevi mašniškega posvečenja Jakoba Piletiča bodo ostali v spominu

Nova maša je poseben dogodek za župnijo in za ves kraj, saj se v zadnjem času ne zgodi prav pogosto. Kostanjevica na Krki jo je nazadnje doživela leta 1975, ko je bil v duhovnika posvečen Franc Drobnič z Malenc. Zaradi vseh ceremonij, ki jih tako velik dogodek zahteva, se je moralo v organizacijo povezati veliko ljudi, doživeli smo nekaj posebnih in nepozabnih dni, ki jih povzemamo >

iz objav na spletnih straneh kostanjeviške župnije.

29. junija 2021, na praznik apostolov Petra in Pavla, je v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Novem mestu prejel mašniško posvečenje kostanjeviški rojak, diakon Jakob Piletič. Posvečevalec je bil prvi novomeški škof msgr. Andrej Glavan. Bogoslužja se je poleg duhovnikov, novomašnikovih sorodnikov in prijateljev udeležilo tudi precej kostanjeviških faranov. Pri bogoslužju so sodelovali trije kostanjeviški ministranti in po slovesnosti je župnija poskrbela za agape pred cerkvijo (pecivo, pijača).

Duhovna priprava na novo mašo – tridnevica

Po mašniškem posvečenju Jakoba Piletiča je poleg zunanje priprave potekala tudi priprava na duhovnem področju: molitev, obisk svete maše, nagovori različnih duhovnikov (Gabriel Kavčič, ki v Rimu študira moralno teologijo, Tilen Oberwalder, kaplan v Litiji, Blaž Franko, ki v Rimu študira cerkveno pravo).

Sprejem novomašnika v domači župniji

Po stari navadi vsakega novomašnika pred novo mašo župnija slovesno sprejme. Pri nas je bil ta sprejem v soboto, 3. julija. Novomašnik Jakob Piletič in njegov ceremonijer, diakon Rok Gregorčič, sta prišla peš od domače hiše do župnijske cerkve. Ob prihodu so ga pozdravile fanfare kostanjeviške godbe na pihala. Pred cerkvijo ga je pred zbrano množico najprej pozdravil domači župnik Jože Miklavčič, pokropil z blagoslovljeno vodo, pevci so zapeli pesem »Novomašnik bod' pozdravljen«, nato ga je župnik oblekel v korok, diakon mu je nadel še moceto, župnik pa mu je izročil štolo kot znamenje duhovništva. Jože Pibernik, župnik iz Trebnjega, kjer je opravljal diakonsko službo, ga je v imenu faranov

pozdravil, predstavnika faranov pa sta mu izročila novomašni križ, ki ga je novomašnik takoj blagoslovil, nato pa se je dogajanje preselilo v župnijsko cerkev, v kateri je domači župnik vodil somaševanje duhovnikov, novomašnik pa je prisostvoval v prezbitariju. Po pridigi je novomašnik vsem navzočim v cerkvi in zunaj nje podelil novomašni blagoslov.

Ta dan so novomašnika pozdravili in mu izročili posebne darove: tajnica ŽPS Kostanjevica na Krki, Berta Kotar Jordan mu je izročila sliko kostanjeviške župnijske cerkve, župan Ladko Petretič mu je izročil knjigo *Vekov tek*, Matej Drobnič z družino mu je daroval kelih in pateno, novomašnikov bratranci in sestrične mašni plašč, sestre klarise mašne paramente, sošolci in prijatelji pa poseben kovan korpus križa na lesu.

Po maši se je dogajanje preselilo pred cerkev, kjer je bila pogostitev in prijetno druženje ob melodijah kostanjeviške godbe, zapeli so tudi pevci cerkvenega mešanega in moškega pevskega zbora ter ljudske pevke Društva podeželskih žena Pod Gorjanci.

Na dan nove maše

Novomašnik Jakob Piletič je imel v domači župniji novo mašo v nedeljo, 4. julija 2021, ob 10. uri.

Procesija ministrantov in drugih mašnih sodelavcev, diakonov in duhovnikov je skupaj z novomašnikom ob pritrkavanju zvonov krenila iz veroučne učilnice v župnišču proti slovesno okrašeni farni cerkvi, kjer jih je pričakal kostanjeviški cerkveni mešani pevski zbor, ki so se mu pridružili pevci družine Strmole iz Župnije Trebnje in instrumentalisti. Na začetku so v latinskem jeziku zapeli pesem »Pridi stvarnik Sveti Duh«, ki jo je

dokončal novomašnik in začel sveto mašo. Najprej je blagoslovil vodo in sol ter po cerkvi pokropil ljudstvo z blagoslovljeno vodo, nato se je nadaljevala mašna daritev. Gospod, usmili se, Slavo, vero, svet in Jagnje božje so peli pevci v latinskem jeziku, prav tako je kostanjeviški zbor zapel Händlovo Alelujo, besedno bogoslužje je bilo pri ambonu, evharistično pa pri glavnem oltarju svetega apostola Jakoba. Kot diakona sta sodelovala Rok Gregorčič in Janez Meglen, pridigal je dr. Janez Ferkolj, župnik na Bledu, berili sta brala bogoslovca, ministrirali so kostanjeviški ministranti in ministranti iz Župnije Dob. V zvoniku pa so pri sprejemu v soboto in pri novi maši pritrkavali pritrkovalci iz okolice Kranja in Ljubljane.

Po maši je sledilo darovanje – ofer za novomašnika, zunaj cerkve pa pogostitev s pecivom in pijačo za vse udeležence.

Novomašno kosilo in večernice – litanije Matere Božje z blagoslovom

Novomašno kosilo za posebej povabljenе goste je bilo pod šotorom na zunanjem dvorišču Galerije Božidar Jakac. 270 gostom, med katerimi je bil tudi škof msgr. Andrej Glavan, je pripravila kosilo šentjernejska restavracija Pri farovžu. Streglo je 30 natararic in natararjev.

Litanije Matere Božje in blagoslov z Najsvetejšim je ob 17. uri v božjepotni cerkvi Marije, Matere dobrega sveta na Slinovcah, vodil novomašnik. Litanije so naprej peli moški na koru, vsi v cerkvi pa so odpevali – vmes tudi Marijine pesmi, v zvoniku pa so pritrkavali pritrkovalci iz Šentjerneja. Ob zaključku je novomašnik vsem navzočim podelil še novomašni blagoslov. Po pobožnosti je bilo pred cerkvijo veselo druženje.

Zahvalna sveta maša

V ponedeljek, 5. julija, je imel novomašnik na Slinovcah zahvalno sveto mašo. Prišli so mnogi, ki so sodelovali pri pripravi in izvedbi slovesnosti. Novomašnik je maševal

v mašnem plašču, v katerem je pred 46 leti kot novomašnik maševal pokojni kostanjeviški rojak, salezijanec Franc Drobnič, ki je bil 6. julija 1975 tudi posvečen v tej cerkvi. Ob tej priložnosti so sorodniki ta plašč podarili cerkvi Matere dobrega sveta. Novomašnik se je vsem, ki so kakor koli sodelovali, še enkrat prav lepo zahvalil.

Po maši je bilo na zelenici pred slinovško cerkvijo pripravljeno omizje za pogostitev vseh gostov in ob dobri hrani in pijači so mnogi vztrajali pozno v noč.

Zunanja priprava na novo mašo Jakoba Piletiča

»Slovesnost nove maše je bil dogodek, ki je pri pripravi in izvedbi angažiral veliko ljudi. Na neki način je bil to dogodek, ki je tudi na zunaj pokazal, ali jim vera in duhovnik še kaj pomenita, obenem pa so vse te zunanje aktivnosti (mlaji, krašenje, pogostitve po obredih, snemanje in prenos maš po e-Posavje TV, ozvočenje) pokazale, koliko so ljudje v župniji (ne samo verni) pripravljeni sodelovati pri takšni slovesnosti,« je zapisal kostanjeviški župnik Jože Miklavčič.

Prvo, kar je bilo vsakemu, ki je prišel v Kostanjevico na Krki, že na zunaj vidno, so bili mlaji. Poleg manjših mlajev z novomašnikovim geslom: »Veritatem facientes in caritate!« (»Vršimo resnico v ljubezni!«), ki so bili >

NOVA MAŠA

postavljeni pred župnijsko in slinovško cerkvijo, so bili že pred dnevom državnosti ob 30-letnici samostojnosti naše države postavljeni tudi veliki več kot 20 metrov visoki mlaji: v Galeriji Božidar Jakac so ga postavili možje in fantje iz Orehovca, pri krožišču za Dobe in Šentjernej, možje in fantje z Dob in Prekope, pri krožišču za Malence in Brežice, možje in fantje z Malenc, pri domači hiši novomašnika Kostanjevičani in pri cerkvi na Slinovcah možje in fantje iz Globočic, Jablanc, Dolšč, Avguštin, Oštrca ter Črneče vasi. Vse te mlaje so s pomočjo avtodvigal – pomagali so Toni Hodnik in

Jože Tršinar z dvigalom KT Tršinar ter Toni Jordan in Martin Olovec z lastnim avtodvigalom – postavili in okrasili v sredo, 23. junija. Mlaj pri župnijski cerkvi, ki je bil visok kar 24,60 metra, so postavili v sredo, 30. junija. Koordinator postavljanja mlajev je bil Simon Kerin, ki so mu pomagali organizatorji po posameznih vaseh. Vse mlaje je podarila Škofija Novo mesto iz svojih gozdov, ki jih ima v naši župniji. Na vseh mlajih so plapolale slovenske zastave, iz zvonika župnijske cerkve pa slovenska in papeška zastava.

Župnijsko in slinovško cerkev je okrasila ekipa pod vodstvom Mitje Buliča, župnika v Stari Cerkvi pri Kočevju. Vence v župnijski cerkvi so naredili v Orehovcu, Kočariji in na Malih Vodenicah, nova prta za daritveni oltar in mizico za darove je klekljala in podarila Stanka Gorenc iz Orehovca, prte za glavni oltar in stranske oltarje je naredila Martina Sintič z Dolšč, antependij za glavni oltar sv. Jakoba je daroval novomašnik, za ozvočenje je skrbel Toni Klemenčič iz Orehovca, snemanje in prenos sprejema ter nove maše po družbenih omrežjih in po portalu e-Posavje je potekalo pod vodstvom Tomija Horvata, samostojno je snemal tudi A. Lenarčič. Za fotografiranje so skrbeli: novinar Ognjišča Rok Mihevc,

Boštjan Colarič, ki je tudi oblikoval tiskovine za novo mašo, Primož Pibernik, Miha Pešič, Klemen Mohar, Nejc Pucelj ter še nekateri drugi. Za urejanje prometa na Oražnovi ulici, ki je bila med novo mašo zaprta, so skrbeli gasilci, stole pred cerkvijo je posodila Občina Kostanjevica na Krki, šotor za novomašno kosilo v GBJ, najem Šotori Petre, d. o. o., mize in klopi za pogostitve ob cerkvah so posodili gasilci in lovci.

Pomemben del vse slovesnosti so bile pogostitve (agape) za vse udeležence po obredih. Tu so se še posebej izkazale gospodinje iz mesta in skoraj vseh vasi, ki so napekle ogromno peciva. S koordinacijo Društva podeželskih žena Pod Gorjanci Kostanjevica na Krki so vse zbrale v Osnovni šoli Jožeta Gorjupa in od tam razporejale na posamezna prizorišča, na koncu pa so vse sladke dobrote, ki so ostale, pripravile v darilne kartone, da so jih razdelili starejšim in bolnikom po župniji. Za pijačo pri vseh slovesnostih je skrbelo Društvo vinarov Kostanjevica na Krki. Kljub veliki vročini se ni nihče »razsušil«. Vino za vse pogostitve so podarili domači vinarji.

Za vso koordinacijo (načrtovanje, povabila, sodelovanje ogromno ljudi na različnih dogodkih, izvedbo in pospravilo) je odlično skrbel Matej Drobnič, za kar mu gre posebna zahvala in pohvala.

Dogodek nove maše Jakoba Piletiča je dokazal, da je v Kostanjevici na Krki mogoče marsikaj narediti, da se ljudje znamo povezati in organizirati, da znamo sodelovati in se veseliti. Naj bo spodbuda za lepo in uspešno prihodnost našega kraja.

— *Povzeto po objavi na spletni strani Župnije Kostanjevica na Krki*

Fotografije iz fotoarhiva Župnije Kostanjevica na Krki

Šola ni šala

Šolsko leto 2020/21

Če kdaj velja, potem v zadnjem letu lahko rečemo, da ŠOLA NI ŠALA – ne za učence ne za učitelje in ne za starše. Šola je postala nekaj, kar se spreminja hitreje, kot se je v vsej svoji zgodovini. Zahteva nove oblike, dobiva nove vsebine in ustvarja drugačne odnose. Kljub vsemu poskušamo nekako uravnotežiti vse te turbulentne spremembe in vzdržati ravnovesje med tem, kar smo si za cilj postavili na začetku šolskega leta, in tem, kar od nas zahteva korona čas. Nekaj utrinkov živahnega dogajanja vam ponujamo tudi tokrat, več pa lahko preberete na naši spletni strani.

Športni dogodki

Žal nas je epidemija ponovno za tri mesece zaprla v svoj domači krog, zato so številna tekmovanja in akcije odpadle. Še pred poukom na daljavo pa nam je v sredo in četrtek, 21. 10. in 22. 10. 2020, uspelo izvesti tekmovanje v šolskem krosu. Na progi, ki je bila speljana po šolskem vrtu, so se pomerili učenci od 1. do 5. razreda. Kljub upoštevanju vseh pravil je tekmovanje potekalo v prijetnem, športnem vzdušju. Podelili smo medalje najboljšim trem tekmovalkam in tekmovalcem v vsakem razredu.

OLIMPIJSKA BAKLA V KOSTANJEVICI NA KRKI

7. 6. 2021 je Kostanjevico na Krki obiskala slovenska olimpijska bakla. Bakla je obiskala vse slovenske občine, z njenim potovanjem pa želijo organizatorji tudi v Sloveniji širiti vrednote olimpizma, povezovati ljudi, prebujati jekleno voljo in navdihovati. Baklo smo pričakali pri

severnem mostu, nato pa so učenci skupaj z najuspešnejšimi športniki in kulturniki naše občine z njo zaočkrožili po otoku do športnega parka pri šoli, kjer je bila osrednja prireditel s častnim gostom, dvakratnim olimpijcem Juretom Rovanom, ki je nadomestil zadržanega Primoža Kozmusa. Med našimi učenci so imeli čast nositi baklo po trije najboljši na mnogoboju od 5. do 8. razreda ter po dva učenca od 1. do 4. razreda. Poleg njih so tekli še: Jože Marinč, Boris Polovič, Uroš in Martin Štefanič, Erik Grubar, Adam Jordan, Nino Polovič in Jernej Tomazin. Pred zadnjimi tremi krogi, ki so jih tekači odtekli na atletski stezi, so zbrane nagovorili podžupan Robert Zagorc, ravnateljica Melita Skušek in olimpijec Jure Rovan. Po zaključeni osrednji prireditvi so se učenci lahko fotografirali z baklo in športniki. Bakla je med vse udeležence prinesla nekaj najpomembnejših vrednot olimpizma, predvsem pa povezala številne športne navdušence in ljubitelje športa ter dokazala, da imamo tudi v Kostanjevici na Krki olimpijske sanje.

Dnevi dejavnosti

V POSAVJU ŽURAMO BREZ DROG IN ALKOHOLA

Devetošolci so 12. 11. prvič izvedli naravoslovni dan na daljavo, in sicer v sklopu projekta V Posavju žuramo brez drog in alkohola. Projekt poteka

v povezavi z Mladinskim centrom iz Krškega. Delavnic se je udeležilo 22 učencev ter 2 izvajalki programa, potekale pa so po Zoomu. Tema delavnic je bila ozaveščanje o negativnih posledicah zasvojenosti. Učenci so s pomočjo različnih aktivnosti in socialnih iger govorili o vzrokih zasvojenosti in ugotavljali njihove dolgotrajne posledice. S pomočjo spletnega orodja Jamboard so narisali različne zasvojenosti in jih razvrstili po škodljivosti. V drugem delu delavnic so se izvajalci z učenci pogovarjali o pomembnosti dobre samopodobe in na to temo naredili tudi nekaj vaj.

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK, 20. 11. 2020

Jubilejni Tradicionalni slovenski zajtrk in dan slovenske hrane sta letos na šoli potekala v popolnoma drugačni preobleki. Namesto zvokov harmonike in Slakovih čebelic na šolskih hodnikih, obiska lokalnih čebelarjev in nasmejanjih, velikokrat z medom popackanih otroških obrazov, je zajtrk tokrat potekal v virtualnem okolju. Dinamičen dan dejavnosti z naslovom Življenje je hit, zato ostani fit, je obsegal celo vrsto različnih aktivnosti. Naš cilj je bil osvestiti mlade o pomenu zdrave in raznovrstne prehrane ter gibanja za njihovo fizično in duševno zdravje. Da bi vse skupaj bilo še zanimivejše, so učenci dobili pet izzivov. Vsak opravljen izziv je pomenil >

osvojitve enega prsta na roki. Ko so učenci opravili vse izzive in osvojili vseh pet prstkov, so dobili petko na daljavo. In kaj so bili naši izzivi? Priprava tradicionalnega slovenskega zajtrka, mediacija, kviz o zdravem življenjskem slogu, vodena telovadba in za konec Mali kuharski šef ter priprava zdrave jedi. Dan je bil drugačen, poseben in po odzivih naših učencev tudi prekratek.

KULTURNI DAN: IZDELAJMO KRATKI FILM

Učenci 8. in 9. razreda so se 23. in 24. 12. 2020 pod vodstvom filmarjev Mie Brunej in Mateja Žiberta naučili posneti in zmontirati kratki film. Delavnice so bile zanimive, ustvarjalne, prve filmske korake učencev pa si lahko ogledate na šolski spletni strani.

KULTURNI DAN: PUSTOVANJE
12. 2. 2021, tik pred zimskimi počitnicami, so učenci drugega in tretjih razredov imeli kulturni dan – pa ne na daljavo, ampak ponovno v šolskih klopeh. Obeležili so prihajajoči pustni čas v Kostanjevici in mu dali naslov »Prehitimo pusta«. Ker pustovanja, kot ga poznamo v Kostanjevici, zaradi koronavirusa ni bilo mogoče obeležiti na tradicionalni način, smo se odločili, da ta ljudski običaj obeležimo tako, kot so nam trenutne razmere to dovoljevale. Učenci 2. ter 3. razreda so se »vsak v svojem mehurčku« posvetili več kot 160-letni tradiciji pustovanja v Kostanjevici na Krki, ki je v okviru Etnološkega društva Prforcenhaus vpisano v register nesnovne kulturne dediščine. Podrobneje so spoznali potek štiridnevnega dogodka, njegove tradicionalne pustne like in vse dogodke, ki si sledijo od pustne

nedelje do pepelnice srede. Ker si pustnih kostumov in mask tokrat v šoli niso naredili, so izdelovali pustne maske v različnih likovnih tehnikah in si vsaj tako pričarali malo norčavega vzdušja.

KULTURNI DAN: IGRIŠČE ZA GLEDALIŠČE NA DALJAVO

15. 3. 2021 smo imeli učenci predmetne stopnje kulturni dan. V okviru projekta Igrišče za gledališče in v organizaciji Zavoda Bunker smo si ogledali zabavno, interaktivno predstavo *Inter-Klepec*, ki smo jo oblikovali tudi mi, učenci. Ustvarili smo svojo verzijo predstave Peter Klepec, in to na daljavo po Zoom povezavi. Bilo je zelo zabavno in zanimivo, ko je stripar Ciril Horjak risal po računalniku in mi smo bili del tega ustvarjanja. Po malici smo po razredih vsak s svojim mentorjem in učiteljem imeli delavnice. 6. razred je z glasbenikom Žigo Golobom ustvarjal zvočne, glasbene vložke. 7. razred je pod mentorstvom Maše Jazbec ustvarjal oglase. 8. razred, mi, pa smo naredili slike, risbe. Narisal jih je stripar Ciril Horjak po naših idejah. 9. razred pa je z Rokom Kušlanom spoznaval, kako pomembno je razumeti, kar prebereš, da potem v pripovedovanje vpletaš tudi čustva in tako pomembno vplivaš na poslušalčevo razumevanje in simpatičnost same zgodbe. To je bil res poseben dan, saj smo bili vsi zelo kreativni in smo s pomočjo vodenja mentorjev in interaktivnih medijev ustvarili povsem drugačno, animirano in interaktivno predstavo *Kralj in njegov prijatelj*. (Vita Gorenc in Julia Jarkovič, 8. razred)

OTROŠKI EXTEMPORE IN DAN ŠOLE

20. 4. 2021, smo praznovali Dan šole. Na ta dan obeležujemo rojstni dan slikarja, kiparja in grafika Jožeta Gorjupa, po katerem je ime dobila tudi naša šola. Izvedli smo že tradicionalni otroški likovni extempore, ki je bil posvečen 60. obletnici Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva v Kostanjevici na Krki. Dan se je začel z nagovorom ravnateljice Melite Skušek, ki je učencem na videokonferenci zaželela veliko kreativnega ustvarjanja. O pomenu Forme vive za Kostanjevico na Krki in osnovno šolo je spregovorila Alja Fir iz Galerije Božidar Jakac. Končna navodila o izdelavi skulptur iz naravnih materialov je učencem posredovala likovna pedagoginja Darja Kovačič. Razstava izdelkov je bila postavljena pred šolo, kjer so si jo lahko ogledali tudi zunanji obiskovalci.

Proslave, prireditve

KONCERT IZ SOBE

Za konec novembra smo kot vsako leto načrtovali tradicionalni dobrodelni koncert s solističnimi točkami naših nadarjenih devetošolk, devetošolcev in pevcev OPZ in MPZ. Tokrat pa smo ostali doma, zato so Iza Pucelj, Nika Klemenčič in Lara Merlin uresničile naše želje

in svoje pesmi ter glasbo posnele doma, v svoji sobi, za kar se jim toplo zahvaljujemo. Vsi vemo, da bi bilo naše pevke veliko lepše in bolje poslušati v živo. Srčno upamo, da bo v letošnjem letu za to še kakšna priložnost. Koncert iz sobe si lahko ogledate na naši spletni strani, dodali pa smo tudi nekaj utrinkov z nekdanjih dobrodelnih koncertov.

Ta veseli dan kulture je praznik, ki ga obeležujemo vsako leto 3. decembra, na dan rojstva slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Tudi to praznovanje smo preselili v virtualno okolje in se v okviru projekta Medgeneracijsko branje s knjigo družili na daljavo. Na interaktivnem srečanju smo se igrali detektive, raziskovali pisatelje in njihova literarna dela, predstavili in brali odlomke iz svoje najljubše knjige iz domače knjižnice, se seznanili z možnostjo izposoje e-knjig na Biblosu in v Digitalni knjižnici Slovenije, spoznali pravila za reševanje knjižničnega Megakviza ter zbirali predloge za novo ime naše šolske bralne značke. Mogoče bomo prav na podlagi teh predlogov naslednje leto tekmovali za Smrekarjevo ali Jurčičevo bralno značko.

PROSLAVA OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Prvič v zgodovini smo pripravili virtualno proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku. Učenci, ki so

nastopili z recitacijami, glasbenimi točkami in plesom, so se po večini posneli doma, končno podobo proslave pa sta dodala scenaristka, režiserka in mentorica Metka Povše ter učenec Klemen Abram, ki je prireditev zmontiral v celoto.

GENIALNI ŠTORI: MEDGENERACIJSKO BRANJE S PISATELJICO JANJO VIDMAR

25. 2. 2021, je po spletni aplikaciji Zoom potekalo medgeneracijsko branje in druženje učencev, učiteljev in staršev. Ker smo v okviru projekta Rastem s knjigo prebirali roman *Elvis Škorc, genialni štor*, ki je bil našim osmošolcem s strani Javne agencije za knjigo RS podarjen že v lanskem šolskem letu, smo na srečanje povabili tudi avtorico Janjo Vidmar. Pridružili sta se nam še podpredsednica Društva Bralna značka Slovenije Tilka Jamnik in generalna sekretarka društva Manca Perko. V izredno zanimivi in sproščeni atmosferi so učenci prebirali odlomke iz romana in razvijali konstruktiven pogovor s pisateljico, ki ga je koordinirala šolska knjižničarka. Naš cilj je bil postaviti nove meje v razumevanju določenega literarnega dela, diskutirati o umetniški svobodi in izmenjati mnenja različnih generacij o vsakdanjih težavah najstnikov in njihovih staršev. Kaj so o srečanju zapisali naši genialni štori? »Srečanje mi je spremenilo mnenje o knjigi. Sedaj razumem, zakaj je avtorica uporabila določen stil pisanja. Zanimivo mi je bilo tudi to, da so imeli fantje o knjigi drugačno mnenje kot dekleta.« (Vita Gorenc)

NE BODI, KAR NISI – PRIREDITEV OB MATERINSKEM DNEVU

Učenci od 1. do 5. razreda ter nekaj učencev višjih razredov so pripravili tradicionalno prireditev ob materinskem dnevu, hkrati pa je bila posvečena tudi vsem očkom, babicam, dedkom in vsem, ki ljubijo življenje. Rdeča nit virtualne proslave je bila poezija letošnjega Prešernovega nagrajenca, pesnika Ferija Lainščka. Z recitacijami, plesom in pevskimi vložki so se učenci zahvalili vsem, ki v tem težkem času skrbijo zanje, se skupaj z njimi veselijo, jih bodrijo in spremljajo njihov napredek. Scenarij sta pripravili Melita Skušek in Darja Janškovec, glasbene vložke je dodala Mojca Jevšnik, za plesne korake pa je poskrbela Janja Budna Leban. Proslavo je posnel in zmontiral Robert Sajovec, predvajali pa so jo tudi v okviru prazničnega programa na TV Novo mesto.

VALETA

14. 6. 2021 so se poslovili naši učenci in učenke 9. razreda z zanimivo predstavo, ki nas je popeljala v svet blišča in filma z različnimi filmskimi vložki, dramskimi, pevskimi in plesnimi popestritvami. K ogledu >

ŠOLA

svoje zadnje epizode so nas nagovorili z mislijo Walta Disneyja – Vse sanje se lahko uresničijo, če imamo pogum, da jim sledimo. Na valeti so bila podeljena tudi različna priznanja in nagrade. Najboljša športnica generacije je bila Mina Gašpar, učenka generacije pa je postala Iva Tomšič, ki je prejela posebno priznanje v obliki ribice, šolskega znaka.

MEDNARODNA VIDEO KONFERENCA PROJEKTA ERASMUS+

16. 12. 2020 je v sklopu projekta Erasmus+ potekala prva mednarodna videokonferenca med učitelji in učenci. Na srečanju petih držav (Nemčije, Španije, Portugalske, Litve in Slovenije) je od doma ali iz šolskih klopi sodelovalo kar 61 učencev v starosti od 12 do 17 let. Učenci so se po uvodnem pozdravu razdelili v pet skupin in se tam predstavili svojim vrstnikom iz drugih držav. Z naše šole je sodelovalo devet učencev od 7. do 9. razreda, ki so v zelo dobri angleščini predstavili sebe in svojo šolo. Srečanje je bilo namenjeno spoznavanju svojih »penfriends« (dopisovalcev), ki smo jim izdelali in poslali božično-novoletne voščilnice. Ker se bo naše delo še nekaj časa nadaljevalo na daljavo, bo takšnih zanimivih srečanj zagotovo še veliko.

ZASEDANJE OTROŠKEGA PARLAMENTA OBČIN KOSTANJEVICA NA KRKI IN KRŠKO

30. 3. 2021 so se trije predstavniki našega šolskega parlamenta (Rok Levojevič, Vita Gorenc in Žiga Luštek) udeležili 31. zasedanja občinskega parlamenta osnovnih šol občin Krško in Kostanjevica na Krki, ki je potekal na temo »Moja poklicna

prihodnost« po spletni platformi ZOOM. Predstavniki učencev so sodelovali na debatnih dvobojih, v katerih so branili svoja stališča različnih tem. Svoje delo so naši učenci opravili več kot odlično. Z jasnimi in odločnimi argumenti so branili svoja stališča in prepričali svoje nasprotnike in druge poslušalce v svoje trditve. Svojo razpravo so dodatno potrjevali tudi s primeri iz lastne prakse in vsakdanjega življenja. Veseli smo, da je na zasedanju sodeloval tudi naš župan, g. Ladko Petretič, nas prijazno nagovoril ter nam s tem izrazil svojo podporo. Vsem učencem je zaželel veliko motivacije za to, da uspešno zaključijo letošnje šolsko leto, ki je nekaj posebnega. Prav tako je poudaril, da je treba vsako delo v življenju opravljati častno in odgovorno.

Tekmovanja

MATEMČEK

Državno tekmovanje iz prostorske predstaviteljivosti je potekalo marca. Udeležilo se ga je deset učencev od 1. do 9. razreda. Zelo uspešni so bili Isabela Colarič iz 2. razreda in Bor Kuhar iz 5. razreda, ki sta prejela srebrno priznanje, ter Vito Kavčič iz 4. razreda, ki je prejel zlato priznanje.

EKO KVIZ

Za nami je spletno državno tekmovanje, na katerem so učenci pokazali svoje znanje o hrani, energiji in krožnem gospodarstvu. Rok Levojevič si je prislužil srebrno priznanje, Maja Zagorc in Tom Metelko pa bronastega. Še več pa je vredno pridobljeno novo znanje, ki daje učencem možnost, da začnejo razmišljati o priložnostih, ki jih njim in njihovim

bližnjim v domačem oziroma širšem okolju ponuja narava.

DRŽAVNO TEKMOVANJE V MATEMATIKI

15. 5. 2021 je potekalo državno tekmovanje v znanju matematike za Vegova priznanja. Petošolec Bor Kuhar je pod mentorstvom Katarine Zahrastnik dosegel zlato priznanje.

CANKARJEVO TEKMOVANJE

Ema Zagorc iz 9. razreda in Vita Gorenc iz 8. razreda sta se uvrstili na državno tekmovanje za Cankarjevo priznanje, ki je zaradi epidemioloških razmer potekalo po spletu.

DRŽAVNO TEKMOVANJE IZ LOGIČNE POŠASTI

Na državnem tekmovanju iz znanja matematične logike, Logična pošast je četrtošolec Vito Kavčič pod mentorstvom Monike Kren Pangrčič dosegel srebrno priznanje.

ŠOLA V NARAVI IN TABORI

Takoj po vrnitvi v šolo smo organizirali številne zunanje dejavnosti, med njimi smo izpeljali tridnevni tabor za prvošolce v ČŠOD Čebelica, letno šolo v naravi v Nerezinah za učence 5. razreda ter ŠNT za učence 9. razreda.

Donacije za novo opremo telovadnice

Leto 2020 je bilo za vse polno preizkušenj, vendar nam je prineslo tudi veliko pozitivnih zgodb. S pomočjo Občine Kostanjevica na Krki smo obnovili šolsko telovadnico, ki je postala središče športnega dogajanja v občini, vsak dan pa služi tudi za šport in rekreacijo naših učencev. Da bi nova telovadnica dobila dodano vrednost, pa smo s pomočjo

donatorjev in sponzorjev uspeli pridobiti tudi sredstva za nove koše, letvenike ter postavitve plezalne stene. Poleg podjetij Zaman, d. o. o., Numip, d. o. o., QTechna, d. o. o., je pomemben delež, skoraj tretjino vrednosti plezalne stene, prispevala tudi Krka, d. d., Novo mesto, ki že vrsto let podpira našo dejavnost, še zlasti na kulturnem in športnem področju. Iskrena hvala. Brez vaše pomoči nam ne bi uspelo!

Donacije računalniške opreme

Že v prvem valu izobraževanja na daljavo so se izkazali naši donatorji, ki so učencem poklonili prenosne računalnike. To so bili Numip, d. o. o., Vrtnarstvo Nečemer in Alenka Zaman, d. o. o. Ob jesenskem zaprtju šol pa so nam darovali rabljeno računalniško opremo v podjetju GENi (1 prenosnik, 1 delovno postajo z monitorjem in 5 Windows tablic). Iskreno pa se zahvaljujemo tudi podjetju ATHOS Elektrosistemi, d. o. o., ki je prispevalo 1.500,00 EUR za nakup opreme za izobraževanje na daljavo. V okviru projekta SIO pa smo prejeli tudi novo računalniško opremo, in sicer 5 prenosnih računalnikov, 2 kameri in 2 slušalki, šola je dodatno za izposojajo kupila tudi modeme, iz sredstev šolskega sklada pa je kupila še 10 tabličnih računalnikov. Tako smo lahko vsem učencem zagotovili ustrezno računalniško opremo za izobraževanje na daljavo.

Nova pridobitev za učence in starše – logoped

Na pobudo naše šole sta Občina Kostanjevica na Krki in občinski svet zagotovila sredstva za zagotavljanje logopedске detekcije in logopedске

obravnavе za otroke našega vrtca in šole. Logopedsko detekcijo bo občina pokrila v celoti za vse otroke, za individualno obravnavo pa naj bi starši prispevali samo tretjino vrednosti ure, preostalo bo šola zagotovila iz šolskega sklada, občina pa iz proračuna. Tako bomo omogočili, da bo prav za vsakega otroka, ki bo to potreboval, zagotovljen dostop do logopeda v Kostanjevici na Krki. Logopedске obravnave bo izvajala Klara Radoš, univerzitetna diplomirana logopedinja z dolgoletnimi izkušnjami z Zavoda za gluhe in naglušne v Ljubljani.

Predsednik Pahor s predsednikoma Avstrije in Hrvaške obiskal tudi našo šolo

15. 7. 2021 sta se na povabilo predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja na delovnem obisku mudila v Kostanjevici na Krki predsednik Republike Avstrije Alexander van der Bellen in predsednik Republike Hrvaške Zoran Milanović. Avstrijski predsednik je nekaj po 11. uri s helikopterjem pristal na šolskem travniku, kjer so mu dobrodoščilo izrekli otroci našega vrtca Plavček. Ponosni smo, da so trije predsedniki obiskali tudi našo šolo, kjer jih je pozdravila ravnateljica Melita Skušek, dogodek pa so z glasbo popestrile Neli Milek,

Tia Štefanič, Nuša Zaman Jelenič in Neža Zaman Jelenič.

Šolsko leto 2021/22

Kako lepo je ležati z rokami nad glavo, sanjati o prijaznih trenutkih in plesti mreže prijateljstva. Drobna, vsakdanja razvajanja, nekaj, kar nas veseli in bogati, nekaj, kar nas dela žive, da zmoremo skozi zmage in poraze. Vsako naše dejanje pušča sledi, četudi samo na mokri šipi ... Lepo je, kadar zmoremo preseči meje v glavi in plotove v naravi, kadar znamo dati in sprejeti ... Si še upamo drug drugemu toplo seči v roko ali se vsakič zdrznemo ob misli, da naš dotik lahko prinaša tudi bolečino? Nikomur ni lahko, a če bomo verjeli, da je vse mogoče, če bomo znali splesti nevidno, a trdno verigo medsebojnega zaupanja, če bodo nad nami zavihrale zastave ljubezni, potem bo iz naših dlani sijala sreča.

Potrebujemo še kaj več? >

V šolskem letu 2021/22 pouk poteka v 10 rednih oddelkih, vpisanih je 232 učencev, dva se šolata doma. Poleg tega je organizirano podaljšano bivanje za učence od 1. do 5. razreda (3,04 oddelka), en oddelek jutranjega varstva pa obiskuje 20 učencev prvega razreda. V vrtcu imamo trenutno 6,5 oddelkov, po novem letu pa predvidevamo 7 polnih oddelkov. Šolsko leto se je začelo in se tudi nadaljuje ob upoštevanju vseh zdravstveno-higienskih ukrepov za zajezitev širjenja COVID-19. Kljub nekaj karantenam razredov in učiteljev upamo, da bomo uspešno

izpeljali šolsko leto brez zapiranja vse šole.

V prvi razred je letos stopilo 20 prvošolcev. Na šolskem dvorišču so jih pozdravili ravnateljica in učitelji, ki poučujejo v oddelku. Sledil je zabavni program z Majo Kokol, ki je z otroki izvedla zabavno učno dopoldne, jih dodobra nasmejala ter pregnala nestrpnost prvega dne. Učenci so potem z učiteljicama odšli v razred, kjer je sledilo sladko preseñenje, podelitev rumenih rutic in vrečka z darili. Starši so prvošolčke z rumenimi ruticami ponosno pričakali pred šolo ter odšli domov.

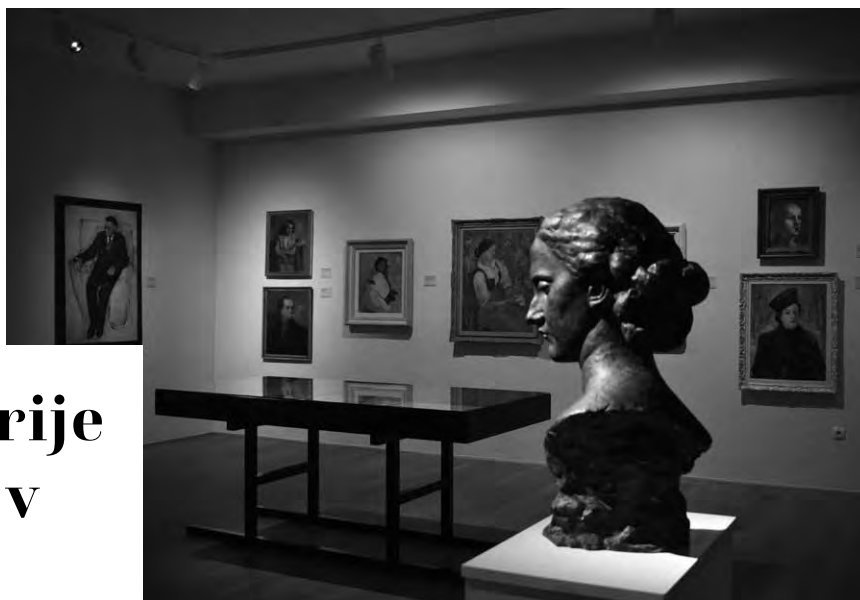
Že v prvem mesecu so potekale številne dejavnosti, dnevi s posebnimi vsebinami, petošolci so od 8. do 13. septembra bili v plavalni šoli v Nerezinah, učenci devetega in osmega razreda pa so prve tri dni novega šolskega leta preživeli v CŠOD Soča v Tolminu.

O novih peripetijah, dogodkih in zmagah, ki se jih bo gotovo nabralo veliko v tem šolskem letu vas bomo pa obvestili v naslednji številki Novic.

— Zbrala Melita Skušek

Vezi. Zagrebska likovna akademija in slovenski umetniki med obema vojnama
foto: fototeka GBJ

Preteklost, sedanjost in prihodnost: razstavn program Galerije Božidar Jakac v letu 2021

Če smo se lansko leto po vsem svetu nekako z veseljem poslavljali od vse prej kot običajnega leta 2020 in upali, da bo v novem letu vse drugače, je tudi leto 2021 prineslo kompleksne izzive. S temi smo se soočali tudi v Galeriji Božidar Jakac, kjer smo morali izjemno bogato sezono 2020 zaključiti z zaprtimi vrati muzeja in brez obiskovalcev. Poleg tega se je 29. decembra 2020 zgodil še uničujoči potres s središčem v Petrinji na Hrvaškem, ki je v veliki meri prizadel tudi Kostanjevico na Krki. Zaradi poškodb nekdanjega ministerialnega dvorca sta se morala začasno izseliti Turistični informacijski center in Lamutov likovni salon, eno najstarejših slovenskih likovnih razstavišč, ki neprekinjeno deluje že vse od

leta 1957. Kljub vsemu pa smo v upanju na boljše čase v Galeriji Božidar Jakac pripravili bogat program tudi v letu 2021, čeprav smo morali preveriti že načrtovan program in del razstav preseliti iz Lamutovega likovnega salona v osrednje razstavišče v nekdanjem samostanskem kompleksu.

V začetku februarja smo za obiskovalce končno spet lahko odprli vrata naših razstavišč in že 8. februarja, na slovenski kulturni praznik, se je zgodilo (spletno) odprtje nove, že petnajste postavitve del iz Grafičnega kabineta Bogdana Borčiča, kjer se dela iz naše stalne zbirke, izmenjujejo v letnih ciklikih. Tokratna postavitve z naslovom *Potovanje v školjko*, ki jo je zasnovala

kustosinja Kristina T. Simončič, se osredotoča na delovanje Bogdana Borčiča (1926–2014) v prvi polovici 70. let, ko se je umetnik posvečal predvsem študijam anatomije morskih polžev in školjk.

Osrednja razstavna produkcija v letošnjem letu je nedvomno študijska razstava *Vezi. Zagrebska likovna akademija in slovenski umetniki med obema vojnama*, ki je predstavila ustvarjalne povezave med slovenskimi študenti zagrebske likovne akademije in njihovimi profesorji v medvojnem obdobju (1918–1941). Razstava je bila najprej postavljena v Nacionalnem muzeju moderne umetnosti v Zagrebu (20. april–20. junij 2021), nato pa se je 10. septembra v razširjeni obliki preselila tudi v veliko razstavišče Galerije Božidar Jakac, kjer bo na ogled do 13. februarja 2022. Kustosinji razstave, Asta Vrečko in Dajana Vlaisavljević, sta izbrali in izpostavili nekatere najbolj izstopajoče osebnosti likovne umetnosti tega časa v Sloveniji in na Hrvaškem, med drugim umetnike, kot so Vladimir Becić, Krsto Hegedušić, Ivan Meštrović, Ljubo Babić, France Mihelič, Zoran Mušič, Maksim Sedej in Marij Pregelj.

V letu 2021 se je zgodila tudi častitljiva, 60. obletnica Mednarodnega simpozija kiparjev *Forma viva*, ki smo jo 4. julija počastili z dokumentarno razstavo *Re/Forma viva*, ki je predstavila povezave med kulturno dediščino in sodobnimi ustvarjalnimi pristopi. Konec meseca julija pa se je zgodila tudi nova edicija kiparskega simpozija, ki je bila prilagojena trenutnim razmeram; namesto javnega razpisa smo tokrat izjemoma k sodelovanju povabili dva priznana kiparja in profesorja, Mirka Bratušo (Slovenija) in Petra Gallhidyja (Madžarska), obnovili pa smo tudi ikonično skulpturo pokojnega Miroslava Šuteja,

ki se v obliki črke Y razteza preko potoka Obrh.

V sodelovanju z Mestno galerijo Ljubljana se je v Galeriji Božidar Jakac 23. aprila odprla velika pregledna razstava kiparke Dragice Čadež z naslovom *Zgodba o lesu in glini*, ki je ob njeni osemdesetletnici na ogled postavila presek njenega več kot petdesetletnega umetniškega delovanja. V nekdanji samostanski cerkvi sta se v letu 2021 odvili dve odmevni razstavi. Od 21. maja pa do začetka septembra je bila na ogled ambientalna postavitev slikarja Aleksija Kobala in oblikovalke Mance Ahlin z naslovom *Navzkrižja dilem*, ki sta se s svojim delom osredotočila na univerzalna eksistencialna vprašanja neskončnosti in cikličnosti, svobode in demokracije. V jesenskem terminu, od 24. septembra pa vse do 27. marca 2022 pa je na ogled razstava vsestranskega umetnika Tomaža Furlana z naslovom *I Made This [To sem naredil]*, ki se v svojem delu ukvarja z odnosom človeka do lastnega okolja in njegovih vsakodnevnih banalnosti.

V Lapidariju smo 7. maja nadaljevali s ciklusom razstav, ki so posvečene likovni obravnavi aktualnih okoljskih pojavov. Na samostojni razstavi z naslovom *Visenje na nitki* se je predstavila v Londonu živeča in delujoča umetnica Eva Sajovic, ki se v svoji ustvarjalni praksi posveča predvsem perečim družbenim temam sodobnega časa, v prvi vrsti klimatskim spremembam in njihovem vplivu na življenje na planetu. Ob koncu poletja, 27. avgusta, pa se je odprla dialoška razstava z naslovom *Kalupe vsakdana* dveh mladih umetnic iz okolice Sevnice, Lee Culetto in Tajde Novšak. Obe ustvarjalnici v svojih praksah tematizirata ujetost v različne normative in kalupe, ki jih posamezniku nalaga družba, naj bo to >

Aleksij Kobal in Mance Ahlin, *Navzkrižja dilem*
foto: Jaka Babnik

GALERIJA / NAŠI LJUDJE

zunANJI videz ali ujetost v vsakdanje konvencije. Ob zaključku razstavne sezone pa se je v prostorih stalnih zbirk odprla samostojna razstava *Damnatio memoriae* fotografa Darija Petkovića, ki prihaja iz Krškega, a že vrsto let živi in deluje v Zagrebu. Razstava, ki je plod sodelovanja z zagrebško Galerijo Vladimir Bužančić, prikazuje umetnikov pogled na kulturno krajino, ki so jo zaznamovali številni zgodovinski dogodki in se v kolektivni spomin vpisuje v odvisnosti od javnih in medijskih diskurzov. Obe slednji razstavi sta na ogled do 2. januarja 2022.

Torej, lepo vabljeni na razstave in dogodke Galerije Božidar Jakac!

— Miha Colner

Eva Sajovic, Visenje na nitki
foto: Jaka Babnik

Ko odhajaš, vedno nekam tudi prihajaš

Vsak izmed nas vsak dan sprejme množico odločitev. Z večino od njih vplivamo le na potek našega dneva ali tedna, včasih pa smo soočeni s takšno, ki lahko povsem spremeni potek našega življenja in življenja ljudi okrog nas. Takšna je odločitev o odhodu od doma. Odločitev o selitvi. A vsak odhod poraja tudi prihod. Saj ko odhajaš, vedno nekam tudi prihajaš. O odločitvi odhoda in o izkušnji prihoda sem se v marcu 2021 z nekaterimi, ki so se v Kostanjevico preselile iz drugih držav, pogovarjala Anita Grubar.

foto: osebni arhiv

Justina Bizjak
»Če tukaj uživajo labodi, bom tudi jaz!«

Zelo dolgo nazaj, ko sem imela dvajset let, sem v Nemčiji spoznala Andreja, v katerega sem se zaljubila na prvi pogled. Rojena sem sicer na Poljskem, vendar sta se

starša, ko sem imela osem let, odločila, da se bomo zaradi boljših služb preselili v Nemčijo. Ko je Andrej povedal, da je Slovenec, se mi je Slovenija zdela zelo daleč. S slovenskim jezikom in z mlinci sem se spoznala, ko sem se v Nemčiji srečala z njegovimi starši, ki so bili zelo srčni. In meni je bilo vse to zelo všeč. Z Andrejem sva bila par le tri mesece, še povsem mlada, on 19, jaz 20, ko me je pripeljal v Kostanjevico. Bil je zelo ponosen na ta kraj, jaz pa takrat še nisem razumela zakaj. Ker je bil s Kostanjevico vedno zelo povezan, ima tukaj zelo veliko prijateljev. Že prvi dan smo se dobili v Piceriji. Prišli so vsi in bilo je zelo prijetno. Veliko so se smejali in glasno govorili drug čez drugega. Vse to se mi je zdelo tako polno življenja. Takoj sem začutila ljubezen do tega kraja. Vsi so bili zelo prijazni, sploh nisem imela občutka, da sem prišla nekam drugam, takoj sem postala del njih in to mi je bilo zelo pomembno. Potem sva med poletjem vsako leto za tri tedne prihajala v Kostanjevico. Voda, čoln, vinograd, prijatelji, namesto ure imaš v roki vino in sonce sije, pa kaj rabiš več. Od prijateljev sem se naučila slovenskega jezika, lepih in tistih manj lepih besed. Slovenci namreč uporabljajo veliko kletvic in to imam zelo rada, to je tako originalno, smešno in dobro. Pokazali so mi, kako Dolenjci živijo, kakšna je njihova

hrana in kaj je v njihovem srcu. Zanimivo je bilo videti, kako v Kostanjevici radi pojejo s kozarcem vina v roki, saj tega prej nisem poznala. Zaljubljena v Kostanjevico in v Andreja sem si rekla: »Če se bom kdaj poročila, se bom poročila tukaj. In nikjer drugje.« Želela sem se poročiti v cerkvi svetega Jakoba, ki je zelo pomemben del podobe Kostanjevice in je tudi notri zelo magična. Ko sva najinim staršem povedala, da se bova poročila, so bili zelo veseli, ko pa sva povedala, da bo poroka v Sloveniji, niso bili najbolj zadovoljni. Ampak poroka je bila v Sloveniji, prišlo je veliko ljudi, iz Slovenije in Nemčije, sorodniki, prijatelji in sodelavci. Za vse je bilo to izjemno doživetje in vsi so imeli velike oči, ko so videli, kako je tukaj lepo. Še zdaj se spominjajo te poroke in tudi jaz imam nanjo zelo lepe spomine. V Sloveniji imate veliko lepih tradicij, kot je kraja neveste, dekliščina, fantovščina in pohod od gostilne do gostilne. Meni pa je super, če si malo nor. Čeprav je bila ideja o selitvi v Kostanjevico ves čas v najini glavi, se je zdela preveč drastična. Zato sva šla po poroki živeti nazaj v Nemčijo. Velikokrat sva razmišljala, kako bi bilo, če bi se preselila, vendar sva imela oba v Nemčiji službo in razlika med državama in razdalja med njima je bila precej velika. Sprejeti takšno odločitev je zelo težko. Sedem let nazaj pa sva dobila prvega otroka in potem po treh letih še drugega. In ko imaš otroke, je vse drugače. Takrat se moraš odločiti, kje boš živel. Ko sva razmišljala o prihodnosti otrok, sva začela bolj resno razmišljati o tem, da bi se preselila v Slovenijo. In tako sva neko poletje rekla: »Pa dajmo poskusiti!« Ko sem bila v Kostanjevici prvič, sem imela 20 let, ko smo se dejansko preselili, pa sem jih imela 38. Zame je bilo to zelo težko. »Joj, Justina, se boš spet učila novega jezika, zdaj ko si stara skoraj štirideset let?« sem se spraševala. Prvič sem se učila nemščine in se navajala na novo okolje pri osmih letih in ob misli na ponovno selitev sem se počutila, kot da bom spet na začetku. Starši in vsi najini prijatelji v Nemčiji so bili proti tej odločitvi, zato jo je bilo še težje sprejeti. Tudi Andrej je 19 let delal v podjetju, v katerem so bili kot ena družina. Ampak rekla sva, to je najino srce, najina ljubezen in smo se preselili.

Vesela sem, da zdaj živim ob vodi. Na Poljskem je moja babica živela na kmetiji ob jezeru. In tam so bili tudi labodi. Ko smo odšli s Poljske, sem naenkrat izgubila okolje z vodo in labodi. Ko sem bila majhen otrok, sem jim nagajala, oni so pihali vame, jaz pa v njih. V Kostanjevici se mi je ob pogledu na Krko v misli

prikradel ta spomin. In ko sem jih tukaj videla, kako uživajo, sem si rekla, če tukaj uživajo labodi, bom tudi jaz! Oni imajo prav, veš. Babica me je potem nekoč vprašala, če sem srečna tukaj v Sloveniji in povedala sem ji, da sem tukaj našla nekaj, kar me spominja nanjo.

Ko je moja mama prvič po poroki prišla v Slovenijo na obisk, sva šli na kavo ob Krko. Ozirala se je naokrog in z zanimanjem opazovala, kako drugačni so Slovenci, kako znajo uživati. Čeprav je bila najprej proti naši selitvi, je takrat rekla, da me razume, zakaj si želim živeti tukaj. Čas tukaj teče počasneje, kar je dobro. V Nemčiji se moraš za kavo dogovoriti nekaj dni vnaprej, pa še to se potem včasih ne izide. Posebnost Slovencev je tudi v tem, da jih deset sedi v gostilni in za pijačo plača le eden od njih. V Nemčiji sediva na kavi dva, skupaj preživiva prijeten čas, ampak na koncu ti plačaš svojo kavo in jaz svojo. Gre za popolnoma drugačna svetova. Kot drug planet. Pogosto dobim presenečen pogled, ko povem, da sem se preselila iz Nemčije sem, saj se ljudje iz Slovenije navadno selijo v Nemčijo. A čeprav ima Nemčija veliko dobrih stvari, ne bi šla več nazaj. Prej sem bila navajena, da grem povsod lahko peš, tukaj pa ni vsega toliko in tako na dosegu, finančna podpora je v Nemčiji večja in nikoli mi niso tako gledali v račun kot tukaj. A kljub temu imamo več prednosti kot slabosti. Z otroki in možem doma govorimo nemško, s svojimi starši govorim poljsko, s prijatelji pa slovensko. Zelo rada bi rekla, da sem ali Poljakinja ali Nemka ali Slovenka, ampak pravzaprav nisem nič od tega. Zdi se mi zelo pomembno, da človek ve, kje je doma. Ko greš enkrat od doma, si kot ptič.

Sandra Jerele

»Kot otrok zdomcev sem doživela, kako je, če delaš v enem kraju, vendar si obenem globoko povezan z nekim drugim krajem in tako zmeraj sediš med dvema stoloma.«

V Kostanjevico sem prišla zaradi svojih staršev, ki sta tukaj leta 1986 kupila staro Škrjančevo domačijo. Moj oče je bil doma v Župeči vasi, moja mama pa na Vrhu pri Šentjerneju. 65. leta pa sta odšla v Nemčijo, kjer sta sicer zelo rada živela, a sta se zmeraj želela vrniti nazaj v Slovenijo. Nikoli se nista povsem odločila za Nemčijo. Nemčija je bila vedno samo začasna postaja. Mislim, da so zdomci še bolj povezani z domovino, >

foto: osebni arhiv

ker zmeraj tako hrepenijo po njej. Vseh 30 let, kar smo bili v Nemčiji, smo bili abonenti *Dolenjskega lista*, ki so nam ga pošiljali v Nemčijo, in mislim, da je oče v njem izvedel, da se prodaja Škrjančeva domačija. Kupil jo je in na njej počasi gradil hišo. Nikamor se mu ni mudilo. Potem pa se je moja sestra odselila v Italijo, v Dolomite, kjer je delala in pozneje spoznala moža, se poročila in tam ostala. Oče pa nam je na hitro umrl in to ravno tisto leto, ko je bila hiša v Kostanjevici povsem dokončana in sta se z mamo nameravala odseliti v Slovenijo, da bosta upokojitev preživljala tukaj. Oče je želel biti pokopan v Kostanjevici, čeprav še niti eno noč ni spal v svoji novi hiši. In očetov pogreb je bil ravno na tisti dan, ko bi mami in oči morala sploh prvič prespati v svoji novi hiši. Tako oči Kostanjevice nikoli ni doživel. Jo je imel pa zelo rad. Ko smo ga pokopali, sem vedela, da bo šla mami v Slovenijo, ker si je, čeprav je bila v Nemčiji 32 let, vseh 32 let želela priti nazaj. Tako je naenkrat v družini nastal trikotnik: sestra je bila v Italiji, za mamo sem vedela, da se bo preselila v Kostanjevico, jaz pa sem se počutila doma v Nemčiji. Kot otrok zdomcev sem doživela, kako je, če delaš v enem kraju, vendar si obenem globoko povezan z nekim drugim krajem in tako zmeraj sediš med dvema stoloma. Otroci smo to čutili. Hoteli smo iti na dopust na morje ali pač tam, kamor so šli drugi, na primer v Španijo, mi pa smo šli zmeraj v Slovenijo – domov se je reklo. Rada sem bila v Sloveniji, ampak doma sem se počutila v Nemčiji, jasno. Ko sem zaključila vse svoje študijske obveznosti, tudi pripravništvo, pa sem razmišljala, če si želim živeti v tem trikotniku in če si ta trikotnik želim za svoje bodoče otroke. Če bi si družino ustvarila v Nemčiji, bi babico hodili obiskovat v Slovenijo in ko bi postajala starejša, bi nas vedno skrbelo. Kmalu sem ugotovila, da si življenje med dvema stoloma ne želim. Mami mi nikoli ni rekla, naj pridem z njo v Slovenijo, zato je bila odločitev za življenje tukaj povsem moja. Tako sem se s svojim Cliom nekega lepega dne,

NAŠI LJUDJE

februarja 97, odpeljala v Kostanjevico. Na Gorjancih je bil še sneg, verjetno je bila tisto leto mrzla zima. Najprej sem si poiskala službo, konec aprila pa sem se dokončno preselila. Mama je v Nemčiji še nekaj uredila in potem junija prišla za menoj. Že pred selitvijo v Slovenijo sem govorila slovensko, saj sta starša ves čas vztrajala, da z njima govoriva slovensko. Nemški jezik sem veliko bolj obvladala, ker sem ga govorila v vrtcu, na cesti in v šoli, ampak oče ni nikoli dovolil, da bi se z njim pogovarjala nemško. Takoj me je ustavil in prekinil. Sestra in jaz se pa še dandanes pogovarjava nemško. Tako sva bili zmeraj dvojezični. Starša sta vztrajala tudi, da bereva slovenske knjige in da v slovenščini piševa pisma sestricnam, ki sva jih najprej napisali sami, potem sta jih pa starša popravila in to je bilo grozno. (smeh) Vztrajala sta, da izpopolnujem svojo slovenščino, kar se mi zdi zdaj povsem v redu, čeprav je bilo takrat na trenutke naporno. Ob selitvi nisem poznala nikogar svojih let, zato sem prve mesece ob petkih in sobotah, ko se bi kam šlo, sama sedela na vrtu. In to so bili trenutki, ki so bili malo žalostni. Ampak veliko podpore sem takrat dobila od svojih prijateljev iz Nemčije, saj me je praktično vsaka dva tedna nekdo prišel obiskat. Prve mesece sem torej prebrodila tako, da so me obiskovali prijatelji, pa tudi tako, da sem izkoristila prednosti, ki jih ima Slovenija, in se vsak vikend odpravila na morje. Potem pa, ko sem tekla po Kostanjevici in okolici, sem na Štangrebah zagledala, da se učijo jadralnega padalstva. Tam sta bila Lidia Černoša in njen Tine. Učil pa jih je Marjan. Tako se je moj krog prijateljev začel počasi širiti. In Lidia je še danes moja najboljša prijateljica v Sloveniji. Kostanjevico pa sem najbolj doživela s sosedo Malči, ker je povezana z naravo in vse doživlja na športni način in to mi je bilo zelo blizu. Posedla me je na čoln, mi s pohodi pokazala skrite kotičke. Kadarkoli (še danes) ko pridemo, spusti vse iz rok in se nam posveti. Potem sem spoznala tudi Lucijo Kuntarič in njene plesalke, ki jih je tako lepo vodila in obenem znala v Kostanjevico pritegniti vrhunske pedagoge. Takšne delavnice bi bile v Nemčiji ali tako polne ali pa tako drage, da se jih ne bi mogla udeležiti. Potem sem spoznala tudi Alenko Žugič, ki me je znala pripraviti, da sem po desetih letih življenja v Sloveniji končno začela brati knjige v slovenščini. Rada pa sem si pogledala tudi vse prireditve v Kostanjevici. Sploh čez poletje je bilo tukaj življenje zelo bogato. Imenitno je videti, ko ti je toliko nudeno na enem mestu in ko vsi lahko začutimo, kako nas neka

predstava lahko združi, kako nam preusmeri misli, kako nas prireditve razveselijo, nam razbijejo delovni teden in nam napolnijo poletje. Ampak to je seveda vse povezano z določenimi ljudmi, posamezniki, brez katerih se tukaj ne bi dogajalo nič.

Prvo leto življenja v Sloveniji sploh nisem imela občutka, da hodim v službo. Res je ura zvonila eno uro prej kot v Nemčiji, vendar sem se tega hitro navadila, ker sem jutranji človek, ampak ko pa si ob treh že doma in je dan dolg in lahko marsikaj počneš, tega pa v Nemčiji nisem poznala. Ob osmih smo začeli delati, ob dvanajstih smo imeli eno uro pavze, ki se ni štela v delovni čas, potem smo delali do štirih, pol petih in dokler sem se pripeljala domov, je bila ura pol šestih. In potem sem zvečer delala še pri terapeutu privatniku, zato sem imela šele po osmi uri prosti čas.

Prijatelji iz Nemčije, ko me obiščejo, pravijo, da je Slovenija draga država, sploh v primerjavi s tem, koliko tu zaslužimo. To te lahko spravi v obup, ali pa razmisliš, kaj se ti zdi v življenju res pomembno, bistveno in kaj zares potrebuješ. Na to se lahko osredotočiš in mislim, da je to v življenju nasploh zmeraj prava pot.

foto: osebni arhiv

Mira Žulič

»Moje rojstno mesto je Babina Greda, ki je zelo veliko naselje in kjer je vse ravno kot miza. A dom je tam, kjer je srce.«

V Slovenijo sem prišla po spletu nenavadnih okoliščin. Z družino smo živeli v Zagrebu, kjer sem delala v veliki

tovarni gum, mož pa je delal pri privatniku. Imava dve hčeri, starejša je bila takrat že v sedmem razredu osnovne šole, mlajša pa je bila stara tri leta in pol. 88. leta pa se je možev brat smrtno ponesrečil. Na Oštrc smo prišli na pogreb, a ker je bila tašča sama, je mož rekel, da bo deset dni ostal pri njej in ji pomagal. Jaz pa sem se morala vrniti v službo. Ko sem po desetih dneh prišla nazaj ponj, mi je mož rekel: »Veš, Mira, pogovarjal sem se z mamo in odločil sem se, da se bomo preselili sem na Oštrc.« To je bil zame zelo velik šok. V nekaj sekundah se mi je življenje popolnoma spremenilo. Mislila sem si, morda je zdaj trenutno tako in si bo kasneje premislil, a si ni. Potem sem rekla: »Prav, če bom dobila tukaj službo, se bomo pa preselili.« Čeprav sem, če sem povsem iskrena, po tistem upala, da službe ne bom dobila. Ampak po dveh mesecih sem dobila službo v Iskri in tako se je začela naša zgodba na Oštrcu. Takrat nisem povsem dojela, kaj mi bo življenje prineslo in kaj vse me tukaj čaka. Razlika je bila namreč precej velika. In na začetku mi je bilo res težko. Takrat tu v hiši nismo imeli niti stranišča ali kopalnice, v Zagrebu pa smo imeli vse na dlani. Kamorkoli si se obrnil, si imel pred seboj trgovino. Hčerka je imela do šole deset minut, jaz pa do službe pet. A če imaš rad družino in so otroci v njej na prvem mestu, potem veš, da potrebujejo mamo in očeta. In za otroke lahko preмагаš vse. Ker nismo imeli avta, sem na delo odhajala z avtobusom za Labod, ki je peljal zjutraj ob petih z Oštrca in potem sem z avtobusom odhajala tudi domov. Na prve dneve službe imam zelo lepe spomine. V Iskri je bilo zaposlenih veliko domačink in veliko so mi pomagale. Ko smo živeli v Zagrebu, sem si želela, da bi mož otroke naučil slovenščine, vendar je veliko delal na terenu in se to ni zgodilo. Zato nam je bilo tukaj najbolj težko pravzaprav zaradi jezika. Jaz nisem znala govoriti slovensko, otroci pa tudi ne. Tako smo na hrvaščino morali pozabiti, saj je bilo to pomembno predvsem zaradi šole in otrok. Jaz sem sicer razumela vse, nisem pa znala ničesar povedati. Precej dolgo so mi težave povzročale izgovorjave števil. Število 53 se v slovenščini izgovori triinpetdeset, v hrvaščini pa petdeset tri. Tudi z narečjem sem imela nekaj težav, saj v vasi govorijo v svojem narečju, v šoli pa so otroci morali znati knjižno slovenščino. Mlajša hčerka je morala v prvem razredu za domačo nalogo napisati nekaj o nogavicah, želela sem ji pomagati, a nisem vedela, katera beseda je prava, ali so to nogavice ali so »štumfi« ali »fozetelni«, (smeh) tega se še zdaj zelo >

NAŠI LJUDJE

dobro spomnim. To so težave, ki jih danes z nekaj kliki reši »stric Google«, takrat pa tega ni bilo. Na Hrvaško se vračam enkrat na leto na pokopališče in ne bi se več vrnila, saj se tukaj počutim doma. Samo pogledajte, kako lepi so ti hribi! Moji starši prihajajo iz Slavonije. Moje rojstno mesto je Babina Greda, ki je zelo veliko naselje in kjer je vse ravno kot miza. Tukaj pa mi je med griči in hribi zelo všeč. Vedno rečem, da je pri nas na Oštrcu najlepši košček neba. In moj dom je tam, kjer je srce. In kjer je srce, morata biti tudi spoštovanje in ljubezen. Tako se lahko premaga vsaka ovira na poti. Ampak moraš biti borec. 7. marca bo 21 let, odkar je mojega moža prizadela možganska kap. 21 let že skrbimo zanj in 18 let je povsem nepokreten. Zato pogosto ponoči, ko spanca ni in ni, kvačkam. Moja mama je veliko kvačkala za turistični biro in vedno si je želela, da bi se tudi hčere naučile kvačkanja. A kvačkala je z levo roko, ker je bila levičarka, in zelo težko se je bilo učiti od nje. Pozneje pa smo imeli v tovarni v Zagrebu, kjer sem bila zaposlena, vsako uro in petnajst minut deset minut pavze, ker smo morali počakati, da se je lateks vulkaniziral. Veliko sodelavk je medtem kvačkalo, pa sem začela tudi jaz. Mislim, da mi je kvačkanje pomagalo premagati veliko hudega, saj je kot joga za možgane. Z izdelki pa lahko obdarim otroke v vasi in to me razveseljuje. Zelo dobro se spomnim, kako sem 88. leta, ko še nisem živela tukaj, prišla na obisk na Oštrc. Iz Zagreba sem prišla z avtobusom do Brežic in potem naprej do Kostanjevice. Ko sem bila pri nekdanji restavraciji, je začelo zelo močno deževati. Malo sem počakala, da se je nevihta umirila, potem pa sem se peš odpravila proti Oštrcu. Ko sem prišla do osnovne šole, je spet začelo močno deževati. Bilo je, kot bi se raztrgal oblak. Nikoli ne bom pozabila, da se je takrat mimo pripeljal avto in mi na moje veliko presenečenje ustavil. Gospod mi je rekel, naj se usedem, da ne bom na dežju in me odpeljal vse do hiše na Oštrcu. In veste, kdo je bil ta gospod? Gospod Jani Zakšek. Sploh me ni poznal, pa mi je naredil tako veliko uslugo! Pred 27 leti pa smo prekrivali streho na hiši in vsi vaščani so nam prišli pomagat. Tudi pri žaganju drv so nam velikokrat pomagali sosede. To so dejanja, ki jih človek nikoli ne pozabi, ki veliko povedo o ljudeh v teh krajih in ki ti dajo občutek, da si sprejet, da pripadaš in da tudi, če boš v težavah, ne boš nikoli ostal sam.

foto: osebni arhiv

Inês Grilo **»Popolnoma sem zadovoljna s potjo, ki sem jo izbrala.«**

Moje ime je Inês Grilo, stara sem 30 let in sem Portugalka. Pravzaprav imam dve imeni in dva priimka, po enega od obeh staršev, kar je na Portugalskem precej pogost primer. Vsakič, ko povem svoje polno ime tukaj v Sloveniji, me prosijo, naj se podpišem le s kratko različico. V Slovenijo sem prvič prispela leta 2015, v okviru Evropske prostovoljne službe (EVS) in projekta Erasmus+, imenovanega »Hrana za SOULidarnost«, ki ga je organiziralo društvo Terra Vera – društvo za trajnostni razvoj iz Kostanjevice na Krki. Jasno se spominjam prvega vstopa v državo. Prišla sem spomladi po oceanu zelenih in ozkih cest (resnično občudujem vse slovenske voznike!). Moje prvo vprašanje je bilo: »Ali nimate težav s požari?!« Prihajam namreč iz države, ki na žalost vsako leto zaradi nenadzorovanih požarov trpi krčenje gozdov. Domačini so mi ponosno razložili vse o skrbi za ohranjanje in zaščito narave ter o tem, kako so slovenski gasilci predani svojim nalogam. Ko sem raziskovala še več delov te države, sem vedno znova spoznavala, da je Slovenija živi dokaz o obstoju pravljic. Kostanjevica na Krki ni nobena izjema. Skupaj z »una ragazza italiana« smo bile prve tujke prostovoljke, ki so jih tu (zelo lepo) sprejeli. Vsi so bili zelo prijetni in topli. Pomagali so nam, da smo se počutile kot doma. S slovensko tradicijo so nas seznanili tisti, ki jo najbolje poznajo, strast do pohodništva ali celo nedeljskega kosila pa smo izkusile kot domačini! Navsezadnje je bil naš EVS projekt namenjen prav temu, kako hrana združuje ljudi. Čeprav sem nekaj let živela v portugalskem mestu, kjer sem študirala in delala, sem se rodila v vasi blizu Atlantskega oceana. Prilagajanje okolju v Kostanjevici na Krki sploh ni bilo težko. Pravzaprav je bilo precej enostavno, saj je Kostanjevica po svoji naravi, mirni reki in njenih prebivalcih, naslikana s pomirjujočo lepoto, preprostostjo in varnostjo. Projekt je trajal nekaj

mesecev, nato pa sem se vrnila na Portugalsko. Leta 2016 pa sem se vrnila nazaj v Slovenijo. Zahvaljujoč podpori in sodelovanju društva Terra Vera, sem lahko zasnovala in organizirala krajši projekt Erasmus+, mladinsko izmenjavo, imenovano »Dežela, kjer najdeš udobje«, ki je dal priložnost mladim iz Španije, Madžarske, Portugalske in drugih delov Slovenije, da izkusijo čarobnost in čudeže Kostanjevice na Krki. Od takrat od tu nisem več odšla. Po poklicu sem psihologinja in čeprav je šlo akademsko in poklicno življenje na daljši dopust (za zdaj), sem popolnoma zadovoljna s potjo, ki sem jo izbrala. Poročila sem se z najboljšim moškim, ki obstaja v tej državi, imava tri zelo živahne otroke in živim na čudovitem in varnem mestu, kjer družino vzgajamo z naravo tik pred našimi vrati. Pa slovenski jezik? Recimo, da gre za nenehen proces.

foto: osebni arhiv

Aliaksandra (Saša) Ihnatovich
»Sem človek sveta in ves planet je moj dom, ampak Belarusija je prostor, ki me je oblikoval.«

Prihajam iz severnega dela Belorusije, iz mesta Polatsk. Svojo državo namenoma ne imenujem Belorusija, saj je od osamosvojitve dalje ime države Belarus oz. Republika Belarus, zato bi v slovenščini verjetno morala

biti imenovana Belarusija, če se že ne moremo znebiti »Rusije« v njenem imenu. Menim, da je napaka uporabljati staro ime države. Študirala sem novinarstvo, medije in vizualno kulturo na European Humanities University (EHU), ki je bila v Belorusiji zaprta zaradi političnih razlogov in se je odprla v Litvi kot univerza v izgnanstvu. Med študijem sem se na Švedskem leta 2009 udeležila foruma mladih filmskih ustvarjalcev iz vse Evrope, kjer sem se srečala z udeleženci iz Slovenije. Skupaj smo snemali filme, se dva tedna družili in se zelo dobro ujeli. Nato sem vsako drugo leto ali vsako tretje poletje prihajala v Slovenijo na mednarodne delavnice dokumentarnega filma DZMP Luksuz produkcije in leta 2014 prišla za eno leto živeti v Slovenijo kot prostovoljka Evropske prostovoljne službe (European Voluntary Service – EVS). Živela sem v Krškem in preko skupnih prijateljev spoznala Tomaža Kuplenika. Vendar sem se po tem letu morala vrniti nazaj v Belorusijo. S Tomažem sva se nato pogovarjala, kje bova živela, saj odnosi na razdalji niso enostavni, še posebej, ko razdalja ni tako majhna. Iz racionalnega vidika sva se odločila, da se preselim jaz, saj sem že poznala jezik, tukaj sem že imela krog prijateljev, pa tudi v Belorusijo ni enostavno priti. Moja starša pa sta prišla na obisk v Kostanjevico, sicer na žalost šele po najini poroki, a bilo je čudovito. Gledala sem dva otroke, ki sta se čudila vsemu, kar sta videla. Oče ima rad reke in ko je videl Krko, se je ulegel na breg in nismo ga mogli več dobiti od Štrausa.

A prvi vtis o kraju ni enak tistemu, ko v njem že živiš. Šele ko sem v Kostanjevici preživela več časa, sem spoznala, da je tukaj res pravi raj. Če človek kdaj razmišlja o idealnem načinu življenja, je to verjetno ta način. Poletne dneve in popoldanske ure lahko preživiš ob Krki, lahko greš v gozd in spomladi opazuješ ptice in rože. Hitrost življenja je tu drugačna kot v mestu. To je razlika in ne minus. Takoj sem se zaljubila v Kostanjevico, v te majhne Benetke. Vsi so me sprejeli in krog prijateljev se je hitro širil. Moji vtisi so zelo pozitivni in pravljnični.

Samostan je zelo pomemben del identitete. Kostanjevice in si je brez njega ne morem predstavljati. Brez atmosfere umetnosti bi bila to povsem druga zgodba – verjetno manj pravljnična. Tomaž mi je tudi pripovedoval, kako skrbno so gojili odnos do umetnosti v šoli, saj je šola kot galerija in del vsakdanjika otrok, tako je umetnost lahko dostopna vsakemu učencu. To je res neverjetno. Splet narave, kulture, umetnosti, zelo zanimive zgodovine in geografske lokacije, ko je na >

drugi strani Gorjancev že druga država, vse to pusti vtis na ljudeh, ki tukaj živijo. Ko si v Ljubljani ali v nekem večjem mestu, se ljudje, ker imajo možnost izbire, združujejo v socialne mehurčke in tako se ljudje različnih stališč ne srečujejo in si mnenj ne izmenjujejo. V majhnem kraju, v majhni skupnosti pa se, če bi si še tako želel, ne moreš izogniti srečevanju in komunikaciji z ljudmi, ki imajo drugačen pogled od tvojega. In to je velik plus v življenju. Vse to vpliva na družbeni proces skupnosti in vpliva na to, kdo Kostonjevičani so.

Poleg vseh lepot in zanimivosti pa je žalostno videti, kako malo pozornosti je namenjene razvoju mesta za mlade in razvoju mesta za prihodnost. Tukaj je raj za starejše in za družine, a vprašanje je, kdo bo razvijal mesto naprej in na kakšen način. Tomaževa družinska hiša, v kateri živiva, je krasna ilustracija življenja v Kostonjevi. Ko pogledaš na eno stran hiše vidiš lepe travnike, Gorjance, samostan, Forma vivo, rožice in ptiče, če pa pogledaš na drugo stran, vidiš nasade Evrosada in črnino mrež, s katerimi so pokriti. Gre za velik kontrast med lepoto in onesnaženostjo. Razpadajoče zgradbe v mestu pa so prikaz stanja med ljudmi. Čeprav je tukaj lepo in so vsa večja mesta pravzaprav zelo blizu, se ljudje iz Kostonjevice izseljujejo. Mesto lahko obstaja, le dokler obstaja povezava med meščani, ki imajo skupen prostor, skupno identiteto, skupne interese in si skupaj prizadevajo za pravice. Ko te skupnosti ni, tudi mesta ne bo. Morali bi se truditi, da bi obdržali najboljše predstavnike svoje skupnosti, in poskrbeti, da ljudje nimajo potrebe po selitvi drugam. Migracija namreč ne nastane vedno zaradi želje in ne pomeni vedno izboljšanja kvalitete življenja, zato ker je proces, ko mora človek na novo zgraditi svojo identiteto, zelo kompleksen. Adaptacija na novo okolje, na nov jezik, iskanje povezav z ljudmi, spoznavanje zdravstva in zakonov, ko si *tabula rasa* in povsem na začetku, vse to je velik izziv. Občutek imaš, da si v temi in si moraš v njej nekaj zgraditi. Z Belorusijo sem še vedno močno povezana. Vsak dan sem z vsem svojim srcem in z vso svojo dušo v Belorusiji, sploh od avgusta letos, ko so se začeli odvijati zelo močni protesti, ki jim je sledilo čiščenje nasprotnikov režima po vsej državi. Veliko mojih prijateljev in prijateljic se je znašlo v zaporu ali pa so morali iz države pobegniti. Tisti, ki so ostali, pa živijo v strahu in so pripravljene čez noč oditi. Državni represivni organi zapirajo, mučijo in ubijajo aktiviste, novinarje, kulturnike in vse, kar obstaja pristnega v naši državi. A navdihujoče je

videti, kako sinhrono je protestno gibanje in kako polno dostojanstva je. Neverjetno je videti, kako je vsa država, vsa družba solidarno stopila proti državnemu nasilju. V Belorusiji protestirajo vsi: delavci in delavke, učiteljice in učitelji, zdravniki in zdravnice, programerji, študentke in študentje, novinarke in novinarji, kulturniki in tudi starejši ljudje. Enotnost, povezanost, podpora med ljudmi je neprecenljiva in s tihim veseljem in vero v spremembo opažam to solidarnost, ki se je tako močno manifestirala prvič v zadnjih 26 letih. Toda srce me boli, ko berem novice o ljudeh, obsojenih na leta zapora samo zato, ker so na primer postavili belarusk nacionalno zastavo na okno hiše ali ker so plesali na ulici mesta. V Belorusijo ne morem, ker je zame lahko nevarno in preveč tvegano vsaj še nekaj naslednjih mesecev, a občutek imam, da bi ravno zdaj morala biti tam. Sem človek sveta in ves planet je moj dom, ampak Belorusija je prostor, ki me je oblikoval. Tam se odrasla, tam sem bila vzgojena in zaradi vseh okoliščin mojega življenja sem postala človek, kakršen sem. Že od leta 2006 po svojih močeh prispevam h gibanju proti državnemu nasilju in zatiranju v Belorusiji in od takrat sanjam, da se bo država osvobodila od ljudi, ki jo dušijo. In zdaj, ko je priložnost, da si bodo ljudje svobodo končno izborili, nisem ob njih. Občutek imam, da sem kriva, ker sem tukaj na varnem. In obenem vidim, kako srečni so lahko ljudje v Sloveniji in kako malo se tega zavedate. Imate politično in socialno svobodo. A vem, kako hitro lahko to svobodo izgubiš in kako težko jo je dobiti nazaj. Ker živim na veliki razdalji od staršev, starih staršev, prijateljev in prijateljic, občutim, koliko spominov in koliko okusov se veže na hrano in na okus. Izbira in način priprave hrane je tukaj precej drugačna. V Belorusiji jemo veliko različnih in bogatih solat, zelo črn kruh, posebnost je riba sled, ki jo pripravljamo na poseben način, vse gozdne gobe pa vedno pred pripravo vsaj eno uro kuhamo. Ko najbolj pogrešam stik z domačimi, pokličem mamo in se pogovarjava, kaj bi lahko skuhalo. Takrat mi ni pomembno, kako kvalitetna ali zdrava je hrana, pomembno je le, da vzbuja spomine na dom in odraščanje.

— Anita Grubar

TONE KLEMENČIČ PRI DELU V STOLPU SAMOSTANSKE CERKVE, OKOLI LETA 1965.

foto: osebni arhiv družine Klemenčič

Tone Klemenčič, gradbinec, ki je obnavljal kostanjeviški grad

V letih pred drugo svetovno vojno je bil Oštrc vaško naselje pod prišiljenim in strmim pobočjem Kičerja, ki je zaradi svojih ostrih oblik dal domnevno kraju tudi ime. Vse do druge svetovne vojne in še nekaj let po njej se je bila večina ljudi iz tega okolja prisiljena, v borbi za preživetje, ukvarjati s kmetijstvom. Zemlja je bila skopa, po večini kamnita, najbolj rodovitna in globoka prst je bila na dnu vrtač. Skale so bile posejane po travnikih, pašnikih in njivah. Obdelan je bil vsak košček zemlje, pokošene in popasene vse paši namenjene površine. Med nizkimi lesenimi in kamnitimi kmetijami, z bornim pohištvo in skromnim delovnim orodjem, je vodila banovinska cesta iz Kostanjevice proti Črneči vasi in redki popotniki, ki so obiskali ta kraj, so že od daleč videli, da tod vlada revščina. V eni izmed takih, skromnih, lesenih in na zunaj »ofrajhanih« (ometanih) hiš, ki se ji je po domače reklo pri Kujkinih, se je 16. januarja leta 1935 rodil Tone Klemenčič. V hiši se je skupaj z očetom in mamo stiskalo še osem otrok. Najstarejša je bila Urška, rojena leta 1922, najmlajši Ivan, ki je prijokal na svet leta 1940. Dve Micki in Lojze so umrli pred letom 1930, še preden so dobro začeli živeti.

Po vasi se je govorilo, pripoveduje moj sogovornik Tone Klemenčič, da smo prebivalci gorjanskih vasi Črešnjevca, Črneče vasi, Vrbja, Vrtače, Gradnja, Prušnje vasi, Brezij, Gradca, Planine in Oštrca potomci istrskih in sinjskih Uskokov, ki so se s teh območij priselili ali pribežali pred Turki že pred več kot štiristo leti. Po govoru smo se Oštrčani razlikovali od prebivalcev zgoraj omenjenih vasi, kaj šele od vseh tistih, ki so živeli pod nami na ravnem polju ob Krki. To razliko smo prvič bolj občutili, ko smo prišli v stik z našimi vrstniki, s katerimi smo skupaj gulišolske klopi v kostanjeviški osnovni šoli. >

ANGELCA IN TONE KLEMENČIČ, OKTOBER 2021

foto: Janez Zakšek

DRUŽINA KLEMENČIČ LETA 1956 V
VINOGRAHU NA BREGEH. MED DVEMA
SORODNIKOMA NA VSAKI STRANI DRUGE
VRSTE OD LEVE PROTI DESNI STOJIMO TRI
SESTRE, OLGA, ROZIKA IN PEPKA, MED
NJIMI STA OČE FRANC S KLOBUKOM IN
MAMA URŠKA Z RUTO. V PRVI VRSTI SO
TRIJE BRATJE, OD LEVE PROTI DESNI TONE,
TINE IN IVAN, OB NJIH ŠE TRIJE VNUKI.

foto: osebni arhiv družine Klemenčič

KONEC JUNIJA LETA 1935 JE POTEKAL V LJUBLJANI EVHARISTIČNI KONGRES IN ŽE PRED TEM SO NA MNOGIH IZPOSTAVLJENIH MESTIH PO VSEJ SLOVENIJI POSTAVLJALI LESENE KRIŽE, VISOKE OD 6 DO 22 METROV. ENEGA TAKIH SO NA BELO NEDELJO LETA 1935 POSTAVILI TUDI NA KIČERJU. TONE KLEMENČIČ JE BIL TAKRAT STAR NEKAJ MESECEV.

foto: osebni arhiv družine Klemenčič

Težko življenje je marsikoga prisililo, da je iskal rešitev v takrat obljubljeni Ameriki. Med tistimi, ki ga je velika čezoceanika popeljala v novi svet, je bil tudi moj stari oče, za katerim se je zgubila vsaka sled.

Tako kot večina vaščanov smo se tudi Klemenčiči prebijali skozi življenje s kmetovanjem. V delovni proces smo bili vključeni vsi družinski člani že od malih nog naprej. Naše kmečko gospodarstvo je obseglo največ pašnikov, na katerih se je pasla goveja živina, med drugimi tudi par volov, s katerima smo orali njive, spravljali les iz gozda ter posušeno seno s travnikov za krmo živine v zimskem času. Pri hiši smo imeli tudi čredo ovc, ki so s svojimi ostrimi zobmi poglodalale travo med gosto nasejanimi kamnitimi ovčicami po naših pašnih površinah. Od zgodnje pomladi do pozne jeseni je bila živina na paši, zimo je preživela v hlevu. Imeli smo tudi kar zajetno pernato družino, ki nam je dajala jajca. Bolj redko se je katera od kokoši znašla pečena na naših krožnikih. V svinjaku so krulili trije ali štirje prašiči, ki so toplejši del leta, ujeti v ogradi, preživeli na prostem. Ko je svinja povrgla, včasih tudi do deset prašičkov, smo

NAŠI LJUDJE

jih večino prodali na sejmu v Novem mestu. Dva do tri smo obdržali doma in jih v zimskem delu leta zaklali. Največ mesa smo prekadili, oče je naredil tudi klobase. Na sejmu jih je po navadi odpeljal kakšen znanec iz vasi. V neposredni bližini hiše je bil sadni vrt, kjer so rastle hruške, jabolane, slive in češnje, med najbolj cenjene sadne vrste so spadali orehi. Nekaj sadja smo pojedli svežega, deloma smo ga posušili. Gozda, iz katerega smo dobivali drva za kurjavo in les za popravilo in gradnjo lesenih objektov, smo imeli približno tri hektare.

Imeli smo tudi vinograd na Bregeh, ob cesti, ki je peljala iz Oštrca proti Črneči vasi. Vsako leto smo pridelali od osemsto do tisoč dvesto litrov samorodnice. Nekaj vina smo popili doma, nekaj malega razdali, vedno pa ga je moralo ostati v rezervi še za delavce, ki so prišli na pomoč pri raznih skupinskih akcijah. V našem koncu je bilo kar precej alkohola in veliko pomanjkanje vode, zato te je samorodnica, ki je bila v vinogradih prevladujoča trta, kaj hitro zazibala. Pijača je bil na razpolago vsakomur v družini. S preizkušanjem vina smo začeli že v osnovni šoli. Večkrat so otrokom, tudi da so jih lažje uspavali, dajali v usta kruh, namočen v vino, ki so mu dodali žličko sladkorja. Še posebej se je pilo ob težjih delih (kopanju vinograda, spravljanju krme, drv ...). V poletni vročini je bila pijača skoraj pomembnejša kot jedača. Na njivah smo pridelali krmne rastline za živino in vse, kar smo potrebovali za našo prehrano. Sadili smo krompir, zelje, peso, repo, bob, pozneje fižol, od žit pa pšenico, koruzo, ječmen, ajdo in proso. Z vrečo, oprtano na hrbtu z vrvmi, si jo mahnil v Vukčevičev mlin na Studeni, večkrat tudi k Škulju ali Klepcu, ki sta mlela na Sušici. Včasih smo v mlin peljali tudi z vozom. Za plačilo si je vzel mlinar tako imenovano mlinarsko merico, ki je bila odvisna od količine prinesenega žita. Ajdo, ječmen in proso je bilo treba tretji s stopami. V leseno pripravo, ki jo je gnala voda, je mlinar nasul zrnje teh žit in lesena kladiva so tolkla po njih toliko časa, dokler ni bil odstranjen trši ovoj žitnih zrn.

Mlačev je bila poleg žetve drugi najpomembnejši dogodek in za oba se je že na začetku leta pripravila posebna hrana, največkrat prekajeno svinjsko meso. Pred vojno smo mlatili s cepi, v času vojne so vaščani od nekod dobili mlatilnico in jo postavili pod Tomakov kozolec, kjer je bilo največ prostora v vasi. Ob mlačvi so si sosede nagajali, se dražili med seboj in ob tem neznansko uživali. Največkrat so si kradli pušelj, ki ga je predstavljal v volovski rog, imenovan »oslnk«, v

katerem so imeli kosci brus za koso ali oslo, vtaknjen šopek travniških cvetic. Postavili so ga na določeno mesto blizu mlatilnice ter skrbno pazili nanj. Nič kaj prijetno ni bilo, če so ti ga sosedje ukradli. Za okradene je bila to velika sramota. Vaška mlatilnica je po vojni neslavno končala, saj so neznanci iz nje pokradli vse vredne dele.

Pri mlačvi se je kadilo kot le kaj. Težava je bila tudi, ker je primanjkovalo vode. Vir pitne vode v zakraseli hriboviti pokrajini so bili vodnjaki, ki sta jih polnila deževnica in snežnica, ki sta se stekali po žlebovih, napeljanih z vseh streh kmečkega gospodarstva. Tudi pri naši hiši je bil vodnjak, ki je v vročih poletnih mesecih večkrat presušil. Ob takih priložnostih je bilo treba z vozom, natovorjenim s sodi, do Studene, kjer smo natočili vodo, ki sta jo vola pripeljala domov. Ob koritu, kjer smo v vasi napajali živino, je stal tudi vaški vodnjak, vendar so vodo iz njega uporabljali le pri tistih hišah, ki so imele napeljane žlebove vanj. Ker so žlebovi, razžrti od rje, na mnogih mestih puščali, so tudi v največji vodnjak na vasi dovažali vodo iz potoka. Če je bila velika suša, smo lahko vodo iz vaškega vodnjaka uporabljali tudi drugi. Nema lokrat smo v vročih poletnih večerih otroci gnali živino napajat v dolino k Studeni. Ob jutranji paši, ko je bila trava vsaj malo rosna, se je odžejala z vodnimi kapljicami. Napajali smo tudi v dveh lužah, ki sta se napolnili ob večjem deževju.

V gozdu, ki je bil vse okoli nas, smo nabirali gobe, med katerimi so bili najbolj cenjeni jurji, v drugi kakovostni razred so spadale lisičke, marele in mraznice. Nekaj od tega smo sproti pojedli, drugo posušili. Mama je nabirala tudi lipovo in bezgovo cvetje za čaj. Nabran kostanj, maline in posušene tavžentrože smo prodajali Špillerju, ki je imel svojo odkupno postajo za poslopjem

SKUPINA ZIDARJEV IN POMOČNIKOV POD OBNOVLJENIMI ARKADAMI V GRADU OKOLI LETA 1970. OD ZIDARJEV, KI SO BILI SODELAVCI DOLGA LETA, SO NA FOTOGRAFIJI: ČETRTRI Z LEVE RUDI KUCHAR S PREKOPE, FRANC DRMAŽ S PREKOPE, KI GA OBJEMA UMETNOSTNI ZGODOVINAR IN KASTELOLOG DR. IVAN KOMELJ S KRAVATO, PETNAJSTI Z LEVE JE FRANC KUZMA S PREKOPE IN ZADNJI V VRSTI TONE KLEMENČIČ IZ OREHOVCA.
foto: osebni arhiv družine Klemenčič

današnje pošte. Odkupoval je še marsikaj drugega, med drugim tudi svinjske in goveje kože.

Enolično hrano so sestavljali žganci, kislo in navadno zelje, repa, bob, fižol, krompir, za praznike je mama spekla orehovo potico. Meso je bilo na mizi bolj redko, ni pa smelo manjkati ob težjih delih, ko smo imeli naprošene delavce. Ob takih priložnostih je bila hrana obilnejša, streglo se je tudi do pet obrokov. Pred začetkom dela je bil obvezen požirek žganja, da je delo bolj steklo.

Trgovino smo redko obiskovali, najnujnejše, kar smo potrebovali za dom, smo kupili pri Longu v Črneči vasi. Večkrat sta oče ali najstarejša sestra prinesla kakšno malenkost tudi iz Kostanjevice.

Pestilo nas je tudi vreme. Poleti smo imeli težave s sušo, večkrat nam je v tem letnem času del pridelka uničila toča, pomladi smo trepetali zaradi pozeb. Se je pa dobra volja naselila v naše kraje največkrat ob trgatvah v začetku jeseni. Po vinogradih, med lesenimi hrami je bilo ob jesenskih nedeljah vse živo pivcev in glasno govorjenje je proti večeru zamenjala pesem, katere zvoki so odmevali daleč naokoli.

Nedeljska družinska obveznost, ki je nismo smeli zamuditi, je bil obisk cerkve in svete maše, ki sta jo starša opravila že ob sedmih zjutraj, otroci smo se odpravili od doma okoli devete, da smo prišli v cerkev do desete ure. Ko smo bili starejši, smo se nazaj grede >

TONE KLEMENČIČ
NA SLUŽENJU
VOJAŠKEGA ROKA
V LUKOVICI PRI
SARAJEVU, LETO
1956.

*foto: osebni arhiv
družine Klemenčič*

ustavili še pri Kuntariču in tam kakšno rekli ter včasih prišli domov v poznih popoldanskih urah.

Eno najbolj priljubljenih kmečkih opravil je bilo ličkanje, na katerega smo povabili tudi znance in sosede iz vasi. Delo je potekalo pod našim kozolcem in se je začelo proti večeru. V veselem razpoloženju so po navadi ženske ličkale, moški vezali koruzne storže, vmes smo trli orehe in pili vino. In dobro voljo začinili še s pesmijo.

V vasi je bilo veliko otrok, s katerimi smo se družili in igrali. Predvsem fantje smo se od zgodnje pomladi do pozne jeseni vsakodnevno srečevali na vaški gmajni, kjer smo pasli živino. Dovoljenje za pašo na skupnem travniku so imeli vsi, ki so uživali pašne pravice. Čas smo si krajšali z različnimi igrami. Stare, odslužene krpe smo zvezali in prepletli med seboj in se z žogo, ki je tako nastala, igrali največkrat med dvema ognjema. Najbolj intenzivno v času vojne, ko so prebivalci vasi res živeli med dvema ognjema. Igrali smo tudi gnilo jajce in igro, ki smo ji rekli maslo krast. Večkrat smo zakurili ogenj in posedali ob njem, posladkali smo se tudi s pečeno mlečno koruzo in v jeseni s kostanjem. Na paši smo poskušali tudi kaditi oleseneli srobot ali v papir zavito, posušeno orehovo listje. Najbolj strastni kadilci, ki so vlekli kot nori, so imeli od dima krvavo rdeče oči. Ob travniku, kjer smo pasli živino, so rasli štirje precej razvejani gabri, okoli katerih se je ovijal srobot. Po njem si se lahko povzpел prav na vrh dreves in ga hkrati uporabil za gugalnico. Včasih smo se tudi sporekli in celo stepli. Zamere nismo dolgo kuhali, že drugi dan smo bili spet skupaj na paši in pozabljeno je bilo vse, kar se je prejšnji dan hudega zgodilo.

Leta 1941 se je začela vojna, ki je marsikoga od nas zaznamovala za vse življenje. Kostanjevico na Krki je najprej zasedla nemška vojska, ki so jo meseca junija zamenjali italijanski okupatorji. Meja med obema silama se je ustalila na reki Krki. Poleg oddelka v Kostanjevici sta bila majhna oddelka financarjev v uniformah in z orožjem tudi na Oštrcu in v Črneči vasi. Na začetku okupacije so bili Italijani do nas prijazni. Kuhar, ki je v kotlu za hišo, v kateri so bili nastanjeni, kuhal za njihove vojake, je napolnil porcije najprej njim, za tem smo se v vrsto postavili tudi otroci iz vasi. In vedno je napolnil posode tudi nam. To so se nam cedile sline, ko smo čakali v vrsti za mineštro, golaž, makaroni ter rižem, pripravljenim na različne načine. Za nas, ki smo doma uživali precej enolično hrano, je bil to res dogodek. Posodo, v katero nam je kuhar serviral okusno hrano, smo prinesli s seboj ali pa so nam jo posodili vojaki sami. Makaronov pri nas pred vojno nismo poznali, za riž smo sicer vedeli, vendar ga nismo jedli, saj ni bilo denarja, da bi ga kupovali v trgovinah. Naša prehrana je bila sestavljena iz dobrot, ki so zrastle na naših hribovskih njivah.

V hiši smo imeli »pušenšank«, za katerim smo prodajali doma pridelano vino, slivovko ter sadjevec, ki ga je skuhal oče. Večkrat so nas obiskali italijanski vojaki in tudi partizani, oblečeni v civilne obleke. Včasih se je zgodilo, da so bili v prostoru eni in drugi pa ni bilo nič hudega. Ko pa so se začeli pojavljati partizani v večjem številu, se je posadka italijanskih financarjev umaknila iz vasi. Maja 1942 je bil ustanovljen gorjanski bataljon in istega meseca je bil oddelek italijanske vojske pod Oštrcem ujet v partizansko zasedo ter nagnan v panični beg proti Kostanjevici. Svoj bes so Italijani izkazali s tem, da so neusmiljeno bombardirali Oštrc in Črnečo vas. Ker so v njej prevladovala lesene hiše, je vas pri drugem bombardiranju z zažigalnimi bombami konec avgusta istega leta skoraj v celoti pogorela. Časi so postajali iz dneva v dan težji. Tudi razdvojenost med vaščani je bila vsak dan večja. Na eni strani so te silili v svoje vrste partizani, na drugi strani pa vaški stražarji – belogardisti, pozneje domobranci, ki so bili njihovi zagrizeni nasprotniki. Če se nisi priključil enim, si moral k drugim. Neprestano je bil v zraku strah, na katerega smo se nekako navadili in živeli z njim.

Naša družina je bila bolj partizanska. Moj najstarejši brat Jože, letnik 1926, je bil v partizanih in je izgubil življenje pri obleganju gradu Turjak, kjer so se septembra

SPOMIN NA OBHAJILO, LETA 1974. MAMA ANGELCA, OČE TONE, HČERKA MAJDA IN SLAVLJENEC, SIN TONI.
foto: osebni arhiv družine Klemenčič

leta 1943 za debele grajske zidove umaknile enote vaških stražarjev (belogardistov). Partizani, ki so se skrivali po naših hostah, so bili bolj lačni kot siti, zato so večkrat odpeljali kakšno živino iz naših hlevov v vasi. Enkrat so prišli tudi v našo hišo in nam hoteli odpeljati vola. Ko pa so zvedeli, da je eden naših v partizanih, so peljali živinče nazaj v hlev. Šele po posredovanju očeta, ki je zahteval, da ga odpeljejo, je šel vol z njimi. V vasi je bilo kar nekaj družin, ki bi bile to dejanje pripravljene prijaviti na domobransko komando v Kostanjevici in slabo bi se nam pisalo.

Poleti leta 1944 so partizani aretirali svetokriškega župnika Andreja Zupanca in domobranci so odvzeli prostost sedemnajstim ljudem iz Sv. Križa in Ostrca. Med prijetimi, ki so jih zaprli v kostanjeviške zapore, so bili tudi moj oče, mama ter dve sestri. Zapor je bil na dvorišču za domobransko komando v stavbi, v kateri je danes kostanjeviški turistični urad. Doma nas je ostalo pet otrok, najmlajši med nami je imel komaj tri leta. Za nas je skrbel sestra Veronika. Zaprtim so grozili z vislicami, ki so bile postavljene pred Miklavževo cerkvijo. Ko so na domobransko komando prišle vesti, da se župniku ni nič zgodilo, so očeta in mamo spustili po tednu dni, obe sestri pa šele čez dva meseca. Ob slovesu je poveljnik domobranske postaje dr. Benedičič rekel očetu: »Oče, veliko naroda imate za seboj, imate

pa tudi takšne, ki radi tožarijo.« Moj oče je bil velika dobričina. V prvi svetovni vojni se je boril v avstroogrski vojski na ruski fronti na vzhodu Evrope, kjer je bil na koncu vojne ujet in deportiran v Sibirijo. V ruskem mrazu je po vojni ostal še tri leta. Delal je na kmetiji pri dobrih ljudeh. Skrbel je za nekaj glav živine in opravljal kmečka dela, ki jih je bil vajen od doma. Gospodarjeva žena je bila do njega zelo uvidevna. Pripovedoval je, da ni bil nikoli lačen in da so ga imeli po svoje radi. Med državljansko vojno, ki je sledila oktobrski socialistični revoluciji, se je ob vsesplošnem pomanjkanju, lakoti in bedi, ki je zajela takratno Rusijo, odpravil domov. Kaj kmalu je spoznal osemnajstletno domačinko Urško, s katero sta se poročila. Oče je bil enajst let starejši od nje.

Leta 1942 sem začel hoditi v kostanjeviško šolo. Vsak dan se nas je približno deset po bližnjicah spustilo s hriba v dolino in pot v družbi je hitro minila. Moja prva učiteljica je bila Gajškova Stana, občasno tudi njen mož Stanko Gajšek, ki je bil tudi šolski upravitelj. Že po dveh mesecih je kruta usoda prekinila moje šolanje. Ob bombardiranju Ostrca smo se otroci skrivali pod sušilnico za sadje na spodnjem koncu vasi. Italijanska letala so v nizkem letu preletavala prostor, metala zažigalne bombe in streljala z mitraljezom. V paničnem strahu smo vaščani begali sem ter tja in iskali varno zavetje. Sam se od vsega hudega zbolel na živcih, tako so takrat rekli. Odpeljali so me v moško Bolnišnico usmiljenih bratov v novomeško predmestje Kandijo. Med zdravljenjem sem se spoprijateljil z nekim Stankom iz Žužemberka, s katerim sva ure in ure preživela na terasi, kjer so imeli v kletki zaprte zajce. Očitno so tudi te živalce, ki so blagodejno vplivale name, pripomogle, da so me po dveh mesecih odpustili iz bolnišnice.

Po zaprtju osnovne šole, leta 1942, smo se šolarji preselili v staro župnišče na Tamalem plac. Pouk je bil v dveh učilnicah, ki sta imeli okna obrnjena v smeri, kjer danes stoji zdravstveni dom. V teh prostorih je potekal pouk še dve leti po vojni, leta 1947 so nas končno preselili v prostore prave osnovne šole, ki je bila v vojni močno poškodovana. Takrat me je učila tudi Kosjekova Verena, ki je bila zame zelo dobra učiteljica. Čeprav je bila stroga, sem jo občudoval, ker je veliko vedela, nič pa me ni motilo, da je imela fante rajši kot dekleta. Poleg zgodovine in zemljepisa je po vojni učila tudi ruščino. Med bolj strogimi učitelji je bil Ostrelč, ki se nas je, posebno fantov, večkrat lotil kar z metrom. Čeprav ni bil dolgo zaposlen na kostanjeviški šoli, mi je ostal >

NAŠI LJUDJE

vse do danes v ne ravno dobrem spominu. Njegova žena, ki je bila tudi učiteljica, je bila veliko bolj kultivirana.

Vesetje ob koncu vojne je bilo kratkotrajno, kaj kmalu so novi oblastniki z obvezno oddajo pridelkov spravljali ob pamet. Še posebej je bila to nočna mora za malega in ubogega kmeta, kakršnih je bila večina v naših hribih. Moral si dati, če si imel ali ne. Strogi uradniki, oblečeni v dežne plašče, so bili neusmiljeni do ljudi. Nekega dne so prišli k sosedom, pri katerih jih je v hiši živelo štirinajst in jim hoteli odpeljati, edinega, skoraj tristo kilogramov težkega prašiča, čeprav bi morali državi dati le stokilogramsko žival. Še dobro, da smo imeli pri nas stokilogramskega pujsa, ki mu ga je oče rade volje posodil in tako rešil sosedovo veliko družino.

Leta 1949 sem zaključil s svojim osnovnošolskim izobraževanjem in to že v zgradbi, ki je namenjena šolanju otrok tudi danes. Kaj kmalu sva z bratom Tinetom dobila službo pri Gozdni upravi, ki je imela svoj sedež v takrat precej opustošenem in od vojne uničenem poslopju nekdanjega kostanjeviškega samostana. Najino delo je bilo, da sva iz državnih gozdov na Opatovi gori vozila les do začetne postaje gozdne žičnice ali »luftpona«, kot smo ji domačini takrat rekli. Metrska drva sva nalagala na voz, ki sta ga do leta 1952 še vlekla vola, od tega leta naprej pa konja, ki smo ju kupili pri nas doma. Les so na posebnih vozičkih spuščali v dolino do Mačkovca v Orehovcu. Od tam so ga vozili s kamioni naprej na železniški postaji Videm ali Brežice. Za naju, ki sva bila že od malega navajena trdega dela, ni bilo preveč naporno. Plača sicer ni bila velika, je pa bil v času vsesplošnega pomanjkanja koristen vsak dinar. Takrat je bilo v Gori tudi veliko delavcev iz Bosne, ki so stanovali v bosanski bajti sredi gozda. Njihovi pomočniki so bili nizki in močni konjički, ki so na svojih hrbtih prenašali les iz težko dostopnih globeli do makadamske poti. Ko je bila zgrajena cesta do Opatove in Ravne gore in so lahko prišli s kamionom do gozda, luftpon ni bil več potreben, zato so ga podrli. Les so uporabili za gradnjo Tercijalskega mosta, ki so ga domačini z desnega brega Krke uporabljali kot bližnjico na otok do farne cerkve sv. Jakoba. Gradili so ga v zimskem času leta 1955/56, ko sem, star dvajset let, oblekel vojaško suknjo. Vojsko sem služil v Sarajevu, v kasarni Lukovica in bil dodeljen v rod aviacije. Po nekaj mesecih usposabljanja, med drugim smo se učili tudi Morsejevo abecedo, so me poslali v Osijek, kjer sem delal na radarju. Večkrat sem ure in ure z daljnogledom opazoval nebo pred

PRI ZIDANICI NA ŠMONKI OKOLI LETA 1995.
foto: osebni arhiv družine Klemenčič

seboj in javljal, če se je v zračnem prostoru prikazalo kakšno nenapovedano letalo. Po nekaj mesecih so me prestavili v Podravsko Slatino blizu Virovitice, nedaleč od madžarske meje, in pred koncem dvoletnega služenja spet nazaj v Osijek. Ker sem bil dober vojak, so me na dopust domov poslali trikrat. Moj nadrejeni poročnik, Črnogorec po rodu, me je zelo cenil, vodnik Laković mi je v spomin celo podaril knjigo *Pod svobodnim soncem*, v slovenskem jeziku, s posvetilom na prvi strani. Preden sem šel na služenje vojaškega roka, sem moral opraviti predvojaško usposabljanje, ki je bilo v napol porušenem poslopju kostanjeviškega samostana. Zanimivo je bilo, da je bilo vse skupaj precej strožje kot v vojski sami. Mojo enoto, v kateri je bilo petnajst tečajnikov, je vodil Piskov Miha, ki je bil do mene prizanesljiv. V štirinajstih dneh privajanja na vojaško življenje nisem imel večjih težav.

Po odsluženi vojski sem se zaposlil pri Gozdni upravi in spet delal v gozdu. Šestnajstega septembra leta 1962 sem dobil službo pri spomeniškem varstvu in se priključil skupini zidarjev ter se pri njih izučil gradbenih del, ki sem jih opravljal vse do upokojitve. V zidarsko skupino, ki jo je vodil delovodja Mirtič iz Žužemberka, je bilo skupaj s pomožnimi delavci, strežači vključenih okoli dvajset oseb. Potem ko so partizani septembra 1942 samostan požgali, se je zrušil cerkveni strop. Leta 1956 se je podrl še cerkveni zvonik in poslopje samostana s cerkvijo je postala ena sama ruševina.

Začeli smo z obnovo porušenega poslopja samostanske cerkve, pozneje tudi s preostalimi deli samostanskega kompleksa, pri katerih je bilo treba začeti z

zemeljskimi deli in nadaljevati s pozidavo. Velikokrat smo v nekakšne kalupe vlivali beton in počakali, da se je posušil. Ko smo odstranili leseni opaž in zvalili kamniti blok na posebna nosila, ga je bilo treba odnesti po stopnicah v višino. Tako narejene betonske vogalnike smo vgrajevali v vogale novo nastajajoče samostanske cerkve. Spominjam se, da smo delali to pozimi v skladišču, prostor nam je grela peč. Vlivali smo tudi stebričke in vse sorte drugih reči. Na začetku smo mešali beton na roke, pozneje smo dobili mešalec, ki nam je precej olajšal delo. Ko je zmanjkalo denarja za obnovo kostanjeviškega samostanskega kompleksa, so nas poslali na druga delovišča. Obnavljali smo cerkev v Gornjem Gradu, samostan v Pleterju, delali smo v Poljanah nad Škofjo Loko in se po nekaj mesecih vračali v Kostanjevico, ki je iz leta v leto postajala bolj prepoznavna v slovenskem prostoru. Leta 1974 je dobila v prenovljenih prostorih samostana prostor Galerija Božidar Jakac. Že pred našim prihodom je na nekdanjih samostanskih vrtovih pred poslopjem začela nastajati galerija na prostem, Forma viva, kjer so razstavljali kiparji iz različnih delov sveta kiparske stvaritve, ki so jih ustvarjali na licu mesta.

V gradu je bila že iz časov pred drugo svetovno vojno Vinarska zadruga, v kateri so po vojni delali domačini, ki so bili do nas delavcev vedno prijazni. Predvsem Grlovčev Tonček in Mojstrovčičev Silvo, ki sta se vsakih toliko pojavila in nas povprašala, če nam je vroče in če smo kaj žejni, če bi kaj spili. Ker je bilo naše delo naporno in smo bili večkrat res žejni, smo z veseljem sprejeli njuno ponudbo. Z odra smo spustili vrv, na katero je eden od njiju dveh navezal flaškon in že v minuti ali dveh smo gasili žejo in spirali prah iz naših grl. Domov smo prihajali utrujeni, saj smo začeli z delom ob šestih zjutraj in po navadi delali ves dan. Še dobro, da smo bili mladi in polni optimizma. Plača res ni bila visoka, ena od prednosti je bila, da sem imel do službe dobrih par korakov. V tistem času sem bil že poročen in živel v Orehovcu. Z bodočo ženo Angelco sva se spoznala v Kostanjevici in se 25. maja leta 1959 v Sv. Križu poročila. Po poroki sva nekaj mesecev ostala vsak na svojem domu, po rojstvu hčerke Majde istega leta se je žena za sedem mesecev preselila k nam na Oštrc. Ker je v Orehovcu podedovala zemljišče in nekaj gotovine, sva se odločila, da bova začela graditi svoj dom. Kljub močni volji in silnemu optimizmu pa je bilo potrebno veliko odrekovanja in požrtvovalnosti. Primanjkovalo je materiala in na koncu koncev tudi denarja, ni bilo

vode, treba jo je bilo prinašati v pločevinastih vedrih, ves beton in malto je bilo treba zmešati na roke, vendar je bilo volje in močne želje ravno dovolj, da sva uspela uresničiti zastavljen cilj. Leta 1966 se nama je rodil sin Toni. Žena, ki je bila brez staršev, da bi pazili na otroka, je ostala doma. Skrbela je za gospodinjstvo in vzgajala otroka. Redila je kravo, včasih tudi dve, prodajala mleko in sir, v svinjaku sta krulila po dva prašiča, prodali smo grozdje iz dveh vinogradov (na Bregah in na Šmonki) in življenje je teklo v pravi smeri.

Naša zidarska skupina je postajala z leti manj številčna, Franca Drmaža, ki je bil kar nekaj let delovodja, je leta 1973 nasledil Rudi Kuhar s Prekope. To pa je bilo že v času, ko nas na ljubljanskem spomeniškem varstvu niso več potrebovali in so nas pod svoje okrilje sprejeli pri Agrokombinatu Krško, kjer sem leta 1992 pri svojih sedeminpetdesetih letih postal upokojenec. Moji nekdanji sodelavci so pri Agrokombinatu ostali še do leta 1995, ko je bila gradbena enota v Agrokombinatu ukinjena. Po upokojitvi se seveda nisem umiril. Zidarskega dela je bilo dovolj, ljudje so v tistih časih veliko gradili. Vabili so me na vse konce, spet sem bil vse dneve zdoma, za razliko od prej so bili ti moji delovni dnevi največkrat zastojni (neplačani). Čeprav je bil moj poklic težak, sem imel delo, ki sem ga rad opravljal. Veliko bolj si zadovoljen, če je na koncu delovnega procesa viden izdelek, ki si ga soustvarjal. Ko sem imel malo več prostega časa, sem rad delal tudi z lesom. In spet je nekaj novega nastalo.

Danes živiva z ženo Angelco umirjeno življenje, kot se za dva upokojenca spodobi. Nikamor se nama več ne mudi. Žena skuha kosilo, veliko bereva, predvsem časopise in revije, ki nama jih prinaša prijazen vnuk Dani. V toplih poletnih dneh se grejeva na soncu in obujava spomine. Vesela sva vsakega obiska, najrajši sva v družbi najinih najbližjih, hčerke Majde in sina Tonija z družinama. Še posebej nama srce zaigra, ko nas obiše vnuk in vnukinja ter naš svetli sonček, pravnukinja Sofija.

Ko si mlad, bi bil rad čim hitreje starejši, v starosti hrepeniš po mladih letih, za katera pravijo, da so v naših življenjih najlepša. Starejšim leta tečejo hitreje kot mlajšim, zato se držim slovenskega pregovora, ki pravi, da se počasi daleč pride. Če bom živel počasi, si mislim, in če bo sreča na moji strani, se zna zgoditi, da bom dočakal tudi devetdeset ali sto let.

— Janez Zakšek

Nataša Piletič – prejemnica zlatega znaka za leto 2020

Zlati znak je najvišje priznanje Zbornice – Zveze zdravstvene in babiške nege Slovenije za najodličnejše delo na področju zdravstvene in babiške nege članom, ki na svojem strokovnem področju dosegajo pomembne dosežke, prispevajo k prepoznavnosti poklica in sodelujejo pri razvoju in delovanju Zbornice – Zveze. Podelijo ga vsako leto 12. maja ob mednarodnem dnevu medicinskih sester.

Letos je med prejemniki zlatega znaka tudi naša sokrajanka Nataša Piletič, članica Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto. Medicinska sestra Nataša Piletič, magistrica vzgoje in menedžmenta v zdravstvu, je zaposlena v Splošni bolnišnici Novo mesto, kjer že vrsto let opravlja odgovorno delo vodje enote za sterilizacijo in od letošnje jeseni tudi v. d. pomočnice direktorice za zdravstveno nego, torej glavne sestre novomeške bolnišnice. Čeprav enota za sterilizacijo nima neposrednega stika s pacienti, je še kako pomembna za prav vsakega pacienta in zaposlenega v bolnišnici, saj tukaj poteka vsa dekontaminacija in sterilizacija, kar zahteva usposobljeno in izkušeno osebje. Njihova strokovnost je prepoznana tudi na državnem nivoju, saj je bila Enota za sterilizacijo v novomeški bolnišnici kot prva taka učna baza več slovenskim bolnišnicam.

Nataša Piletič je v novomeški bolnišnici zaposlena 32 let. Kot medicinska sestra je svojo poklicno pot razvijala na različnih oddelkih, od začetkov v enoti intenzivne terapije, otroške kirurgije, kabineta za Doppler, ambulante za zdravljenje bolečine in se je vmes ves čas strokovno izobraževala ter rastla kot človek. Lepo je slišati, ko pove, da svoj poklic še vedno rada opravlja. Poudarja tudi, kako pomembno, dobro in dragoceno je sodelovanje celotnega delovnega tima.

Nataša je aktivna tudi v strokovnih združenjih in deluje v različnih delovnih skupinah. Drugi mandat je na Zbornici predsednica strokovne sekcije medicinskih sester v sterilizaciji in koordinatorica dejavnosti strokovnih sekcij. Je članica razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno in babiško nego pri Ministrstvu za zdravje ter članica delovne skupine koordinatorjev za preprečevanje in obvladovanje okužb z virusom SARS-CoV-2 in drugimi nalezljivimi respiratornimi boleznimi v javnih socialno varstvenih zavodih za Posavje, Dolenjsko in Belo krajino.

S svojim strokovnim delom in človeško toplino je Nataša Piletič prav gotovo prava oseba za prejem tega priznanja, so zapisali v sporočilu iz novomeške bolnišnice. Mi, njeni sokrajani, temu pritrjujemo in Nataši čestitamo.

— Alenka Žugič Jakovina

Praznovanje **zakonskih** jubilejev

29. avgusta se je 36 zakonskih parov prišlo v kostanjeviško župnijsko cerkev Bogu zahvalit, da so dočakali okroglo obletnico poroke. Letošnjim jubilentom so se pridružili tudi lanski, saj lani zaradi epidemioloških razmer obletnic ni bilo mogoče obeležiti na takšen način.

Med jubilanti sta najdaljšo skupno pot, 60. obletnico in biserno poroko, prehodila dva para: Angela in Anton

Kastelic s Hmeljske ceste ter Marija in Anton Krašovec iz Orehovca. 55. obletnico sta obhajala Ana in Jože Gorjanc z Dolnje Prekope. Zlato poroko in 50 let skupnega življenja pa imajo za seboj Štefanija in Franc Dvojmoč iz Koprivnika, Marinka in Mojmir Pustoslemšek z Griča, Frančiška in Milan Zagorc z Gornje Prekope, Ana in Franc Žugič z Dob ter Milica in Anton Penca z Ržišč. 45.

obletnico so kot kandidati za zlato poroko obhajali trije pari: Majda in Marjan Cvelbar z Malenc, Jožica in Jože Zorko z Dolnje Prekope ter Neža in Franc Štokar iz Orehovca. 40. obletnico poroke je obhajalo pet parov, 35. obletnico trije, 30. pet parov, srebrno poroko en par, 20. obletnico in 15. obletnico po trije pari ter 10. obletnico šest parov. Jubilanti so med sveto mašo obnovili zakonsko

obljubo in prejeli poseben blagoslov ter se potem zbrali v župnišču na prijetnem druženju, na katerem so skupaj s pričami podpisali obnovo zakonske obljube, prejeli rdeč nagelj in spominska darila in se kot na svatbah nekoč poveselili ob zvokih harmonike.

»Doživeti deseto ali 60. obletnico poroke, imeti otroke, vnuke, kolikor toliko zdravja in še marsikaj, je končno tudi božji dar. Prav je, da se znamo za vse to Bogu tudi javno zahvaliti, če je v nas kaj resnične vere,« je povedal kostanjeviški župnik, gospod Jože Miklavčič, ki mu

gre velika zahvala za dogodek, ki je vsem veliko pomenil.

Vsem želimo še mnogo skupnih let v ljubezni in razumevanju, obkroženih z otroki, vnuki in pravnuki.

— *Povzeto po objavi na spletni strani Župnije Kostanjevica na Krki*

Lado Smrekar

1928–2020

Prve decembrske dni povsem nenavadnega leta 2020 smo spokojno, v miru in tišini, na poslednjo pot pospremili enega zadnjih iz generacije velikih mož, ustvarjalcev kulturne krajine Dolenjske dvajsetega stoletja, izjemnega pedagoga in kulturnega delavca Lada Smrekarja.

Mozaik življenja je sestavljen iz drobnih kamenčkov in pomembno je, kako in kam katerega postaviš, je nekoč v intervjuju dejal Lado Smrekar. In znal jih je postavljati. Premišljeno in načrtno, da se je Kostanjevica sredi petdesetih dvignila in se postavila na zemljevid kot kulturno središče regije. Danes vedo vsi, da je v Kostanjevici doma umetniška glasba, beseda in podoba.

Prve kamenčke mozaika je postavil na gledališki oder kmalu potem, ko je davnega leta 1953 kot mlad 25-letni učitelj prišel v te kraje in tukaj za vedno tudi ostal. Angažiral se je v krajevnem kulturno umetniškem društvu in z domačini na oder postavljaj gledališke

sekvence, da so lahko, ko je leta 1956 ustanovil Dolenjski kulturni festival, v okviru katerega se je zvrstilo več kot 700 prireditev, bile ravno te predstave njegovo jedro. Pet so jih odigrali tisto prvo leto, kar je resen zalogaj še danes, tudi za profesionalne gledališke hiše. V naslednjih letih je pod njegovo režisersko palico nastalo 26 gledaliških predstav, z najbolj uspešnima, *Miklovo Zalo* in *Divjim lovcom*, so gostovali kar na 33 odrih doma in v zamejstvu.

Drugih nekaj kamenčkov je v mozaik vgradil v tukajšnji osnovni šoli, kjer je bil skoraj 30 let tudi ravnatelj. Z željo združiti pedagoške in galerijske principe je po hodnikih šole začel v izobraževalne namene razstavljati likovna dela in tako formiral Gorjupovo galerijo, ki je z načrtnim delom kmalu postala pomembna referenčna zbirka predvsem slovenske likovne umetnosti 20. stoletja in zibelka poznejše muzejske dejavnosti Galerije Božidar Jakac. Kot nadgradnjo pedagoškega in muzejskega >

LADO SMREKAR OB SVOJI 65-LETNICI.
foto: Tone Jakše, novinar Dolenjskega lista

dela v šoli je leta 1969 ustanovil še Grafični bienale jugoslovanskih otrok in tako začel vzgajati bodoče občinstvo. Naša dolžnost je, da tej poti sledimo in to dediščino v prihodnje še skrbneje prenašamo na naslednje generacije, da bodo vedeli, da je mnoga velika imena, o katerih se učijo v učbenikih, v njihovo Kostanjevico pripeljal Lado Smrekar. Da je denimo z Maksimom Gasparijem počasi prečkal lesen most na poti v likovni salon, ki ga je vzpostavil leta 1958 in so ga pozneje poimenovali po Vladimirju Lamutu; da je Alojz Gradnik posedal pred njihovo šolo; da v hram učenosti vstopajo skozi vrata, ki jih je zasnoval Tone Kralj.

Ko je leta 1960 kot soustanovitelj pristopil k ustanavljanju Mednarodnega kiparskega simpozija *Forma viva*, ki se je odvijal okrog takrat močno poškodovanega nekdanjega samostana, je postalo jasno, da so to zametki ustanavljanja novega, močnega, policentrično naravnega kulturnega centra državnega pomena. Nastala je tretja, največja skupina kamenčkov mozaika Lada Smrekarja, ki je bila namenjena likovni umetnosti in kulturni dediščini. Pravzaprav je bilo to kar gradbeno kamenje, ki ga je najprej preprečil odvažati iz ostalin propadlega nekdanjega samostana. Z neverjetno karizmo, sposobnostjo prepričevanja ljudi o svoji viziji, mreženjem podpornikov različnih branž, intenzivnim sodelovanjem s konservatorsko stroko in nenehno prisotnostjo na terenu se je lotil prenove kompleksa nekdanjega cistercijanskega samostana. Kot feniks se je dobredno iz pepela na novo dvigoval po obsegu eden

največjih kulturnih centrov države. Ko danes stojimo pred monumentalnim kompleksom, v katerem domuje Galerija Božidar Jakac, težko dojamemo, da je neverjetna vztrajnost enega človeka rešila tako pomemben objekt gotovega propada. To se ne da opraviiti skozi osemurni delavnik, temveč je to način življenja. Ko je obnova, ki sicer traja še danes, dovoljevala prve resne premike v kontekstu profesionalizacije dejavnosti, je decembra 1974 prišlo do prve postavitve treh zbirk Jožeta Gorjupa, Toneta Kralja in Božidarja Jakca. Tako je bila ustanovljena *Galerija Božidar Jakac*, ki je pod eno streho združila likovno in muzejsko dejavnost. Danes je to prav gotovo najpomembnejši objekt, s katerim Kostanjevica komunicira s celotnim svetom.

Ob tem je ves čas z vestnimi publicističnimi zapisi utrjeval podobo njegove ljube Kostanjevice, uredil zajetno monografijo Jožeta Mlinariča *Kostanjeviška opatija 1234–1786* in zbornik *Krško skozi čas*. Bil je tudi aktiven družbeni delavec, med drugim je deloval kot predsednik Sveta za kulturo okraja Novo mesto, bil je predsednik Kulturne skupnosti Krško, član predsedstva Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Programskega sveta za kulturne oddaje pri RTV Ljubljana, član izdajateljskega sveta Časopisno-založniškega podjetja Delo in akademijskega sveta Akademije za likovno umetnost v Ljubljani. Za svoje delo je leta 1958 prejel Žagarjevo, 1986 Valvasorjevo nagrado, 1994 pa srebrni častni znak

svobode Republike Slovenije za zasluge, dosežene na področju likovne umetnosti in pri ohranjanju slovenske kulturne dediščine ter za prispevek k mednarodnemu uveljavljanju Slovenije na področju umetnosti.

Ni zgolj monumentalen objekt nekdanjega samostana, ki nam ga je zapustil v varovanje, monumentalno bo za vedno ostalo poslanstvo umetnosti, ki ga je več kot petdeset let neutrudno gojil Lado Smrekar. Za naš boljši včeraj, lepši danes in pokončni jutri. Umetnost je

slavospev življenju, so dejali ob odprtju galerije. Naša dolžnost je, da v tem duhu zgodbo Kostanjevice skupaj razvijamo naprej, kot smo to počeli zadnja leta, v njem pa bo za vedno z velikimi črkami zapisano ime Lada Smrekarja. Izražamo poklon in zahvalo za vse ustvarjeno in na glas izrekamo moralno zavezo, da bomo v tem duhu nadaljevali in njegovo dediščino profesionalno, strokovno in kvalitetno nadgrajevali, kar si je ves čas kot vodilo zastavljal tudi sam.

— Goran Milovanović

FRANC DROBNIČ MED SV. MAŠO OB 40-LETNICI DUHOVNIŠTVA V CERKVI MARIJE, MATERE DOBREGA SVETA: »SLINOVCE SO ZAME SVET KRAJ. ZAME JE TUKAJ KRAJ NOVEGA DUHOVNEGA ROJSTVA.«

foto: družinski arhiv

Franc Drobnič, duhovnik salezijanec (1934–2021)

Svojo življenjsko pot je v začetku letošnjega leta v salezijanski skupnosti na Trsteniku dokončal kostanjeviški rojak Franc Drobnič. »Ko se je zaključevala božična osmina, ko so bila napisana, poslana in izrečena vsa voščila, ko je voščil vsem svojim domačim in prijateljem, ko se je kljub utrujenosti od sobratov poslovil še pri kosilu, je njegovo srce zastalo in je zaspal kakor v naročju svoje matere. Svojo dušo je izročil v naročje

MALENŠKI PRIJATELJI NA OBISKU. OD LEVE PROTI DESNI ZADAJ: STANKO JORDAN, STANKO DROBNIČ, MILAN JORDAN, DRAGO JORDAN, JOŽE JORDAN, DRAGO JORDAN, ROMAN JORDAN. PRED NJIMI BOGOSLOVEC FRANC DROBNIČ S SOBROTOM SALEZIJANECM.

(ŽELIMLJE, 1968)
foto: družinski arhiv

Materi Marije v nedeljo, na spominski dan presvetega Jezusovega imena, 3. januarja 2021, ob 13.30.« (iz nagovora salezijanskega inšpektorja mag. Marka Košnika med pogrebno sv. mašo)

Pokopan je v župniji Želimplje, kjer je bil 15 let župnik. Pogrebno sv. mašo in pogreb je 7. januarja vodil ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore. Zaradi epidemije so se pogreba udeležili samo najožji sorodniki, kostanjeviški župnik Jože Miklavčič in diakon Jakob Piletič ter nekaj sobratov salezijancev. V domači župniji je bila zanj sv. maša na dan pogreba dopoldne ob udeležbi ožjih sorodnikov in prijateljev.

Življenjska pot

Franc Drobnič je bil rojen 23. marca 1934 na Malencah. Leto za njim se je staršema rodil še drugi sin in njegov edini brat Stanko, ki vse do danes s svojo družino živi na domu. Družina je močno čutila vihro 2. svetovne vojne. Vas Malence na levem bregu reke Krke je spadala pod nemško okupacijo, desni breg reke Krke in otok z mestom pa sta bila pod italijansko okupacijo. Nemci so izvajali čiščenje ozemlja in so vse pošiljali v izgnanstvo. Ker je bila Drobničeva družina pravočasno opozorjena, >

NAŠI LJUDJE

so se na hitro preselili k sorodnikom čez reko Krko na italijansko stran. Tam so na otoku preživeli vsa leta vojne in se po njej vrnili na oropan in delno porušen dom, ki so ga počasi obnavljali. Oče je preživel družino z manjšo kmetijo, mama pa je bila šivilja. Franc je obiskoval župnijsko cerkev in že v osnovni šoli občutil neki notranji glas in željo, da bi postal ministrant. Šest let je služil oltarju kot ministrant in tako vzljubil sveta opravila, posebno pa daritev sv. maše. Pri dvanajstih (1946) je prejel zakrament sv. birme. V Kostanjevici na Krki je naredil štiri leta osnovne šole in tri leta višje ljudske šole, in sicer med leti 1941 in 1947. V domačem kraju se je izučil kleparske obrti, v kateri pa ni nikdar občutil pravega veselja. Obiskoval je šolo za vajence v Celju in Štorah ter razne izobraževalne tečaje v domačem kraju. V letih 1954–1956 je odslužil vojaško obveznost. V Marijinem letu 1958 mu je Bog na pot poslal duhovnega voditelja, ki mu je bil v veliko oporo in duhovno uteho – p. Emanuela iz samostana Pleterje. Bil je zaposlen kot avioklepar pri vojnem podjetju na aerodromu v Cerkljah ob Krki. Leta 1959 je dobil odpoved in želel vstopiti k salezijancem, vendar je zaradi pomoči domačim ostal doma in se na novo zaposlil pri novem kleparskem podjetju. Zato je aprila 1960 opravil mojstrski izpit iz obrti kleparski mojster. V naslednjih letih, ko jih je štel že 28, je osnovnošolski izobrazbi dodal še osmi razred in jo tako zaključil. Obiskoval je tudi večerno gimnazijo. 15 let med delavstvom je bilo čas velikih preizkušenj in nerazumevanja. Iskal je tolažbe v molitvi. Bil je zapisan domu. Potem pa premik. Leta 1965 se je poročil brat Stanko, ki je ostal doma in po dogovoru poskrbel za

starše. Ta izpolnjeni pogoj mu je dal poguma, da je v avgustu prosil za vstop v Salezijanski zavod na Reki, kamor je odšel jeseni 1965. Prve redovne zaobljube je izpovedal na praznik Marijinega rojstva leta 1968, v mašnika pa ga je julija 1975 posvetil škof Lenič na Slinovcah v cerkvi Marije, Matere dobrega sveta. Njegova redovniška pot ga je vodila po naslednjih postajah. Prvo leto duhovništva je bil kaplan na Kodeljevem v Ljubljani (1975/76), tri leta je bil vzgojitelj v Modestovem domu v Celovcu na Koroškem (1976–1980), kamor se je pozneje (1985/86) spet vrnil za eno leto, vmes pa je bil spovednik v Želimljah (1980–1982) in nato kaplan v Boštanju (1983–1985). Nato se je začelo eno najlepših obdobj njegovega pastoralnega dela, ko je bil imenovan za župnika v Želimljah. Po petnajstih letih župnikovanja je bil postavljen za duhovnega pomočnika in spovednika na Rakovnik (2000–2019). Oktobra 2019 pa je bil zaradi oslabelosti in starostnih tegob poslan na Trstenik, kjer je umrl 3. januarja 2021. (Besedilo življenjske poti je povzeto po nagovoru salezijanskega inšpektorja mag. Marka Košnika med pogrebno sv. mašo.)

»Zame je tukaj kraj novega duhovnega rojstva.«

Franc Drobnič je 40. obletnico duhovništva praznoval na praznik Marijinega vnebohoda, 15. avgusta 2015, v cerkvi Marije, Matere dobrega sveta, kjer je bil posvečen v duhovnika. Ob jubileju je pri sv. maši med pridigo dejal: »Slinovce so zame svet kraj. V to sem globoko prepričan. V vojnem času so leta 1944 nemška letala želela porušiti to cerkev. Bombe so padale okoli cerkve, večja bomba je prebila obok in padla v sredino cerkve, vendar ni eksplodirala, da bi porušila cerkev. Marija je želela ostati med nami! Kot 10-letni otrok sem jokal ob tem dogodku, ker sem se bal za to cerkev Marije, Matere dobrega sveta. Kot odrasel fant sem pogostoma hodil sam pred ta oltar, ker sem imel po dogovoru z župnikom rezervni ključ od te cerkve. Čutil sem potrebo, da mi Marija svetuje na zemeljski poti. Osem let zaporedoma sem novo leto dočakal tukaj pred Marijinim oltarjem v molitvi. Deveto leto sem bil pred Marijinim oltarjem na Reki na Hrvaškem v zavodu salezijancev, ki sprejemajo tudi starejše poklice za duhovništvo.«

MED POSVETITVIJO V DUHOVNIKA JULIJA 1975. PRAZNIČNO KOSILO JE BILO NA DOMU POD KOZOLCEM, KI GA JE KRASIL NAPIS: »KADAR SIN ZAPUSTI SVOJE STARŠE IN SE POSVETI DUHOVNIŠKEMU POKLICU, ZASEDE JEZUS NJEGOVO MESTO V DRUŽINI« (SV. JANEZ BOSKO).

foto: družinski arhiv

»Don Bosko je rekel ob koncu življenja: ‚Vse, kar sem naredil, je naredila Marija. Če bi bil bolj veren, bi še več naredil.‘ Sveti Janez Bosko je bil prepričan, da ga je v poklicanosti obdarila Marija. Pred štiridesetimi leti sem bil tukaj, pred Marijinim oltarjem, preko škofa Stanislava Leniča posvečen za duhovnika. Zame je tukaj kraj novega duhovnega rojstva. Življenjska obogatitev, ki je nisem vredn. Marija me je razumela in mi stala ob strani.«

Franc Drobnič je zelo rad obiskoval domačo župnijo. Kot je ob njegovi smrti zapisal kostanjeviški župnik: »Pokojni Franci ni bil kot goreč dušni pastir povezan

samo s tistimi, ki so mu bili kot dušnemu pastirju zapuani, ampak je vseskozi ohranjal povezanost tudi z domačimi, prijatelji, nekdanjimi sodelavci in drugimi farani naše župnije.« Zadnjikrat je Kostanjevico na Krki obiskal lani ob praznovanju 800-letnice župnijske cerkve. Ob slovesnem sprevodu iz cerkve po sv. maši je odmevala njemu tako ljuba pesem: »Mati svetuj nam na zemeljski poti ...«. Naslednji dan, preden je odšel od doma, se je šel posloviti še k Mariji na Slinovce – do njenega ponovnega srečanja v večnosti.

— Matej Drobnič

foto: Goran Rovnan

Mihaela Kovačič Bizjak

(1966–2020)

Ko se je poslavljalo leto 2020, se je za vedno poslovila tudi Mihaela Kovačič Bizjak. Za vsakim človekom, ki odide, ostane velika praznina, veliko neizgovorjenega, nedokončanega. Nekateri ljudje pustijo še večjo sled in Mihaela je ena takih. Manjkala bo našemu kraju in ljudem. Spomnili se je bomo v čarobnih in norih dneh Šelmarije, saj bo brez nje drugače. Čebelarji jo bodo pogrešali, ko se bo točil med. S seboj je odnesla veliko zgodb, ki jih je in bi jih še delila v *Kostanjeviških novicah*. Generacije mladih ljudi je naučila matematike in jim pri tem predala tudi modrost matematike življenja. Mnogo je še, malih in velikih stvari, srečanj, ki bodo spominjala na ponosno Kostanjevičanko, ki je odšla čisto prehitro.

Utrinki iz življenja družine Kosjek v nekdanjem kostanjeviškem samostanu

Poleti 2020 smo se v Galeriji Božidar Jakac razveselili pisma dr. Damjana Kukovca, ki nam je zaupal podatke, fotografije in zgodbe svoje družine, ki je med 1918 do požiga samostana v II. sv. vojni prebivala v nekdanjem cistercijanskem samostanu. Dr. Kukovec je vnuk Amande (Ande) Kosjek, ki mu je

kot otroku pripovedovala zanimive zgodbe iz življenja družine v »gradu«. Spodnje vrstice so povzete po njegovem zapisu.

Inženir Rado Kosjek je bil rojen leta 1880 na Lovrencu na Pohorju. Študiral je na Dunaju in pridobil naziv gozdarski inženir ter pozneje naziv nadsvetnik. Z ženo Josipino >

ČEBELNJAK MALI DOM, OB NJEM ING. KOSJEK.

foto: Fototeka GBJ

DRUŽINA KOSJEK: RADO, JOSIPINA, AMANDA (NA SKRAJNI LEVI), VERENA (NA SKRAJNI DESNI) TER OSEBJE
foto: fototeka GBJ

in hčerkama Vereno (roj. 1912) in Amando (roj. 1915) so se preselili v nekdanji kostanjeviški samostan leta 1918, kjer je ing. Kosjek prevzel mesto predstojnika Gozdarske in graščinske uprave Kostanjevica.

Ing. Kosjek je kot predstojnik upravljal mnogo gozdov v Posavju in na Dolenjskem, med katere so spadali gozdovi nekdanjega kostanjeviškega samostana in tudi Kartuzije Pleterje. Amanda Kosjek je svojega očeta pogosto spremljala na sestankih s priorjem Kartuzije Pleterje. Ing. Kosjek je urejal poslopje samostana in sodeloval tudi z dr. Francetom Steletom pri prvih konservatorsko-restavratorskih posegih na nekdanji samostanski cerkvi. Pri ing. Kosjeku se je šolalo več znanih gozdarskih inženirjev, med drugim tudi baron Lazarini. Objavljal je članke v avstrijskih strokovnih glasilih ter aktivno deloval v čebelarstvu. Ohranila se je fotografija čebelnjaka poleg gradu, ki ga je postavil in poimenoval »Mali dom«.

Družina je živela v zahodnem traktu samostana, od vhoda levo do cerkve. Obe hčerki sta se šolali najprej v Kostanjevici na Krki, nato pa v zasebni meščanski šoli uršulink v Škofji Loki in pozneje v Ljubljani. Kuhinja družine je bila

po pripovedovanju gospe Amande umeščena za prvim oknom na levi strani zahodnega trakta, saj se je vsakič, ko se je vračala iz šole v Škofji Loki (najprej z železnico do Novega mesta ali Vidma, potem pa do samostana s kočijo), razveselila prižgane luči v kuhinji, ki jo je pozdravila ob prihodu domov. Družini je pripadal tudi velik in izredno lepo urejen vrt pred nekdanjim samostanom. V senci dreves levo od cerkve pa so imeli postavljeno sedežno garnituro in tam poleti preživljali prosti čas. Iz ohranjenih razglednic in pisem je razvidno, da so precej potovali, predvsem po Italiji in drugje po srednji Evropi.

V južnem traktu samostana, ki

DEDIŠČINA

gleda proti Opatovi gori, sta bila notariat ter sodišče. V tem delu je bilo tudi stanovanje notarja in predstojnika sodišča. V samostanu sta bila tudi mali zapor ter velik arhiv. Predstojnik sodišča je bil dr. Lozar, ki je bil najboljši prijatelj ing. Kosjeka. Oba sta pokopana v sosednjih grobovih na pokopališču v Kostanjevici na Krki. V vzhodnem traktu nekdanjega samostana so bila stanovanja, kjer so živeli družine Hanzlovsky, Pisansky, Gorenšek, Žargi, Likar in mnoge druge. Veliko prebivalcev vzhodnega trakta je bilo zaposlenih v institucijah, ki so delovale v samostanu.

Učiteljski poklic je bil žensko družinsko poslanstvo. Josipina Kosjek je zaključila učiteljske, hčerka Verena je dolga leta poučevala v kostanjeviški šoli, mnogi se je spominjajo kot voditeljice kostanjeviške knjižnice. Družino Kosjek sta pogosto obiskovali Josipinina mama in sestra Zdenka Krapš, zavedna primorska učiteljica in pesnica, nazadnje zaposlena na OŠ Trebnje, vendar je bila na pragu osvoboditve ustreljena v Glashüttu blizu Dresdna.

Iz pripovedi (in s fotografij) vemo, da je bilo v gradu razvito

GRAJSKI OTROCI, MED DRUGIM TUDI ELICA IN MIRAN ŽARGI TER VERENA IN AMANDA KOSJEK.

foto: fototeka GBJ

VERENA IN AMANDA KOSJEK
foto: fototeka GBJ

prijetno, družabno in umetniško življenje, s pogostimi skupnimi izleti na Gorjance in blagoslovom velikonočnih jedi, ki je potekal v Kosjekovi jedilnici. Družabna srečanja je ženski del družine Kosjek, ki je bil tudi dobro glasbeno izobražen, pogosto popestril z glasbo. Njihov koncertni klavir je po vojni družina

podarila OŠ Jožeta Gorjupa.

Pomemben del življenja v samostanu so predstavljali tudi »grajski« otrocki, ki so se igrali na prostornem arkadnem dvorišču, ki ga je v tistem obdobju z izjemo poti, ki je vodila do vinske kleti, prekrivala trava, na njem pa je stal tudi golobnjak. Mnogo zgodb otroškega igranja je povezanih tudi z dvema psoma družine Kosjek, nemškimi ovčarjem Arijem in ptičarjem Kongom.

Po požigu samostana leta 1942, selitvi družine in smrti ing. Kosjeka leto dni pozneje se je veliko dokumentov izgubilo. Ohranilo pa se je nekaj družinskih fotografij in osebne korespondence, ki s pričevanji gospe Amande Kosjek pred nas zarišejo živahno in intelektualno ter kulturno bogato življenje družin, nekoč stanujočih za samostanskimi zidovi.
— Kristina T. Simončič

AMANDA KOSJEK IN ARI
foto: fototeka GBJ

foto: osebni arhiv

Želja in volja sta Kolesarja Adam Jordan in Nino Polovič

Adam Jordan in Nino Polovič sta kostanjeviška kolesarja z vrhunskimi domačimi in evropskimi rezultati. Nino je aktualni državni prvak v kriteriju cestna vožnja na točke, zasedel je tudi 7. mesto v kriteriju na evropskem prvenstvu na velodromu za mladince v Italiji. Adam pa je bil v letu 2020 državni prvak v cestnem kolesarstvu in je podprvak v kriteriju ter kronometru. Tekmujeta v ekipi KK Adria Mobil. Med polnim urnikom zaradi dijaških obveznosti in treningov ju je za pogovor za Kostanjeviške novice ustavil Nejc Jordan.

Kako sta začela s kolesarjenjem?

ADAM: Jaz sem začel pred osmimi leti, z dirko okoli Grma.

NINO: Pred šestimi leti, na dirki v Trsteniku. Najprej sem 3 mesece treniral, da sem se navadil na skupino potem sem pa imel prvo dirko.

Zakaj ravno kolesarstvo?

NINO: Ker sem že od malih nog v tem. Smo namreč športna družina in smo bili veliko skupaj na kolesu. Nekajkrat smo šli z družino gledat Tour de France in Giro, od takrat naprej sem bolj aktivno začel s kolesarjenjem.

ADAM: Ne vem zakaj ravno kolesarstvo.

Kako postaneš kolesar? Ali najprej kolesariš sam, se moraš najprej pridružiti klubu? Greš takoj na tekmovanje?

ADAM: Prijaviš se v klub, začneš s treningi in, če si dovolj dober, te >

RAZGIBANI

bodo dali tudi na dirko. Če pogledaš kategorije, sploh mlajše dečke, moraš biti zelo dober, da te izberejo za na dirko.

NINO: Jaz sem tudi sam že kolesaril, preden sem se pridružil klubu, ko sem dobil svojo prvo specialko. Sčasoma sem začel nabirati vse več in več kilometrov in se odločil za vpis v klub.

Ali poleg kolesarstva izvajata še katere druge aktivnosti, ki pripomorejo k boljšim rezultatom v kolesarstvu?

ADAM: V sklopu treningov hodimo še v fitness, grem pa rad tudi kam peš, bolj za dušo.

NINO: Ja, sprehod pomaga pri sprostitvi.

Kaj pa kakšni drugi hobiji?

NINO: V prostem času delam elektronsko glasbo in se ukvarjam s fotografijo. Rad se tudi vozim z motorjem.

ADAM: Rad igram računalniške igrice.

Kako gresta skupaj šola in kolesarstvo? Verjamem, da je ob začetku vpisa v klub bistveno manj treningov kakor pozneje.

NINO: Na začetku je bilo treba ugotoviti, kako bomo vse usklajevali. Na srečo hodim v šolo v Novo mesto, tam imam pa tudi sorodnike, pri katerih lahko počakam ter nato odidem na trening. Zaradi trenutne situacije pa imamo šolanje od doma in bi lahko rekel, da je zame lažje.

ADAM: Treba se je zorganizirati! Se pa strinjam z Ninom, da je zaradi šolanja od doma bistveno lažje.

Kolikokrat sta že hotela obupati nad kolesarstvom?

Kaj vama je takrat pomagalo?

ADAM: Nisem še imel teh pomislekov.

NINO: Ja, velikokrat mi je bilo že težko. Enkrat dolgo nazaj je bilo že na meji, ampak sem precej trmast, da sem se odločil za nadaljevanje s kolesarjenjem. To je tak šport. Takrat mi je pomagal predvsem dober rezultat, s katerim se ves trud poplača.

Kakšno vlogo imata v ekipi? Kako izgleda in steče ta dogovor?

ADAM: Jaz sem bolj za klance, Nino pa za šprinte in kronometre. Ponavadi se skupaj s trenerjem dogovorimo pred dirko, kdo ima kakšno vlogo v ekipi.

foto: osebni arhiv

Kaj pomeni v kolesarstvu »voziti z glavo«?

NINO: Najprej moraš imeti disciplino, da se zorganiziraš in redno hodiš na treninge. Na dirki pa, da premisliš, preden boš kaj naredil. Če voziš brezglavo, enostavno ne moreš dirkati. Se pa odločaš v trenutku na dirki.

ADAM: Vsaka dirka je svoja situacija.

Koliko je pomembna podpora družine in domačih? Ali je kolesarstvo drag šport?

ADAM: Seveda je! Veliko pomeni, da ti družina pomaga. Drugače kolesarstvo ni drag šport, če treniraš v klubu. Če pa se sam ukvarjaš, je lahko zelo drag šport.

NINO: Če greš skozi težke trenutke, ti stojijo ob strani, ti rečejo kakšno spodbudno besedo. Veliko pripomore tudi to, ko nas veliko prevažajo. Prav tako hodijo na dirke in nas spodbujajo.

Kdo je vajin idol v športu, življenju ... ?

NINO: Nisem še razmišljal o tem. Če bi moral izbirati, bi bil to Tadej Pogačar, ker je dokazal, da se z glavo in trdim delom, da veliko narediti.

ADAM: Esteban Chaves, saj je zasedel 2. mesto na Giro d'Italia. Vmes je bil bolan, se po dveh letih vrnil nazaj in je bil še zmeraj konkurenčen.

Kakšni so vajini cilji za naprej? Želita nadaljevati s kolesarjenjem? So vajine sanje Pro tour ekipa?

ADAM: Želja in volja sta!

NINO: Se strinjam. Bomo videli, kaj bo!

In še nekaj hitrih vprašanj:

Kdo od vaju je bolj trmast?

OBA: Vsak je po svoje.

Kdo od vaju bolj »jamra« med treningi?

OBA: Nino.

Kdo od vaju ima več sledilcev na Instagramu?

OBA: Nino.

Kdo od vaju hitreje reže kruh?

OBA: Nisva še poskusila.

Kdo od vaju več poje?

OBA: Nino, glede na kilograme.

— Nejc Jordan

Nino Polovič – športnik leta 2020 v občini Novo mesto

Zaradi odmevnih rezultatov v preteklem letu je kolesarski klub Adria Mobil za naziv športnika leta, ki ga že 35 leto podeljuje občina Novo mesto, predlagal Kostanjevičana Nina Poloviča, ki je ta častni naziv v začetku marca 2021 tudi prejel.

Nino je na začetku lanske sezone postal državni prvak na velodromu v ekipnem sprintu ter ekipni vožnji na čas, v nadaljevanju sezone na Pokljuki pa še državni prvak v vožnji na točke. S klubom je tekmoval na več dirkah v tujini. Bil je zmagovalec ene dirke v Sloveniji in ene v Avstriji. Je tudi član slovenske reprezentance, s katero se je udeležil evropskega prvenstva (cestna dirka) v Plouay v Franciji, konec sezone pa še evropskega prvenstva na velodromu v mestu Fiorenzuola d'Arda v Italiji, kjer je na dirki na točke osvojil 7. mesto.

Ob tej priložnosti mu iskreno čestitamo in mu želimo še veliko odmevnih uspehov in veliko prevoženih kilometrov brez poškodb.

— Boris Polovič

Hvala zdravnici Branki Cepić in sestri Bernardi

Bil je predzadnji dan v letu. Čas po kosilu. Zavzvonil je telefon. Prepoznala sem telefonsko številko ambulante, moje osebne zdravnice, številko, ki je v času koronavirusa postala preizkušnja naše potrpežljivosti in naše upanje ter tolažba pri reševanju zdravstvenih problemov.

Glas medicinske sestre Bernarde je sporočal: »Jutri, 31. 12., ob 7.30 ste naročeni v laboratorij. Bo šlo?« Kako da ne, si mislim. Moram. Zdravje mi je že ves čas koronavirusa nagajalo in dobro bi bilo opraviti tudi osebni obisk pri zdravnici, da ji svoje težave razložim in pokažem.

Glava je bila naenkrat polna želja, kaj vse še moram postoriti za slovo od starega leta. Le še malo je manjkalo, da se bo vendarle končalo najslabše leto v mojem življenju! Noro! Toliko nedokončanega dela in tako malo časa! Zagnala sem se v opravila. Vnema je hitro popustila in telo je zahtevalo počitek. Upanja, da bo delo opravljeno, je bilo vse manj. Spet so bile želje večje od moje zmogljivosti. Sprijazniti sem se morala z dejstvom, da bo slovo od starega leta, kakršno pač bo.

Po slabo prespani noči sem se odpravila v laboratorij. Čeprav je čisto blizu, sem se odločila, da bo lažje, če se odpeljem z avtom. Prijazna laborantka me je pri vhodnih vratih zdravstvenega doma sprejela po protokolu v koronačasih: vprašalnik o počutju, merjenje telesne temperature, razkuževanje rok. Že ko sem stopila iz avta, sem

čutila rahlo stiskanje v prsih, ki mu je sledila bolečina, težko dihanje in utrujenost. Z velikim naporom sem opravila laboratorijski pregled. Morala sem se oglasiti še pri sestri Bernardi, da bi določili datum osebnega pregleda po praznikih pri dr. Cepičevi.

Bolečine so se stopnjevale, prav tako stiskanje v prsih. Dihala sem vse težje in čutila sem, kako izgubljam moč. V trenutku sem izgubila vso energijo. Kot da se mi je življenje sesulo in postalo brez smisla. Zdravnica in sestra sta naredili EKG, ki je potrdil srčni infarkt. Prepuščena dr. Cepičevi in sestri Bernardi sem sledila njunim navodilom in nudenju pomoči. Z veliko požrtvovalnostjo, prijaznimi in srčnimi besedami spodbude in upanja sta me bodrili in vivali voljo do življenja. Samo ČLOVEK, ki gleda in vidi drugega s srcem in dušo, to zmore in zna. Z vsem spoštovanjem in hvaležnostjo, iskrena hvala zdravnici Branki Cepić in sestri Bernardi. Prepričali sta me, da se spleča boriti tudi samo za kratek trenutek.

In že je sirena rešilnega avtomobila odpirala pot šoferju, ki me je peljal v nove borbe za življenje.

V razmislek vsem: medtem ko sta zdravnica in sestra reševali moje življenje, pripravljali vse potrebno za odhod v bolnišnico, so ves čas zvonili telefoni pacientov ...

— Nataša Luštek, v januarju 2021

ČEZ PLANKE

SILVAN OMERZU Z ŽENO
NA ODPRTJU NJEGOVE
RETROSPEKTIVNE RAZSTAVE V
GALERIJI BOŽIDAR JAKAC V 2020.

foto: Maruša Lapuh

Na Kostanjevico me vežejo lepi spomini

Prvi sega še v otroštvo, ko me je starejši sosedov fant vzel s sabo na kovanje na Krko. Z mopedom sva se odpeljala iz Brestanice. Spominjam se, da sva skakala z mostu. Pozneje, čez nekaj let, smo hodili na obisk k prijatelju, ki se je preselil v Kostanjevico. Bili smo mladi in temu primerno so bili veseli tudi časi. Spoznal sem še precej Kostanjevičanov in imeli smo se lepo. Kostanjeviška noč, Prforcenhaus, pa zidanice in noči pri Milkotu v Hramu. Spominjam se tudi dolge ceste, ki se je vila čez polja, in pleh muzike, ki je za vajo igrala pred nastopom. Vozili smo se s čolni, lovili ribe ali hodili na izlete na Gorjance ali v Krakovski gozd. Kostanjevica z okolico je izjemno

lepa. Krka in kraj na otoku, samostan in hribi ter prelepi razgledi. Nekoč smo trije sedeli pred zidanico, z daljnogledom gledali v dolino in komentirali. Cviček pa je bil lepo na hladnem v sodih tri metre za nami. Res izjemno.

Zato sem se še toliko bolj razveselil povabila za razstavo v samostanski cerkvi. Prostor je prelep, vendar tudi nevaren. Mogočen je. In če razstava ni dovolj premišljena, jo lahko uniči. Vzel sem si dovolj časa, vse dobro premislil in posebej za to razstavišče izdelal postavitev. V tišino mogočne prazne cerkve sem posedel figure, ob njih postavil velike steklene čaše, pod visok strop pa napeljal prozorne cevi, skozi katere je v čaše kapljala voda.

Tako sem poleg izjemne svetlobe dobil tudi zvok in razstavo poimenoval *Solze*. Kajti menihi so stoletja, tudi v tem samostanu, ob večernicah prepevali hvalnico Mariji, v kateri pa je tudi verz: »K tebi vzdíšemo tožeč inu jokajoč v tem solznem dolu.«

In minila so leta, prijatelj se je preselil na Vodenice nad Kostanjevico, kjer je majhna cerkev in prelep razgled. Še vedno hodimo na obiske in še vedno se imamo lepo. Malo manj je burno, verjetno bolj letom primerno. In spet je prišlo povabilo za razstavo. Tokrat za pregledno, v novih velikih prostorih galerije. In spet sem bil zelo vesel.

— Silvan Omerzu

Milena Dvojmoč, iz zelenih Ivanjš v večno poletje avstralskega Brisbana

foto: osebni arhiv

Kaj te je odneslo v tujino, koliko časa si že tam, kaj počneš?

V Avstralijo, mesto Brisbane na vzhodni obali celine, smo odšli decembra leta 2012. Za to selitev smo se odločili predvsem iz ekonomskih razlogov. Partner je imel možnost iti delat v avstralsko podružnico nemškega podjetja, v katerem je kot komercialist delal doma v Sloveniji. Sedaj smo tam že devet let, pred petimi leti smo si tudi postavili svojo hišo. Hči Iva je bila, ko smo prišli tja, stara tri leta. Sedaj je v prvem letniku srednje šole (pri nas je to sedmi

foto: osebni arhiv

razred osnovne šole). Jaz delam v zasebni bolnišnici, njen del je tudi izobraževalna ustanova, tam sem neke vrste hišnica, upravnica – skrbim za red, da je v stavbi vse tako, kot mora biti.

Kakšen je bil prvi stik z novo državo, kako si jo doživljala? Kako si se vključila v življenje?

Še vedno se večkrat spomnim tistega prvega velikega kulturnega šoka. Velika razlika je med Ivanjšami, Novim mestom, kjer smo živeli, preden smo se preselili, in ogromno, multikulturno Avstralijo. Predvsem se je bilo treba privaditi te pestrosti kultur, ljudi z vseh koncev sveta. Zaveš se, kako drugače živimo mi, kako je vse v nekih okvirih, kako ožje razmišljamo. Tu je bilo vse veliko bolj sproščeno, preprosto, ljudje imajo precej manj predsodkov, bolj sprejemajo drugačnost. Prvi dve leti, ko še nismo imeli avstralskega rezidenčnega vizuma, ki omogoča stalno bivanje, je bilo nekoliko bolj zapleteno in tudi dražje. Potem smo dobili enake pravice kot državljani Avstralije. Sedaj imamo tudi avstralsko državljanstvo, za kar sva morala opraviti zahtevne izpite. Moram tudi povedati, da sem jaz prišla v Avstralijo v svojih zgodnjih štiridesetih letih in se je gotovo drugače privaditi na nov svet, kot bi bilo, če bi bila na začetku življenjske poti.

Kako odprti so ljudje in kako sprejemajo tujce?

Ko sem šla na prvi pogovor za zaposlitev, me je moj bodoči šef, po rodu Maltežan, opogumil, da naj se ne obremenjujem preveč, ko sem rekla, da nisem ravno dobra v angleščini, da se bom hitro privadila. Za vedno mi bo tudi ostala v srcu spodbuda starejše gospe, ko sem ji rekla, da ne govorim veliko tujih jezikov, pa mi je rekla:

foto: osebni arhiv

»Kako pa jaz govorim slovensko? Jaz pa ne znam tvojega jezika, torej te nimam nobene pravice podcenjevati.« Ljudje so zelo prijazni in odprti in kot tujec se tukaj ne počutiš podcenjen in odveč.

Kako bi primerjala življenje v Sloveniji in Avstraliji? Lahko potegneš kakšne vzporednice in navedeš največje razlike?

Življenje tukaj je precej drugačno. Zelo velik del Avstralije je neposeljen, življenje je skoncentrirano v mestih, ki so zelo velika in imaš pri roki čisto vse – od velikih trgovin do visokih šol, bolnišnic, vse dobiš in urediš v neposredni bližini doma. Ljudje so veliko bolj zaposleni, kot smo pri nas. Zdi se mi, da si vzamejo manj prostega časa. Sosedje se ne družimo med seboj tako, kot se doma, živimo bolj vsak zase, težje se ustvarjajo prijateljstva. Mi imamo prijatelje, ki tudi izvirajo iz Slovenije. Z njimi se večkrat dobimo in to mi veliko pomeni. Naj še povem, da v trgovinah lahko kupimo Radensko, izdelke Delamarisa in Podravke, ajvar, pivo Union in Laško. Zelo malo je vzporednic, skoraj jih ne najdem.

Kaj ti je tu, kjer bivaš, najbolj všeč in kaj bi priporočila nekemu, ki potuje tja, naj si ogleda, doživi?

Avstralija je ogromna, tako da se, razen moža službeno, sploh še nismo odpravili dlje od našega Queenslanda, saj so že tukaj take razdalje, da če želiš potovati, moraš leteti z letalom. Danes, preden sva se dobili na Viberju, smo bili na plaži – 20 kilometrov od doma imamo krasno belo peščeno plažo, kamor se odpravimo, kadar le lahko. In ker tukaj ni letnih časov tako kot v Sloveniji, to počnemo praktično vse leto, saj imamo skoraj ves čas lepo vreme. In te plaže tukaj, se sploh ne morejo >

foto: osebni arhiv

primerjati s slovenskimi, saj jim sploh ne vidiš konca. Tudi narava je čisto drugačna. Manjka mi, da ne morem iti v gozd tako, kot sem šla doma, saj so tu taki sprehodi včasih lahko nevarni, veliko je strupenih bitij, čeprav jih mi do sedaj še nismo srečali prav veliko. Pogosto srečaš kenguruja, tu so sicer manjši, navadiš se tudi velikih kuščarjev. Pred časom smo šli na počitnice na Heron Island, kar bi vsekakor priporočila vsakemu, ki bi se potikal tod naokoli: čudoviti koralni grebeni, ogromne želve, pisane ptice. Večkrat smo bili tudi na Stradbroke Islandu, kjer lahko vidiš velike mante, kite, delfine, želve, kenguruje in tudi morske pse. Ogromno je deževnih pragozdov, v katerih rastejo drevesa, ki so stara tudi 2000 let. Neskončno veliko lepega in drugačnega je tukaj.

Še vedno je aktualna pandemija novega koronavirusa, s katero ste se v Avstraliji spoprijemali tako, da se je celina čisto zaprla. Kako si to ti doživljala?

Mi smo za lansko leto ravno načrtovali, da bomo prišli domov v Slovenijo in nam seveda to ni uspelo. Skoraj nemogoče je bilo dobiti dovoljenje za iti kamorkoli, za vse si moral dati posebno prošnjo. Bilo je naporno in čeprav se ljudje držijo predpisov, so naveličani in nezadovoljni. Veliko ljudi je v depresiji. Če primerjamo številke s Slovenijo, pri nas v Queenslandu, v pet milijonskem območju, smo zabeležili vsega skupaj nekaj več kot 2.100

primerov okužbe, umrlo je sedem ljudi. Precepljenih je skoraj tri četrtine prebivalcev, cepijo večinoma s cepivom Pfizer, le v redkih primerih z AstraZeneco. Od sredine decembra se napoveduje uvedba zakona, ki bo omejila gibanje necepljenim. Ne vem, kako bo spet takrat. V bolnišnici, kjer delam, bo cepljenje obvezno. Tisti, ki se ne bodo cepili, ne bodo mogli delati. Nekaj ljudi je že odšlo. Vsi si želimo, da bi to čimprej minilo.

Kaj najbolj pogrešaš iz Slovenije?

Najbolj pogrešam sorodnike in prijatelje. Pogrešam tudi našo domačo hrano. Manjkajo mi letni časi, pogrešam tisto drugačno zeleno barvo, kot je tukaj in je je toliko okrog mojega doma v Ivanjšah. Šele tukaj sem se zavedela, kako bolj umirjeno je življenje v Sloveniji, kako se znamo ustaviti in imeti lepo s prijatelji. Sedaj se bližajo božično-novoletni prazniki, ki so čisto drugačni v zavetju zime in družine, kar sem bila navajena doma. Tega vzdušja tukaj sploh ni. Zdi se mi, da se svet sploh ne ustavi, da bi praznovali in to zelo pogrešam.

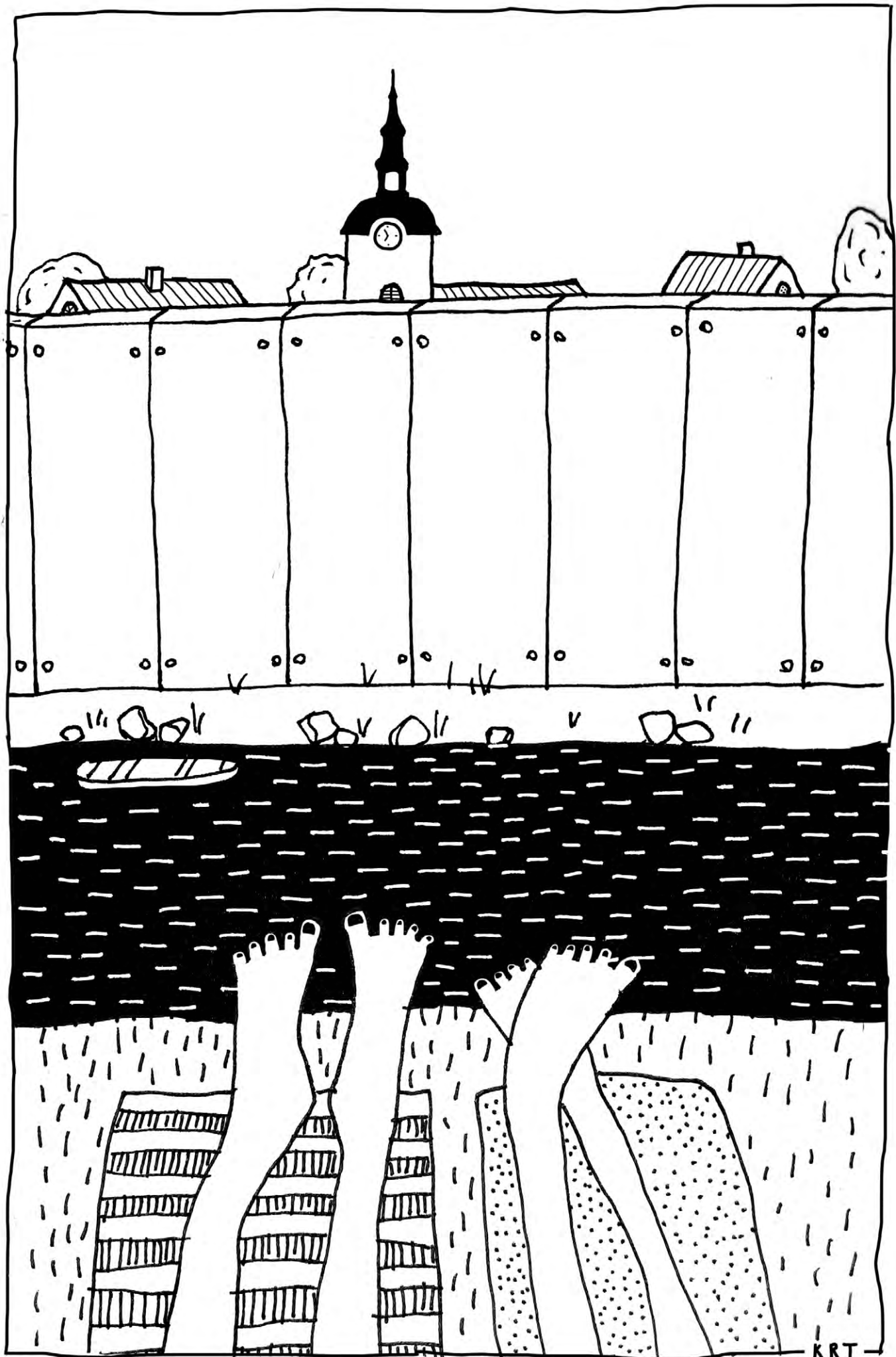
Kako ohranjaš stik s Slovenijo in domačimi, kako pogosto se vračaš v domovino?

Sploh si ne morem predstavljati, kako je bilo nekoč, ko so ljudje ohranjali stik zgolj s pismi. Jaz se s starši vsaj enkrat na teden vidim po Viberju. Malo je sicer nerodno zaradi časovne razlike, saj smo mi devet ur pred vami, tako sta skoraj zamenjana noč in dan. Mama in brat z družino so me tudi že obiskali. Jaz sem bila v tem času enkrat v Sloveniji, sedaj čakamo na prvo priložnost, da bomo spet lahko prišli, upam da bo to čimprej.

Kako vidiš Kostanjevico, ko jo opazuješ od daleč?

Stavek povsod je lepo, a doma je najlepše, za mene gotovo drži. Tega se močno zavedam tukaj daleč stran. Ko sem odhajala, sem dobila za darilo knjigo *Kostanjevica, pogled z balona*. Ko jo kažem ljudem tukaj, me sprašujejo, kaj mi je bilo, da sem zapustila takšen zeleni raj. Zelo sem bila presenečena tudi, ko sem ugotovila, kako dobro Avstralci poznajo Slovenijo, koliko jih je že bilo pri nas. In vsi so navdušeni nad urejenostjo in lepoto. Navdušeni so tudi nad odličnimi storitvami, ki so po njihovem mnenju poceni. Ko opazujem svojo domovino, svoj kraj od daleč, se mi zdi, da se premalo zavedamo, kako nam je lepo in kako dobro živimo, kako veliko čudovitih priložnosti, ki jih imamo na dlani, bi lahko izkoristili.

— Alenka Žugič Jakovina

KRT

#kostanjeviški **instagram**

@landestrost

@sanjajaničijevič

@majastrajnar

@uršaban

@vesnaklemenčič

@janstrajnar

Hvala vsem, ki ste delili fotografije. Vabljeni k sodelovanju pri ustvarjanju Kostanjeviških novic. Pišete nam lahko na e-naslov: kostanjeviske.novice@gmail.com.